

POHJANWAAN MAANPUOLUSTAJA

N:o 1 Maaliskuu 2018

Puolustusvoimain ja Vaasan kaupungin seppeleen Jääkäripatsaalle laskivat kenttäpiispa Pekka Särkiö, eversti Asko Valta ja everstiluutnantti Mika Piiroinen sekä Vaasan kaupunginhallituksen puheenjohtaja Kim Berg. Kuva Raimo Latvala.

Viimeinen aineistopäivä

ön hiljainen hetki. Viimeinen aineistopäivä. Isänmaan toinen vapaussota oli loppunut 13.3.1940. Päivä on valittu tarkoituksella aineistopäiväksi – ettemme unohtaisi. Taittoon Päiville lähtevät kymmenet jutut ja kuvat. Evijärvellä valvotaan. Lehti on saatava painoon.

15 vuotta on kulunut siitä, kun rakentelimme ensimmäisen yhteisen lehtemme. Alussa apunani oli tosi isänmaanystävä Erkki Tunkkari. Keskustelimme lähes päivittäin. Kaivelin arkistostani Erkin pääkirjoituksen vuodelta 2008. Otsikko "Tarvitsemmeko piirilehteä? tässä poiminta tekstistä.

"Lehtemme teossa tullaan jatkossa väistämättä tarvitsemaan koko maanpuolustustahtoisen jäsen- ja lukijakuntamme osallistumista ja lisääntyvää kannattajakuntamme taloudellista tukea."

Lehteemme kohdistuneen alkuvuosien sortokauden kestimme yhdessä hyvin. Vuonna 2009 Erkki siirtyi luo ylhäisen maan, mutta Vaasan Reserviupseeripiirin ja Pohjanmaan Maanpuolustuskillan tultua mukaan lehtiyhteistyöhön, isänmaallista kehitystä ei pysäyttänyt mikään.

Erkin talousratkaisut on lakaistu maton alle. Tässä lehdessä on jopa kaksi

ilmoitusta!! Talous pannaan kuntoon säästämällä muutama kymppi painosja sivumäärissä. Ennakkosensuuria en sentään suostunut toteuttamaan. Suomen perustuslain 12 § suojasi.

Viimeinen kymmenen vuotta on ollut todella antoisaa aikaa päätoimittajana. Erityisen kiitollinen olen lehteämme avustaneille kirjoittajille. Leikillisesti tapaan sanoa: "kenraalista korpraaliin" on auttanut lehteämme. Saarialhon artikkeli Lend-Lease sai aikaan soittovyöryn ja irtonumerot loppuivat kesken. Kuten viime numerokin.

Varsinkin veteraaneille avun suuruus oli suuri yllätys. Erityisen kiitollinen olen Raimo Latvalalle. Korkeatasoisia valokuvia ja helppolukuisia juttuja on ollut ilo julkaista. Sotaorvot-yhdistyksen näkyvyyttä olen yrittänyt parantaa. Jaska Kojola on uskollisesti jakanut irtonumeroita sopimiimme kohteisiin – ilmaiseksi. Periaatteenani on ollut auttaa kaikkia isänmaallisia yhdistyksiä. MPK:n toiminta on ollut esillä joka lehdessä. Kiitos Jouko Liikaselle! Kaikki käyttöömme toimitettu materiaali on käytännössä julkaistu. Ne valvotut yöt eivät ole menneet hukkaan.

Suuri kiitos kuuluu Päivi Kultalahdelle, joka nytkin oman päivätyönsä

ohessa – tälläkin hetkellä – "vääntää" ilmaiseksi Maanpuolustajaa. Kiitos sinivalkoinen mummu! Aina varma Ari Alalantela "viilaa" lehden painokuntoon. Kiitos Ari sinulle! Pelastit päätoimittajan muutaman kerran siinä kuuluisassa "viime tingassa".

Suuren henkisen tuen olen saanut vastaanottaa Esko Hirviniemeltä. Jutustelumme on päättynyt vuosikausia iloiseen naurahdukseen: "Hyökkäämme samaan suuntaan" Kiitos Esko! Samoin Jussi Rytkösen iloiset pakinat ovat virkistäneet lehtemme sisältöä. Kiitos Jussi!

Kone vinkaisee, muisteluni katkeaa. Sähköpostiin saapuu odotettu juttu. Teksti ja kuvat oikeassa muodossa kuten oli sovittu. Kiitos paluupostissa lähtee heti, ja juttu matkaa Päiville taittoon saman tien.

15 vuotta kestänyt erämaavaellukseni lehden päätoimittajana on nyt ohi. Niin tyhmää ei olekaan, joka ei ymmärrä, mitä tapahtuu lähitulevaisuudessa. Uusi sortokausi oli alkamassa. Se ei vain tällä kertaa onnistu, sillä sorrettava siirtyy sivuun.

Yön hiljainen hetki. Sammutan valot

Heikki Pääjärvi

Kiitos vanhan Vaasan läänin tämän päivän kansalaiset ja vieraamme ympäri Suomea!

Osallistuitte moneen Vanhan Vaasan läänin alueella järjestettyvn muistojuhlaan kunnioittaaksenne 100 vuotta sitten tapahtumissa mukana olleita itsenäisyytemme lunastajia. Tästä voi päätellä, että edelleenkin keskuudestamme löytyy runsaasti tahtoa ja tarmoa lähestyä niitä aikoja, jotka ovat jättäneet syviä tuntoja ihmisten mieleen. Muistaminen ei rajoittunut vain kolmen maakunnan vhteisiin päätapahtumiin Seinäjoella. Hyvin monella paikkakunnalla järjestettiin Isänmaallisia juhlatapahtumia ja laskettiin jumalanpalvelusten yhteydessä seppeleitä Vapaussoturien ia sankarivainaijen muistoksi.

Seinäjoella toteutettiin laajuuteensa, monipuolisuuteensa ja osallistujamääriin perustuen kaikkein kattavin juhlakokonaisuus. Juhla rakentui vapaussoturien ja itsenäisyytemme saavuttamisen muiston vmpärille. Seminaarimme, juhlakonserttimme, yöllinen seppeleenlaskutilaisuus Ylistarossa, juhlamessumme ja sunnuntain pääjuhla kokosivat kansalaisia ympäri Suomea. Mukana oli isänmaallisia ihmisiä Helsingistä, Varsinais-Suomesta, Pirkanmaalta, Satakunnasta, Karjalasta ja Kainuusta ja monelta muultakin seudulta, mutta ennen kaikkea kolmesta pohjalaismaakunnasta. Ihmisiä oli eniten Tammisunnuntain pääjuhlassa 1300, juhlamessussa 600, juhlakonsertissa lähes tuhat ja seminaarissakin noin 400. Ylistaron yöllisessä tapahtumassakin sunnuntaina 28.1.klo 02.30 oli paikalle tullut yli 100 henkilöä. Lauantaina tarjosivat Laivaston soittokunta kapellimestari Petri Junnan johdolla ja Matti Orlamon johtama Kaaderilaulajien kuoro yhdessä täysipainoisen isänmaallisen juhlakonsertin, joka nostatti juhlatunnelmaa.

Koska maakuntamme päälehti oli lähettänyt Seinäjoen sunnuntaiseen pääjuhlaan vain valokuvaajan ja tilaisuuden uutisointi jäi sen vuoksi Valtioneuvoston tervehdystä lukuun ottamatta valitettavan vajaaksi, haluan tässä tuoda esiin hienon valtakunnallisen juhlamme koko kulun.

Pääjuhlan ohjelma seuraili maamme itsenäistymisen polkua. Tämä teema toteutettiin ajan hengestä kertovan musiikin, Kirsti Mäkelän ohjaaman tunteikkaan kuvaelman ja siihen sisältyneen Annukka Latvalan johtaman Marttilan koulun kuoroesityksellä sekä Finlandian säveliin yhdistetyllä Mila Miloffin nuorten tyttöjen balettiesityksellä. Johdattelevasta musii-

kista vastasi Laivaston soittokunta. Oopperalaulaja Tiina Maija Koskela täydensi upeasti kokonaisuutta. Puheita oli kaksi, tervehdyspuhe ja Valtioneuvoston tervehdys, jonka toi sisäministeri Paula Risikko. Pääjuhlassa esitettiin 1300 katsojalle hyvät arvostelut saanut uusi Antti Tuurin käsikirjoittama draamadokumentti "Tammisunnuntai 1918". Elokuvan ohjaaja Ilkka Vanne puolisoineen oli mukana juhlaesityksessä. MRP Matila Röhr Productions Oy:n yhteistoiminnassa Vanaussodan ja Itsenäisyyden Etelä- Pohjanmaan perinneyhdistyksen ry:n kanssa tuottama draamadokumentti kruunasi juhlamme. Koko monipuolinen juhla videoitiin ja tallenteen voi yhdistyksemme kautta pyytää sovittaessa katsottavaksi.

Juhlamme onnistumisen takasivat Seinäjoen kaupungin, Vapaus-

soturien Huoltosäätiön ja Vapaussodan Perinneliiton tuki. Siitä kiitos! Juhlajärjestelyissä ahersi kiitettävästi noin vaiaan sadan hengen vapaaehtoisjoukko reserviläisistä, usean yhdistyksen jäsenistä, naisista ja miehistä sekä varusmiehistä muodostunut tukijoukko. Seinäjoki Areenan ja Fazer ravintolan henkilöstö tuki järjestelyorganisaatiota kiitettävästi. Toimivuuden takasi tekniikkaryhmä Seppo Saranpää. Henkisestä tuesta esitän kiitokset Lapuan hiippakunnan piispalle Simo Peuralle koskettavasta saarnasta ja Seinäjoen seurakunnalle messusta ja tuesta juhlajärjestelyissämme.

Kiittäen eversti evp **Jorma Jokisalo**

Kansainvälinen Jääkäriseminaari 23.2.

Seminaarin luentojen sarjan aloitti professori Martti Häikiö laajalla alustuksella "Venäjä ja Suomi keväällä 1918".

Tokiossa syntynyt tohtori Agilolf Kesselring esitelmöi Saksan Suomen politiikkaa ja jääkärien osuutta. Des Kaisers "finnische Legion". Die finnische Jägerbewegung im Ersten Weltkrieg im Kontext der deutschen Finnlandpolitik".

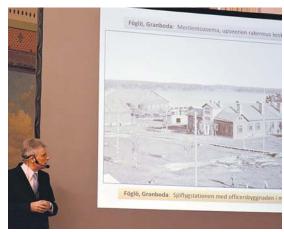
Jumalanpalveluksessa jääkärien kotiinpaluun muistopäivänä 25.2.2018 Vaasan kirkossa saarnasi kenttäpiispa Pekka Särkiö.

Jääkäriseminaarin puheenjohtajat; Kauhavan kaupunginjohtaja Markku Lumio (oik.) ja Jääkärisäätiön puheenjohtaja Jukka Pennanen.

Jääkärisäätiön puheenjohtaja, kenraalimajuri evp. Jukka Pennasen avattua seminaarin toivotti Vaasan kaupunginjohtaja Tomas Häyry vieraat Vaasan kansainväliseen ilmapiiriin.

vissä olleet tilat viimeistä paikkaa myöten.

Docent Kenneth Gustavsson'in aiheena oli Ahvenanmaa; ennen kaikkea Ahvenanmaan strateginen ja sotilaspoliittinen merkitys Itämerellä 1900-luvulla.

Prikaatikenraali evp. Asko Kilpinen lähetti seppelpartiot kielekkeisen Suomen lipun ja Jääkärilipun johdolla Jääkäripatsaalle.

Papisto valmiina jakamaan Herran Pyhää Ehtool-

Kielekkeinen Suomen lippu ja Jääkärilippu johdattivat sepelpartio Jääkäripatsaalle.

Jääkärien kotiinpaluun 100-vuotismuisto

Havuseppeleet Vaasan sankarihautamuistomerkille on laskettu. Kunniavartiossa edessä vasemmalta reserviläiset majuri Seppo Hautala ja vääpeli Pasi Salonen. Takana oikealla luutnantti Matti Yli-Kokko ja kersantti Jussi Reinisalo.

Vaasaan haudattujen jääkärien muistomerkille havuseppeleen laskivat osaston puheenjohtaja Brage Forsstenin johdolla jääkärin tytär Marja Sandström (Pernu) ja jääkärin poika Mauno Hintsala. Kunniavartiossa jääkäriasuissa Christian Petander ja Alexander Ehrnrooth.

Ruotsalaisten vapaehtoisten hautakummulle havuseppeleen laskivat Etappikaupunki Uumajan edustajina kapteenit Inge-Bo Asplund oikealla ja Gardar Norrlander yhdessä Vaasan osaston puheenjohtajan Brage Forsstenin seurassa.

Kasarmintorin reunustalla sijaitsevalle joukkoosastojen Perinnemuurille, Jääkäripataljoona 27:n muistolaatalle, seppeleen laskivat JP 27 Perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen ja Vaasan osaston varapuheenjohtaja Martti Ehrnrooth.

Kunniaa Vaasaan haudatuille jääkäreille. Kunniavartiossa jääkäriasuissa Christian Petander vasemmalla ja Alexander Ehrnrooth.

Kirkkokonsertti

Stabsmusikkorps der Bundeswehr – Saksan asevoimien Sotilassoittokunnan konsertti Vaasan kirkossa oli lajinsa huippua. Soittokunnan vahvuus on yli neljäkymmentä huippumuusikkoa kahden kapellimestarin johtamana.

Myös soittokunnan ulkoiseen näyttävyyteen on kiinnitetty erityistä huomioita.

Vaasan suomalaisen seurakunnan kirkkoherra Krister Koskela toivotti lähes 1000 hengen yleisön ja soittokunnan tervetulleiksi Vaasan Kirkkoon.

Tammisunnuntain 100-vuotismuistojuhlaa vietettiin Seinäjoella ja Vaasassa

Kaksipäiväiset tapahtumat ja juhlat aloitettiin Seinäjoella perjantaina Juhlaseminaarilla, jonka teemana oli "Maamme ajautuminen sisäiseen aseelliseen konfliktiin tammikuussa 1918." Asiantuntijoina esitelmöivät professori Martti Häikiö, kuvassa toinen oikealta ja professori Kari Hokkanen, kuvassa toinen vasemmalta, sekä FT Kati Katajisto (vasemmalla) ja eversti evp. Jorma Jokisalo (oikealla). Lisäksi mukana FT Vesa Määttä, joka toimi seminaarin puheenjohtajana.

Seppeleenlaskutilaisuus Tammisunnuntain 1918 junankaatopaikalla Ylistaron Peränevalla, sunnuntain vastaisena yönä klo 2:30. Runsaat sata henkeä kokoontui mieliin jäävään tilaisuuteen, jossa muistopuheen piti eversti evp. Jorma Jokisalo. Junankaadon yhteydessä menehtyivät Vaasalaiset veturinkuljettaja Erik Bertlin ja lämmittäjä Otto Merisaari, ollen alkaneen Vapaussodan ensimmäisiä sankarivainajia. Kunniavartiossa Ylistaron reserviläiskerhojen puheenjohtajat, yliluutnantti Raimo Rintamäki (vas.) ja alikersantti Jarkko Loukola.

Seinäjoki Areenan mittavat ja näyttävästi juhlavalmistellut tilat loivat hyvä puitteet Juhlakonsertille, jossa esiintyivät Laivaston Soittokunta, johtajanaan musiikkikomentajakapteeni Petri Junna ja Kaaderilaulajat, johtajanaan dir.cant. everstiluutnantti Matti Orlamo. Juhlakonsertti keräsi erittäin runsaan yleisön, lienee

Vaasassa Tammisunnuntai 28.1. aloitettiin laskemalla aamuvarhain seppeleet kolmelle eri muistomerkeille. Suomen Vapaudenpatsaalle havuseppeleen laskivat Österbottens Försvarsgille rf:n edustajina puheenjohtaja Ilkka Virtanen (vas.) ja Per-Erik Fant (oik.) sekä Vapaussodan ja Itsenäisyyden Etelä-Pohjanmaan Perinneyhdistyksen puheenjohtaja Tapani Tikkala (kesk.).

Miloff Tanssiopiston nuoret ja taitavat tanssijat esittivät herkän kauniisti tanssiesityksen Finlandia.

Kuvaelma "Sorron alta vapaaksi demokratiaksi" nuorten koululaisten esittämänä kertoi ajan tunnelmista 100 vuotta sitten.

Myös kuvaelman osuus Jääkäriliikkeen synnystä ja salaisesta kokouksesta Ostrobotnialla kertoi vankkaa historiaa.

Tammisunnuntain pääjuhlan arvokas päätös, Maamme – Vårt Land, yhdessä esiintyjät ja yleisö sekä Laivaston Soittokunta.

Suomen marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsaalle laakerilehväseppeleen laskivat Ilkka Virtanen ja Raimo Latvala.

Raimo Havusela

Pohjanmaan rannikkokaupunkien vapauttaminen venäläisestä sotaväestä

1. Uudenkaarlepyyn venäläiset luovuttivat aseensa ilman taistelua

Pietarsaaren suojeluskunta-alueella oli levotonta. Punaiset varustautuivat iskuvalmiiksi, laativat murhaluetteloita ja sopivat venäläisten kanssa aseista. Jääkäri Lauri Tiainen tuli Vaasasta johtamaan venäläisten aseistariisuntaa (Donner & al. 228).

Uudessakaarlepyyssä oli n. 60 venäläistä, Soklotin kylässä n. 15 km kaupungin pohjoispuolella ja Andrasjön lastauspaikalla 3 km kaupungin länsipuolella oli kummassakin n. 15 venäläistä ja patteri. Kaikki riisuttiin Verner Labbartin johdolla aseista ilman taistelua. Suojeluskunta sai saaliiksi lähes 250 kivääriä, 6 tykkiä sekä paljon ammuksia ja räjähdysaineita (Donner & al. 229).

2. Pietarsaaressa jouduttiin taisteluun.

Pietarsaaressa oli 180-miehinen sotaväki majoittuneena useaan taloon eri
puolilla kaupunkia. Kun
suojeluskunnat saivat tiedon
aseihinnousuaikeista lähti
tri. Walter Ehrström Luotoon, johtaja Felix Erwast
Pännäisiin ja Werner Labbart Uuteenkaarlepyyhyn
hälyttämään suojeluskuntia.
Käskyn mukaan piti suojeluskuntaosastojen olla kokoontumispaikoillaan klo 4:

- Luodon suojeluskunnan kaupungin koillispuolella metsässä,
- Pietarsaaren maaseurakunnan, Ähtävän ja Purmon suojeluskuntien osaksi kaupungin eteläpuolella osaksi Västersundsbyn kansakoululla.
- Pietarsaaren suojeluskunta kokoontui kaupungin eteläosassa sijaitsevalle kuuromykkäin koululle, lähelle Schaumanin taloa, jossa esikunta toimi. Puhelimia kuuntelemalla oli saatu tietää, että viholliset ovat varuillaan.

Tärkeät kohteet rautatieasema, puhelinasema, poliisikamari ja Öströmin konepaja saatiin vaivatta miehitettyä ja niissä olleet harvat punakaartilaiset vangittua. Varsinainen hyökkäys alkoi klo 7. Kaupungissa syntyi taistelu, jonka aikana kaatui valkoisten joukosta 2 miestä, viisi haavoittui. Venäläisistä kaatui viitisentoista ja punaisista yksi. Sotasaaliiksi saatiin 320 kivääriä, kolme kk:iä ja neljä tykkiä, joista kaksi raskaita, sekä n. 80 hevosta ja runsaasti ammuksia ym. (Hersalo 489, Donner & al,231–235).

3. Taistelut Kokkolassa

Tilanne vaikutti Kokkolassa vakavalta. Hyvin harjoitettuja ja kokeneita venäläisiä oli arviolta 500 ja heillä oli kymmenkunta konekivääriä sekä useita tykkejä. Lisäksi voitiin odottaa että kaupungin satakunta punaista liittyisivät heihin. Suojeluskunnilla taas oli n. 450 kivääriä ja 3 konekivääriä, joita vain 2 miestä osasi käyttää. Joukot olivat heikosti koulutettuja.

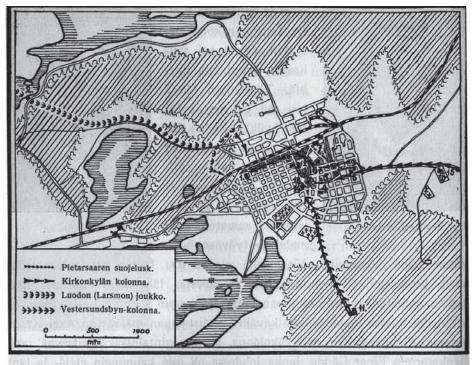
Kaustisen, Vetelin, Alavetelin, Teerijärven, Kokkolan maaseurakunnan ja kaupungin suojeluskuntien noin 300 miestä käsittävä osasto hyökkäsi jääkäri Karhulan johdolla ja saamansa käskyn mukaan aikaisin aamulla 29.1.1918 kaupungin itäpuolella olevaa Jungsborgin tykkipatteria vastaan. Joukkojen tottumattomuudesta johtuen syntyi sekaannusta ja osa miehistä lähti omille teilleen. Hyökkäys epäonnistui surkeasti.

Kaupungin etelä-osassa sijaitsevaa, ruotsinkielisessä keskikoulussa sijaitsevaa kasarmia vastaan hyökkäsi osasto jonka pääosana oli Kruunupyyn suojeluskunta sekä Pietarsaaresta ja Jepualta junalla tullut, Wilhelm von Essenin johtama apujoukko. Junassa tuli myös hyökkäysosaston johtajaksi määrätty saksalainen, itseään luutnantiksi tituleeraava aliupseeri Karl von Zedtwitz.

Osastossa oli noin 200 miestä. Hyökkäys juuttui rautatiesillan tienoilla venäläisten ankaraan tulitukseen. Osaston 2 konekivääriä olivat asemissa rautatiesillan molemmin puolin. Toista käytti Zedtwitz, toista jääkäri Karlsson. Hän kaatui, jolloin toinen konekivääri hiljeni. Artur Uunilan johtama noin 30 miehen joukkue hyökkäsi lännestä päin kaupungin vesitornia kohti asettuen asemaan sen lähistölle.

Venäläisten konekiväärituli kiihtyi ja punaiset uhkasivat vesitornin viereiseltä mäeltä, jolloin suojeluskuntalaiset alkoivat perääntyä kohti Kruunupyytä. Laukaustenvaihto loppui n. Klo 10.

Venäläiset olivat haluk-

Pietarsaari lähimpine ympäristöineen

- 1. Tykistökasarmi (Vikin talo).
- 2. Runebergin tupa.
- Suomalaisen työväenyhdistyksen talo.
   Palmbomin talo (venäl. majoituspaikka).
- Jalkaväen kasarmi Isonkadun varrella. (Wikbladin talo).
- 6. Kaupungintalo (ratsuvākeā).
- 7. Rautatienasema.

- 8. Esikuntahuoneusto (Schaumanin talo).
- 9. Kuuromykkäinkoulu.
- 10. Mekaninen konepaja.
- 11. Vestersundsbyn kansakoulu,
- 12. Realioppilaitos.
- 13. Tupakkatehdas,
- 14. Palokunnantalo.
- 15. Pietarsaaren maaseurak, kirkonkylä,

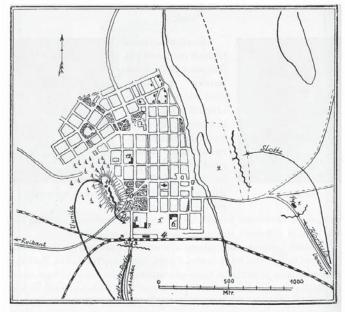
kaita lopettamaan taistelut ja ryhtyivät neuvottelemaan suojeluskuntien johdon kanssa antautumisen ehdoista. Monien vaikeuksien jälkeen venäläiset suostuivat ehdottomaan antautumiseen ja luovuttamaan aseensa. Vain venäläiset merisotilaat eivät antautuneet vaan vetäytyivät Ykspihlajaan, jossa antautuivat seuraavana päivänä.

Suojeluskunnat saivat saaliiksi 5 tykkiä, 12 konekivääriä, pari tuhatta kivääriä ja suuret määrät ammuksia sekä erilaisia varusteita.

Valkoisista kaatui 4 ja 1 oli murhattu, venäläisistä kaatui 5. Haavoittuneita oli runsaasti (Donner & al. 235–249, Hersalo 489–490).

4. Kristiinankaupungin vapauttaminen 28.–30.1.1918

Pieni suojeluskuntajoukko vangitsi Siipyyn venäläiset 28./29. 1. 1918 ja otti heiltä 180 kivääriä ammuksineen. Tästä pohjoiseen pidättivät Petolahden ja Korsnäsin miehet sotilasosaston toisensa jälkeen. Näin saaduin

Hyökkäys Kokkolaa vastaan.

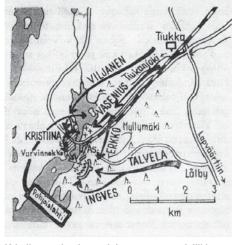
. Jungsborg. — 2. Hakalahden esikaupunki. — 3. Rautatiensilta. — 4. Rautatienasema. — 5. Rautatientori. — 6. Ruotsalainen keskikoulu. — 7. Tupakkatehdas. — 8. Suomaainen yhteiskoulu. — 9. Makasiinialue n.s. Skrammelbakan alapuolella. — 10. Länsipuisto. — 11. Vesitorni. — 12. Suomalaisen työväenyhdistyksen talo.

asein ja yhä kasvavin miesmäärin joukot lähestyivät Kaskista, jonka varusväki antautui taistelutta.

Jääkäri Heiskasen johdolla saapui illalla 30.1.18 Tiukkaan 250 miehinen suojeluskuntajoukko pääasiassa Vöyrin sotakoululaisia ja Ilmajoen miehiä. He toivat aseita paikallisille suojeluskuntalaisille, joiden pääosa n. 300 miestä oli Lapväärtissä.

Kristiinankaupungissa suojeluskuntalaiset joutuivat ensi kertaa taistelemaan järjestäytyneen punakaartin ja venäläisten sotilaiden yhteisrintamaa vastaan.

Pahamaineisessa punakaartissa oli 74 jäsentä ja sitä johti räätäli Aarnio. Venäläisiä oli 150 ja suuri osa heistä oli kurittomia. Täällä hyökkäystä johti jääkäri

Kristiinan valtaukseen johtaneet etenemisliikkeet.

Heiskanen. Suomenkielisistä suojeluskunnista mukana olivat Ilmajoen, Ylistaron, Laihian, Isonkyrön ja Teuvan suojeluskunnat ja Vöyrin sotakoulun osasto (Lakeus ja sen lapset, s. 90-93). Hyökkäys Kristiinankau-

punkiin alkoi seuraavana aamuna. Tiukkaan kerääntyneistä muodostettu, jääkäri Viljasen taisteluosasto joutui väärin opastettuna etenemään laajan Pohjoislahden yli sen länsirannalla sijaitsevan kaupungin pohjoisosia vastaan. Ylioppilas Hans Waseniuksen johtama osasto hyökkäsi lahden itärannalla sijaitsevan hautausmaan kautta jään yli kaupungin koillisosaan. Molemmat komppaniat murtautuivat perille, valtasivat tunnissa kaupungin asuinkorttelit ja pakottivat puolustajat perääntymään lahden itärannalla sijaitsevan tykkipatterin luo.

Hersalo, Niilo, V. (1955). Suojeluskuntain historia I, (s. 490–492)

Lapväärtin suunnasta lähestynyt jääkäri Talvelan osasto oli edennyt patterin itäpuolelle ja Ingves oli partioineen tullut patterin eteläpuolellekin, saartaen sen täydellisesti. Lyhyen tulitaistelun jälkeen kohosi valkoinen lippu ja suojeluskunnat saivat vangiksi 151 venäläistä sekä 74 punakaartilaista. Sotasaaliiseen kuului yksi linnoitus- ja yksi kenttäpatteri, radioasema, 300 kivääriä ja toistasataa hevosta. Valkoisista oli kaatunut 4 miestä.

Näin oli Vaasan läänin rannikko neljässä päivässä saatu valkoisten haltuun. Sodan jatkamiselle oli luotu tukialue. Sotasaaliina oli saatu 9 500 kivääriä, 34 kk :iä ja 37 tykkiä sekä suuret määrät ampumatarvikkeita.

Suojeluskuntien ennestäänkin vankka itseluottamus vahvistui.

Lähteitä

- Hersalo, Niilo, V. (1955). Suojeluskuntain historia I, (s. 490-492). Kustantaja Hata oy. Lahden kirjapaino- ja sanomalehti osakeyhtiö.
   Lakeus ja sen lapset (1937). Etelä-
- Lakeus ja sen lapset (1937). Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin 20
   - vuotisjulkaisu. Vaasan Kirjapaino.
- Lantto, Juhani (1997). Kytösavun mailta. Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin historia 1917-1944. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä 1997.
- -Muilu, Heikki (2010). Venäjän sotilaat valkoisessa Suomessa. Atena kustannus Oy. Otavan Kirjapaino Oy. Keuruu.
- Nykvist, Nils-Erik (1988). Aktivism och passivt motstånd i södra Svenskösterbotten 1899-1918. Boktryckeri Fram Ab, Vasa.
- Rauanheimo, U.V. (1950). Venäläiset joukot Suomessa maailmansodan 1914-1918 aikana; niiden yleisryhmitykset ja toimintasuunnitelmat. Tiede ja Ase N:o 8. 1950.
   Roudasmaa, Stig (1991). Vaa-
- Roudasmaa, Stig (1991). Vaasan varuskunnan historia, Vasa Garnisons historia. Vaasa Oy. ISBN-952-90-2898-9
- Donner, Kai, TH. Svedlin ja Heikki Nurmio (1930). Suomen vapaussota I – II. Jyväskylä. K.J.Gummerus osakeyhtiön kirjapaino.

Vaasan ja rannikon kuntien vapauttaminen venäläisistä

1. Johdanto

Suomen tasavallan ensimmäistä hallitusta kutsuttiin nimellä senaatti. P.E.Svinhufvudin johtamassa senaatissa eli itsenäisyyssenaatissa olivat mukana kaikki merkittävät porvarilliset puolueet. Tämä senaatti laati ja antoi eduskunnalle Suomen itsenäisyysjulistuksen 4.12.1917. Senaatissa oli puheenjohtajan lisäksi 10 jäsentä. Punaisten miehittäessä Helsinkiä ja eteläistä Suomea osa senaattoreista pakeni Vaasaan muodostaen ns. Vaasan senaatin. Se toimi 29. 1.–3.5.1918.

1.1. Venäläiset

Maailmansodan syttyessä 1.8.1914 asetettiin Suomessa olleet venäläiset joukot sotakannalle ja syyskuun alussa lähetettiin myös Vaasassa olleen 9. Tarkk'ampujarykmentin osat rintamalle. Tilalle tuotiin Venäjältä toisen linjan joukkoja mm. kasakkarykmentti ja nostoväkeä. Pohjanlahden rannikon valvontaa tehostettiin kesällä 1915, samalla aloitettiin eräitä linnoitustöitä Joukkoja sijoitettiin lähes kaikkiin pohjalaisiin rannikkopitäjiin. Kunnille venäläisen sotaväen majoitus oli iso rasitus, piti perustaa majoituslautakunnat, ottaa lainaa ia kerätä menot takaisin veroina. Ongelmia aiheutui myös ns. "ryssän morsiamista", joiden toistuvista terveystarkastuksista koitui ylimääräisiä kuluja.

Vuoden 1916 päättyessä oli venäläisillä Suomessa kaikkiaan noin 90 000 miestä (Kylävaara, s. 32), Rauanheimon mukaan luultavasti 125 000 miestä (Rauanheimo, U.V. 1950). Silloisella Etelä-Pohjanmaalla oli venäläistä sotaväkeä arviolta runsaat 4000 miestä. Vaasassa oli n. 1500 miestä, viidessä muussa rannikkokaupungissa yhteensä n. 1200 ja Seinäjoella n.

1300. Pitkin rannikkoa oli sijoitettu viitisensataa miestä 14 pisteeseen. Väestön ja venäläisten välit olivat olleet kohtalaisen hyvät, sillä venäläisillä oli kova kuri. Mutta vesillä liikkumista rajoittavat tiukat määräykset ärsyttivät kalastajia ja muita rannikon asukkaita (Roudasmaa s. 262).

Vaasassa joukot vaihtuivat usein; oli jalkaväkeä, rajavartiojoukkoja, laivasto, viestiosasto sekä vakoilu- ja vastavakoiluosastoja. Koko satama oli venäläisen satamahallinnon alainen. Kasarmialueen ohella venäläisiä oli majoitettuna mm. Palosaarella, Vaskiluodossa, Raastuvankadun kansakoulussa, Rantakatu 16:ssa ja V.P.K: talossa.

Maaliskuun 1917 vallankumouksesta Venäjällä alkoi Suomessa olevan venäläisen sotaväen rappeutuminen; kuri höltyi, osin jopa romahti ja upseerimurhat yleistyivät. Maassa oli elintarvikepula, joten venäläiset sotilaat pyrkivät hankkimaan elintarvikkeita ja rehua pakko otoin. Vaasan ympäristössä

Sepinkyla-kolonna

Yansan suojeluskunta.
Vanhan Vassan-kolonna.

Yensiläisten kasarmit.

Vaasa, venäläisten kasarmit ja suojeluskuntien hyökkäystiet (Donner & al. 1922, s.211)

sattui elintarvikkeiden ryöstelyä ja siviilien pahoinpitelyjä (Pohjanmaan museo, s. 31-33).

1.2. Punakaartit pyrkivät val-

Marraskuun 7. päivänä alkoi bolshevikkien vallankumous Pietarissa. Noina päivinä toimeenpanivat venäläisten aseistamat punakaartit Mommilan verityön, Loimaan taistelun sekä marraskuun suurlakon (13-19.11.1917). Suurlakon aikana murhasi punakaarti 33 aseetonta kansalaista, toimeenpani lukemattomia ryöstöjä, kotitarkastuksia ja vangitsemisia (Donner & al. s. 302).

Kokkolassa venäläisten aseistama punakaarti miehitti 1.11.1917 raatihuoneen ja poliisikamarin selittäen, että he hallitsivat nyt kaupunkia. Kaupungin asukkaat yrittivät karkottaa punakaartilaiset mutta nämä alkoivat ampua. Kaksi kansalaista haavoittui. Venäläiset ajoivat asukkaat pakosalle. Punaiset murhasivat suojeluskuntaa johtaneen teknikko J. F. Piiraisen sekä vangitsivat ja pahoinpitelivät muita suojeluskuntamiehiä, toimeenpanivat kotitarkastuksia ja muita laittomuuksia.

Pietarsaaressa punakaarti sulki marraskuun suurlakon aikana tehtaita, konttoreita ja kouluja sekä toimeenpani kotitarkastuksia etsien aseita ym.

Kristiinankaupungissakin punakaarti julisti hallitsevansa kaupunkia. Marraskuun lakon aikana punaiset vangitsivat Kristiinankaupungin suojeluskunnan kolme johtajaa. Kaupunkilaiset järjestivät 5.12.1917 suuren vastalausekokouksen, jonka punaiset ja venäläiset yhdessä keskeyttivät.

Vaasassa punakaarti vaati kaupungin valtuustolta 20 000,- markan korvausta siitä että punainen miliisi oli mielestään pitänyt yllä järjestystä suurlakon aikana. Vaasan ja naapurikuntien suojeluskunnat hälytettiin. Tämän kuultuaan punaiset luopuivat hankkeesta (Lakeus ja sen lapset, s. 55).

1.3. Suoieluskunnat

Venäjällä jo I maailmansodan alkuvaiheessa vahvistunut kansalliskiihko ilmiöineen auttoi suomalaisia ymmärtämään, että ainoa mahdollisuus saavuttaa Suomelle itsenäisyys oli kansannousu ja taistelu Venäjää, ei vain tsaarinvaltaa vastaan. Oli saatava koulutettua uudenaikaiseen sodankäyntiin perehynyt päällystö (jääkärit) ja muodostettava kautta maan aseistettuja taistelujärjestöjä eli suojeluskuntia (Donner & al. I, s. 289 - 290).

Suojeluskuntien perustaminen alkoi toukokuussa 1917. Niiden tehtävänä oli järjestyksen pito levottomina aikoina sekä valmistautuminen aseelliseen toimintaan Suomen vapauttamiseksi venäjästä (Roudasmaa).

Pastori A.R.Hedberg ehdotti eteläisen Mustasaaren maamiesseuran kokouksessa että Pohianmaan rannikon jokaiseen kuntaan olisi perustettava palokunta paikallisen turvallisuuden parantamiseksi. Kun maisteri Thure Svedlin oli kertonut vaasalaisille itsenäisyysmiehille maanlaajuisen taistelujärjestön perustamistoimista, päättivät Vaasan itsenäisyysmiesten johtajat hovioikeuden asessori Harald Boucht. maisteri Väinö Granlund, insinööri Fr. Vikman ja pastori A.R. Hedberg 17.6.1917 muodostautua aloittelevan suojeluskuntatyön Vaasan piirin piirihallitukseksi. Toiminta organisoitiin kesän kuluessa.

Kristiinankaupungin alueella oli muutamiin pitäjiin jo kesällä 1917 perustettu "palokuntia".

Syyskuussa 1917 perustettiin Vaasaankin suojeluskunta, jossa heti ymmärrettiin aseiden tarve. Aselaiva Equity toi maahan 6 500 venäläistä sotilaskivääriä, 500 Mauserpistoolia, 30 konekivääriä ja 5000 käsikranaattia. Aseista jäi suurin osa Vaasan ja Pietarsaaren ympäristöön. Laivan mukana tuli myös toistakymmentä jääkäriä, jotka alkoivat ohjata ja harjoittaa paikallisia suojeluskuntia (Kytösavun mailta, s. 22).

Pietarsaareen perustettiin suojeluskunta 26.10.1917 mutta se tuli täysin aseistetuksi vasta saatuaan tammikuun keskivaiheilla 1918 Equityn aseita.

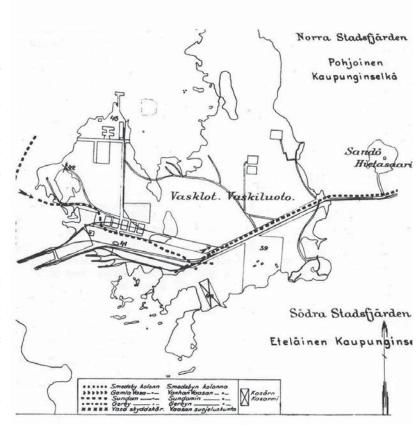
Etelä-Pohjanmaan suomenkieliset suojeluskunnat olivat perustaneet "Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntien keskushallinto"- nimisen hallintoelimen. Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti oli kuitenkin päätetty, että Vaasan läänin suojeluskunnat tulisivat muodostamaan "Vaasan läänin Suojeluskuntain Keskusjärjestön", jonka päälliköksi määrättiin kenraalimajuri Paul von Gerich, joka saapui Vaasaan 12.12.1917. Tästä lähtien piirin hallinto koostui piiripäälliköistä ja keskuskomiteasta. Alueellisesti Vaasan piiri muodostui Vaasan. Kokkolan, Pietarsaaren, Kristiinankaupungin ja Etelä-Pohjanmaan aluepiireistä (Lantto, 23-24).

1.4. Suojeluskuntien, venäläisten ja punakaartien välit kiristyivät

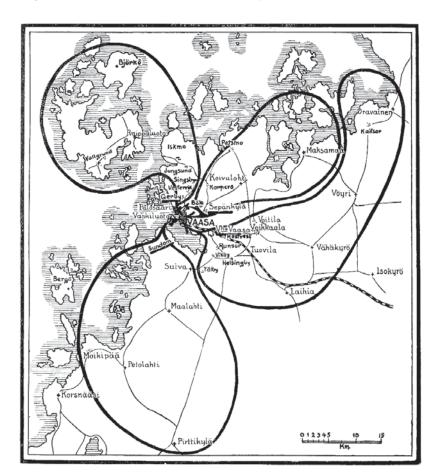
- Lapväärtissä venäläiset van-

- gitsivat 5.11.1917 suojeluskunnan päällikön, nimismies V. Nordlundin sekä yhden poliisin. Suojeluskunta kokoontui ja esiintyi niin uhkaavasti, että venäläiset vapauttivat vangit, eikä laukaustenvaihtoa syntynyt.
- Koivulahden saaristossa saaristolaiset teloittivat joulukuun alussa venäläisen rajavartiokomennuskunnan viimeiseen mieheen.
- Maalahdessa suojeluskunta pani toimeen ampumaharjoituksen venäläisten majapaikan edustalla, jolloin säikähtäneet venäläiset muuttivat Vaasaan.
- Seuraavana päivänä ryhtyi 50 miehinen venäläisjoukko punaisten vllvttämänä Tuovilassa ahdistamaan suojeluskunnan päällikköä, poliisi A.Pörniä hänen kotonaan. Hälytyksen saaneita suojeluskuntalaisia kiirehti paikalle ja alkoi yleinen ammuskelu. Venäläiset pyysivät apua Vaasasta ja Laihialta. Vaasasta tuli 40 merisotilasta ja Laihialta ratsuväkiosasto. Myös muita suojeluskuntia oli hälytetty mutta ennen niiden tuloa palasivat matruusit Vaasaan mukanaan 8 vangittua Tuovilan suoieluskuntalaista, jotka kyllä Vaasassa vapautettiin. Kahakan aikana oli venäläinen sotilas saanut surmansa ja venäläiset olivat raa'asti kiduttaen murhanneet talonpoika E. Bergin.

Nämä yhteenotot vaikuttivat masentavasti venäläisten rajavar-

Vaskiluodon kasarmien valtaus 28.1.1918 (Nykvist 1988, liite).

Vaasan suojeluskunta-alue.

Kartta osoittaa neljän kolonnan sotamiehenottoalueet siinä muodossa, minkä ne eräissä kohdin suunnitelmasta poiketen todellisuudessa saivat; vasemmalta Gerbyn-kolonna (Bruun), Sepänkylän kolonna (Appelgren), Vanhan Vaasan kolonna (Schauman) ja — alla — Sundomin kolonna (Peltokangas).

tioryhmien mielialaan niin, että ne alkoivat vetäytyä Vaasaan. Suojeluskuntien taisteluintoa ja voitonvarmuutta tapahtumat lisäsivät (Donner & al. II, s.50-60).

2. Vapaussota

Kenraaliluutnantti Carl Gustaf Emil Mannerheim valittiin 15.1.1918 Sotilaskomitean puheenjohtajaksi (Sotilaskomitea oli Haminan kadettien v.1915 perustama organisaatio, joka pyrki irrottamaan Suomen Venäjästä). Mannerheimin johtama Sotilaskomitea siirtyy 18.-19.1.1918 Helsingistä Vaasaan.

Tammikuun kuluessa olivat osapuolten välit kiristyneet ja ensimmäiset kahakat oli käyty Karjalassa jo 23. ja 24.1.1918. Tammikuun 25. päivänä senaatti julisti suojeluskunnat hallituksen joukoiksi. Työväenliike piti tätä avoimena sodanjulistuksena työväenluokkaa vastaan. Seuraavana päivänä Suomen Työväen Järjestyskaarti ja Helsingin punakaarti yhdistettiin Suomen Punaiseksi Kaartiksi.

Helsingin työväentalon torniin nostettiin 26. tammikuuta 1918 myöhään illalla punainen lyhty vallankumouksen alkamisen merkiksi. Punakaartit ottivat Helsingin haltuunsa aamulla 28. tammikuuta.

Tammikuun 25. päivänä kenraali Carl Gustaf Mannerheim teki taistelusuunnitelmansa Etelä-Pohjanmaalla (Vaasan lääni) olevien venäläisten sotilaiden aseistariisuntoja varten. Maakunnasta ajateltiin tehdä suojeluskuntain tukialue myöhempää toimintaa varten. Operaatiot tuli aloittaa tammikuun 28. päivän aamuna (Lantto s. 27). Ensi iskun kohteena tulisivat olemaan maakunnan venäläiset varus-

kunnat, joilta saataisiin suuri määrä aseita ja ammuksia. Suojeluskuntien tuli tehdä tämä työ muutamien Saksasta tulleiden jääkärien johdolla. Kenraali Gerich määrättiin johtamaan aseistariisuminen suomenkielisellä Etelä-Pohjanmaalla. Eversti Wetzer määrättiin johtamaan aseistariisuminen Vaasassa.

Liikekannallepano ja aseistariisumisia Vaasan suojeluskuntapiirissä

Vaasan ympäristökuntien suoieluskunnat saivat käskyn riisua naikkakuntansa venäläiset aseita jo 27.1.1918. Vöyrillä vangittiin ja riisuttiin aseista kaksi venäläistä rakuunaa keskipäivällä. Oravaisissa oli suojeluskunta jo klo 17. riisunut aseista suurehkon varuskunnan. Maksamaan venäläiset oli klo 19. Riisuttu aseista. Yöllä noin klo 24. tienoissa riisuttiin aseista Kaitsorin venäläiset. Tuovilan venäläiset olivat illalla antautuneet taistelutta. Myös Sulvan ja Vallgrundin venäläisiltä oli riisuttu aseet samoin Petolahden, Maalahden ja Moikipään venäläiset. Siten oli koko Vaasaa ympäröivä ruotsinkielinen maaseutu jo illalla 27.1.1918 puhdistettu venäläisistä.

Ainoastaan Laihialta tuli huonoja uutisia. Laihian Hulmiille oli majoitettuna 70 kasakkaa. Hulmiin valtausjoukoksi oli määrätty Laihian ja Isonkyrön suojeluskunnat. Ennen isokyröläisten saapumista päättivät laihialaiset kuitenkin Vaasasta saadun käskyn mukaisesti illalla 27.1.1918 riisua Hulmilla olevat venäläiset aseista ja tuoda sekä heidän aseensa että Hulmi varastoissa olevat aseet Vanhaan Vaasaan auttamaan Vaasaa valloittamaan määrättyjä joukko-

ja. Tapahtumia seuraamaan tuli mvös uteliaita laihialaisia. Onnettomien vhteensattumien takia asiat eivät kuitenkaan sujuneet kuten oli suunniteltu vaan syttyi taistelu. Suojeluskuntalaisten oli peräydyttävä kun kasakat hyökkäsivät. Muutamat uteliaan yleisön edustajat yrittivät piiloutua mm. läheisen Laihianjoen pukkisillan alle mutta kasakat löysivät heidät ja tappoivat heistä viisi. Yksi uhri oli vain 15-vuotias Niilo Johannes Havusela, toinen oli perheellinen nahkuri Juho Valo, ikä 47 v. muut olivat talollisen poika Johannes Filppula 33, talollisen poika Iivari Mäkelä 21, renki Uuno Koivuniemi 19.

Isonkyrön suojeluskunnan saavuttua saatiin Hulmi vallattua mutta aseet eivät ennättäneet Vaasan valtaukseen.

Venäläiset upseerit olivat enimmäkseen aatelisia ja tsaarin kannattajia. He pelkäsivät bolshevikkeja eivätkä vallitsevissa epävarmoissa oloissa halunneet ryhtyä taistelemaan suojeluskuntien kanssa. Heikki Muilu (2010, s. 31-39) kuvaa tilannetta eri lähteisiin nojaten ja toteaa, että aseistariisunnasta oli todennäköisesti sovittu venäläisten upseerien kanssa niin, että se sujui Etelä-Pohjanmaalla useimmiten melko helposti.

2.1. Venäläiset riisutaan aseista Vaasassa

Vaasan vapauttamisen suorittivat viisi suojeluskuntajoukkoa eli eri lähteiden mukaan rivistöä tai kolonnaa eversti Martin Wetzerin laatiman suunnitelman mukaisesti. Tässä käytetään selvyyden vuoksi käsitettä osasto. Osastojen johtajat ja niiden todelliset vahvuudet (suluissa käsketyt) olivat Hersalon (s.487-4.88) mukaan seuraavat:

- Sepänkylän osasto, ev.luutn. W. Appelgren ja jääkäri Dikert, n. 460 + 100 miestä Gerbytä varten (700) ynnä 7 kk:iä. Lukuun sisältyvät myös ne jälkeen jääneet Tuovilan miehet, jotka joutuivat kahakkaan rakuunoiden kanssa, sekä reserviksi erotettu Vöyrin suojelukunta osasto. Kaupunkiin hyökänneessä taisteluosastossa oli siten vain 135 miestä. Laihialaisetkaan eivät ehtineet mukaan. Sen sijaan oli matkassa omasta halustaan lähteneitä vähäkyröläisiä.
  - Sundomin osasto, jääkäri Peltokangas, 338 miestä (150).
  - Gerbyn osasto, luutn. Emil Bruun 436 miestä (180).
  - Vaasan suojeluskunta n. 200 miestä, luutn. Asplund.

Osastot lähtivät saamansa käskyn mukaisesti jo klo 2 yöllä kohti niille määrättyä hyökkäyspaikkaa. Hyökkäyksen perussuunnitelmana oli, että Sepänkylän osasto saartaisi kasarmialueen pohiois- ja luoteispuolelta, kaakosta etenevä Vanhan Vaasan osasto itä ja eteläpuolelta, Palosaaren valtaisi pohjoisesta etenevä Gerbyn osasto vahvennuksenaan 100 miestä Sepänkylän osastosta. Vaskiluodon valtaisi lännestä etenevä Sundomin osasto. Vaasan suojeluskunnalla oli erityistehtäviä itse kaupungissa (Hersalo, 487-488, Roudasmaa, 271).

Sepänkylän Osasto.

Koivulahden, Karparön, Bölen, Maksamaan ja Oravaisten suojeluskunnat sekä niille annetut 7 konekivääriä määrättiin everstiluutnantti Appelgrenin ja jääkäri Dikertin johdolla kokoontumaan 27. 1.1918 illalla Sepänkylään. Osastosta erotettiin 100 miehen joukko johtajineen toimimaan yhdessä Gerbyn kolonnan kanssa. Oravaisten suojeluskunnat eivät ehtineet mukaan.

Osasto eteni 5 konekiväärin kanssa maantietä Vaasaan, edelleen Etelä-Klemetin ja Rauhankatuja pitkin kaupunkiin, missä 200 miestä saartoi Raastuvankadun koululla olevan meriväen kasarmin. Syntyi taistelu. Muu osasto eteni sitten Rauhankatua ja Koulukatua saartamaan kasarmialueen pohjoisen ja lännen puolelta. Rauhan ja Raastuvankatujen kulmaan jätettiin 100 miestä turvaamaan kasarmeja vastaan käytyjä sotaliikkeitä punakaartilaisten mahdollisesti tekemältä hyökkäykseltä.

Gerbyn osastossa oli Iskmon, Jungsundin, Raippaluodon, Singsbyn ja Västervikin suojeluskuntalaisia. Heitä johti luutnantti Emil Bruun. Osasto eteni Gerbyn ranta-aittojen ohi Isolahden jäälle ja edelleen ketjussa Pikiruukin tienoille, jossa riisuttiin aseista Palosaarenkadun ja Vapaudenkadun kulmauksen koillisnurkassa sijainneen kasarmin venäläiset rajavartio komennuskunnat sekä muut pienet osastot. Osastoa tukemaan tuli Palosaarelle maantietä pitkin Sepänkylän osastosta erotettu 100 miehen joukko.

Hyökkäys jatkui Vapaudenkadun ja Onkilahdenkadun yhtymäkohdassa sijainneella mäellä olevalle Dahle'nin huvilalle, missä majaili venäläinen konekiväärikomppania, jolla oli 8 konekivääriä. Syntyi ankara taistelu, jonka aikana suojeluskuntalaisia johtanut luutnantti Bruun haavoittui kuolettavasti. Venäläiset antautuivat klo 10. mennessä

Vanhan Vaasan osasto.

Osastoon kuului Vöyrin sotakoululaisia, Vöyrin, Runsorin, Höstveden, Tuovilan, Helsingbyn, Veikarsin, Martoisten, Voitilan, Tölbyn ja Vikbyn suojeluskuntien lisäksi Vähänkyrön ja Isonkyrön suojeluskuntalaisia. Laihialaiset eivät ehtineet mukaan. Osasto määrättein yhden konekiväärin kanssa ja luutnantti Schaumanin johtamana Vanhaan Vaasaan (Lantto, s. 28).

Sieltä se eteni maantietä pitkin Hietalahteen sekä edelleen Kauppapuistikkoa ja Tiilitehtaankatua pitkin saartaakseen kasarmialueen idän ja etelän puolelta ja vallatakseen venäläisten sotilassairaalan. Pieni osasto ei kestänyt kasarmeista suuntautuvaa tulta vaan osa miehistä lähti pakoon kesken taistelun (Hersalo 488).

Vaasan suojeluskunnan päällikkö huolehti siitä, että puhelinjohdot katkaistaan linjoilla Oravainen – Munsala, Töjby – Rangsby, Vaasa – Kristiinankaupunki, Vaasa – Pirtitkylä sekä kaikki Vaasan kaupungissa olevalta venäläisen sotaväen keskusasemalta lähtevät johdot. Vaasan suojeluskunta taisteli omana osastonaan luutnantti Asplundin alaisuudessa ja miehitti osillaan puhelinkeskuksen, sähkölaitoksen sekä Palosaaren lennätinaseman. Vaasan suojeluskunta sai Sepänkylän kolonnalta 2 konekivääriä, jotka sijoitettiin Palosaaren sillankorvaan ja Pitkänkadun pohjoispäähän estämään punekaartilaisten tulo kaupunkiin.

Yksi osa hyökkäsi jääkäri Jurveliuksen johdolla Rantakadulla sijaitsevaa meriväenkasarmia vastaan, jossa olevat venäläiset taistelun jälkeen antautuivat ja vangittiin.

Sundomin osasto

Sulvan, Sundomin, Maalahden ja Bergön suojeluskunnat määrättiin jääkäri Peltokankaan johdolla kokoontumaan Sundomin Näsiin. Sieltä kolonna hyökkäsi jään yli Vaskiluodossa sijaitsevia kasarmeja vastaan vangiten lyhyen taistelun jälkeen kummastakin n. 75, yhteensä siis 150 vihollista. Jääkäri Oskar Peltokangas johti hyökkäystä kohti meriväen kasarmia, joka oli Backmanin huvilassa. suunnilleen

nykyisen voimalaitoksen tienoilla. Tykistön kasarmi oli puunjalostustehtaassa, nykyisen Yllin Tallin paikkeilla. Sinne hyökännyttä joukkoa johti suojeluskuntalainen Ernst August Mitts. Siellä vallattiin neljä tykkiä. Valtauksen jälkeen osa kolonnasta jäi vartiostoksi muiden edetessä kohti kasarmialuetta. Tykeistä kaksi vietiin kaupunkiin ja suunnattiin kohti Merijalkaväen kasarmia Raastuvankadulla. Nyt venäläiset ymmärsivät, että oli paras lopettaa vastarinta ja antautua.

Vaasan valtaus maksoi valkoisille kaksi kaatunutta ja toistakymmentä haavoittunutta sekä neljä harhaluotien surmaamaa siviiliä: 64-vuotias leski Wilhelmina Savians, 41-vuotias työmies Stefanus Lamponen ja hänen 8-vuotias poikansa Väinö sekä 19-vuotias tarjoilija Irene Kronman.

Venäläisistä kuoli erään arvion mukaan 17 ja kolmisenkymmentä haaavoittui.

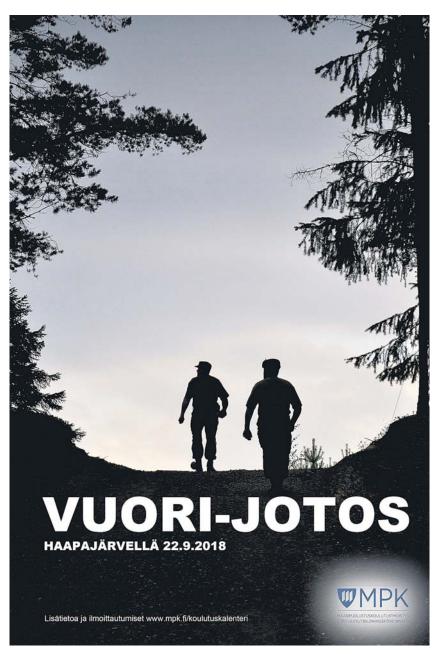
Vaasassa olisi pitänyt olla kolmaskin osapuoli, punakaarti. Se pysytteli kuitenkin toimettomana ja hajaantui jo puolenpäivän tienoilla vähin äänin. Syynä oli ehkä se, että vaasalaiset punakaartilaiset olivat valtaosaltaan maltiilisia sosiaalidemokraatteja, jotka katsoivat, että toiminta tulisi epäonnistumaan (Nykvist, s. 186–187).

Helmikuun 1. Päivänä pidettiin Vaasan valtausparaati (Roudasmaa, s. 270–283).

Lähteitä

- -Hersalo, Niilo, V. (1955). Suojeluskuntain historia I, (s. 490-492). Kustantaja Hata oy. Lahden kirjapaino- ja sanomalehti osakeyhtiö.
- Lakeus ja sen lapset (1937). Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin 20 - vuotisjulkaisu. Vaasan Kirjapaino. - Lantto, Juhani (1997). Kytösavun mailta.
- Lantto, Juhani (1997). Kytösavun mailta. Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin historia 1917-1944. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä 1997.
- Jyvaskyla 1997.

   Muilu, Heikki (2010). Venäjän sotilaat valkoisessa Suomessa. Atena kustannus Oy. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.
- Nykvist, Nils-Erik (1988). Aktivism och passivt motstånd i södra Svenskösterbotten 1899-1918. Boktryckeri Fram Ab. Vasa
- 1899-1918. Boktryckeri Fram Ab, Vasa. -Rauanheimo, U.V. (1950). Venäläiset joukot Suomessa maailmansodan 1914-1918 aikana; niiden yleisryhmitykset ja toimintasuunnitelmat. Tiede ja Ase N:o 8. 1950. -Roudasmaa, Stig (1991). Vaasan varuskunnan historia, Vasa Garriisons historia. Vaasa Oy. ISBN-952-90-2898-9
- Donner, Kai, TH. Svedlin ja Heikki Nurmio (1930). Suomen vapaussota I II. Jyväskylä. K.J.Gummerus osakeyhtiön kirimenin.

100 år / 100 vuotta 1918-2018

Uppvaktning i Jakobstad – huomionosoitukset Pietarsaaressa 28.1.2018

28.1. uppmärksammades hundraårsdagen sedan den ryska truppstyrkan i Jakobstad avväpnades på morgonen den 28.1.1918. På samma gång hedrades minnet av samtliga offer för inbördeskriget.

Tänään huomioitiin että on kulunut 100 vuotta siitä kun venäläisjoukot Pietarsaaressa riisuttiin aseista aamulla 28.1.1918. Samalla muistetiin kaikkia sisällissodan uhreja.

Följande tal hölls av Johan Irjala / Johan Irjala piti seuraavab puheen:

"Sata vuotta sitten maamme oli liekeissä ja jaettu kahtia. Veli seisoi veljeä vastaan ja sisar vastaan sisarta.

Inbördeskriget krävde 7000 direkta dödsoffer bland de stridande parterna och 30 000 som föll offer för vit & röd terror eller usla förhållanden i fångläger efter kriget.

Tänään kello 10.30 oli kulunut tasan sata vuotta siitä, kun ilmoitettiin, että venäläisjoukot Pietarsaaressa olivat antautuneet. Kun pöly oli laskenut, niin ainakin kolme henkilöä oli kuollut ja useita oli haavoittunut. Suomessa oli tähän aikaan noin 65 000 venäläistä sotilasta, joista muutama tuhat osallistui sisällissotaan.

Händelserna där dödsdomar förkunnades och verkställdes i Jakobstad är ett mörkt kapitel och visar att

rättsstaten Finland inte ännu hunnit ta form, eller kanske snarare, var satt på undantag. Låt oss hoppas att vi aldrig behöver ställas inför en situation där landet är så tudelat så som för 100 år sedan." Staden Jakobstad representerades av Anna-Maja Henriksson & Kurt Hellstrand; församlingarna av kyrkoherdarna Bo-Göran Åstrand & Marko Mitronen. Mikael Skytte & Johan Irjala lade ner krans för Jakobstadsnejdens Reservister & Jakobstads Reservofficersklubb.

Anna-Maja Henriksson & Kurt Hellstrand edustivat kaupunkia; seurakun-

nan kirkkoherrat Bo-Göran Åstrand & Marko Mitronen. Mikael Skytte ja Johan Irjala laskivat Pietarsaarenseudun Reserviläisten ja Pietarsaaren Reserviupseerikerhon seppeleen.

Sunnuntaina 28.1.oli kulunut 100 vuotta siitä, kun venäläinen sotilasjoukkoosasto Pietarsaaressa riisuttiin aseista ja kaupunki siirtyi suomalaishallintaan. Pietarsaarenseudun Reser-

viläiset ry ja Pietarsaaren Reserviupseerikerho laski seppeleen muistomerkillä Johanneksen kappelin takana ei vain kaupungin vapautumisen muistona, vaan myös kaikkien sisällissodan 1918 uhrien muistoksi.

Pietaraaren kaupunki ja seurakunnat osallistuvat myös. Sata vuotta sitten ilmoitettiin klo 10.30, että venäläinen osasto antautui.

Johan Irjala

Havuseppeleet Vapaussodan Sankarihautamuistomerkille 24.2.2018

Vapaussodan Sankarihautamuistomerkille havuseppelettä laskemassa Vapaussodan Invalidien Muistosäätiön pj Markku Palokangas ja säätiön asiamies FT Vesa Määttä. Kuvat RL

Pohjanlahden Merivartiokilta ry:n asettama Kunniavartio Jääkäreiden kotiinpaluun 100 v juhlatilaisuuden seppeleenlaskussa v. 1918 Sankarihaudalle. Kunniavartion muodostivat inylil. Ari Nurkka, mvylil. evp. Rauno Kotilainen, mvltn evp. Timo Häyhä ja mvltn. Petri Kippola.

Jääkärisäätiön ja JP 27 Perinneyhdistyksen taholta havuseppeleen laskivat Pohjanlahden Merivartio-killan puheenjohtaja mv-luutnantti epv. Hannu Wallius ja JP 27 Perinneyhdistyksen Vaasan osaston varapuheenjohtaja Martti Ehrnrooth.

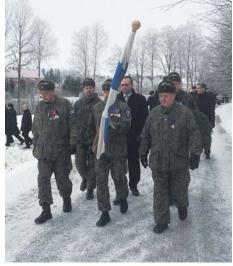
Tammisunnuntai 28.1.2018 Laihialla

Osallistuin vaimoni kanssa Tammisunnuntain tilaisuuksiin Laihialla. Meillä oli siihen hyvä syy, sillä kasakat tappoivat 28.1.1918 Hulmilla vaimoni Seijan äidin äidin veljen Juho Valon ja minun isoisäni veljen Niilo Johannes Havuselan.

Laihian kirkossa oli messu ja sen jälkeen laskivat Laihian reserviläiset seppeleen v. 1918 kaatuneiden muistomerkille. Kuvissa Laihian kirkko, lippulinnan liput kirkossa sekä lippuvartio kirkon vieressä olevalla muistomerkillä.

Hulmin Kapteenintalolla tarjosivat tilaisuuden järjestäjät reserviläisten keittämää mainiota hernekeittoa ja kahvia. Puolustusministeri Jussi Niinistö laski seppeleen Hulmin muistomerkille ja piti Kapteenintalossa järjestetyssä juhlatilaisuudessa nasevan juhlapuheen, jossa kertasi Vapaussodan alun tapahtumien historiaa. Kuvissa Hulmin muistomerkki ia kunniavartio, seppelekulkue ja muistomerkki, jonka takana Laihian mieskuoro, joka esitti paikalla Finlandia hymnin".

Raimo Havusela

Havuseppeleet Mannerheimritarien haudoille

"Mannerheim-ristin ritarin muistoa kunnioittaen – Kokkolan Resrviupseerit ry"

Nämä sanat lausuttiin kolmeen kertaan Kokkolan sankarihaudoilla jouluaaton aattona

2017 Kokkolan Reserviupseerien laskiessa Kokkolassa haudattuina olevien Mannerheim-ristin ritareiden haudoille havuseppeleet sinivalkoisin nauhoin.

Kunniavartiossa olivat maakuntakomppanian ensimmäinen päällikkö majuri res Jari Myllymäki ja nykyinen päällikkö majuri res Antti Porko.

Havuseppeleet laski MPK:n K-P:n mpp:n emeritius piiripäällikkö majuri res Terho Tattari.

Kapteeni Paavo Elias Kahla.

Eversti Martti Johannes Aho.

Seppeleet laskettiin Mariassa kahdelle haudalle. Eversti Martti Johannes Ahon 19.11.1896 Keminmaa - 20 06 1968 Kokkola, joka oli kaksinkertainen Mannerheim-ristin ritari no 52. Toisen luokan Mannerheim-risteiä jaettiin jatkosodan aikana 191:lle henkilölle, joista neljä sain ristin kaksi kertaa. Eversti Aho oli vksi näistä neliästä. Sotien jälkeen ev Aho toimi Raahe Sotilaspiirin komentajana 1945-1949, minkä jälkeen tuli Kokkolassa toimivan huolintaliike M. Rauanheimo Oy:n osakkaaksi vuoteen 1952.

Marian sankarihautausmaalle on siunattu kentälle jääneenä kapteeni Paavo Elias Kahla, 04.11.1918 Lohtaja – kadonnut 23.10.1948 Kittilä. Kahla oli Mannerheim-ristin ritari no 54. Kapteeni Kahla toimi tähystäjänä kaikissa kolmessa viime sodassanme talvi-, jatko- ja Lapin sodassa. Paavo Kahla oli viimenen kaatunut Mannerheim-ristin ritari. Hän valmistui ylioppilaaksi Kokkolan Yhteislyseosta 1938.

Kapteeni Carl-Birger

Kvikant, 30.06.1912 Kokkola- 17.06.1944 Perkjärvi, on haudattu Kaarlelan sankarihautausmaalle. Kapteeni Kvikantin Mannerheimristin numero on 132. Hän johti vielä vaikeasti haavoittuneenakin rynnäkkötykkikomppaniaansa vastahyökkäyksessä Kuuterselässä tuhoten mm ainakin 13 T-34 panssarivaunua. Ennen sotia hän valmistui filosofian kandidaatiksi toimien historian- ja äidinkielen opettajana Svenska Privatskolan i Uleåborg. Birger Kvikant valmistui ylioppilaaksi i Gamlakarleby Svenska Samlyceum.

Lisätietoa kaikista 191:stä Mannerheim-ristin ritareista, mm myöntämisperusteet, löydät netistä www.mannerheim-ristinritarit.fi

Terho Tattari

Kapteeni Carl-Birger Kvikant.

Vimpelissä Sotakoulu 100 vuotta

Vimpelissä 26.12.1917 -13.1.1918 välisenä aikana toimineen sotakoulun 100 -vuotismuistoa juhlistettiin 28.12.2017 seppeleenlaskuin ja arvokkaan maanpuolustusjuhlan merkeissä. Vimpelin Sotakoulu on ajan saatossa jäänyt aivan liian vähäiselle huomiolle, joten juhlalle oli mitä parhain ajankohta.

Sotakoulun alkaessa itsenäisyvsiulistuksesta oli kulunut vain kolme viikkoa ja isänmaamme tarvitsi johtajia ja kouluttajia vuoden 1917 loppupuolella perustetuille Suojeluskunnille. Koulutus oli suunniteltu tapahtuvaksi ylioppilaiden joululoman aikana ja kaksi viikkoa kestävän tehokurssin vahvuudeksi oli kaavailtu 50-70 oppilasta.

Lienee ollut melkoinen

Keskustassa sijaitsevalle Vimpelin Sotakoulun muistomerkille seppeleen laskivat Vimpelin kunnanvaltuuston puheenjohtaja Seppo Tuomisalo ja Reserviupseerikoulunjohtaja, eversti Jouko Rauhala sekä Vimpelin Reserviupseerikerho ry:n puheenjohtaja Tuomo Vihriälä. Reserviupseerikoulu asetti lippuvartion ia kunniaosaston.

Vimpelin Sotakoulun 1917 kurssimerkki.

vllätvs, kun koulutukseen saapui kaikkiaan 207 henkilöä, joista noin kolmasosa oli ylioppilaita ja Helsingin yliopiston opiskelijoita. Muut kurssilaiset tulivat useista eri ammattiryhmistä, oli maanviljelijöitä ja työmiehiä, jopa tohtoreita-

Koulutuksen merkitys oli kuitenkin erityisen suuriarvoinen, sillä samalla sai alkunsa järjestäytynyt reserviupseerikoulutus.

Reserviupseerikoulun johtaja, eversti Jouko Rauhala Vimpelin Sotakoulun muistomerkillä 28.12.2018.

Pokelan vartiomuistomerkki Vimpelin Pokelan kylässä. TÄSSÄ SEISOI VARTIOSSA VIMPE-LIN SOTAKOULUN OPPILAS 1917.

Puolustusministeri Jussi Niinistö ja juhlaan osallistuneita RUL:n edustajia; kuvassa vasemmalla puheenjohtaja Mikko Halkilahti, majuri (res.) Jorma Kallio Lapualta ja RUL:n 2.varapuheenjohtaia Sampo Puoskari.

Vöyrin sotakoulua huomioitiin 100-vuotismuistopäivänä

Vimpelin sotakoulun päättymisestä ehti kulua vain vajaat kaksi viikkoa, kun Vövrillä 26.1.1918 kävnnistettiin koulutus alipäällystölle.

Perusteilla oleva suojeluskunta-armeija tarvitsi aliupseereita rvhmän- ja joukkueiden johtajiksi. Kouluttajina ja komppanian päällikköinä toimivat runsaat kaksikymmentä jääkäriä ja Vimpelin kurssin käyneitä oppilaita.

Kaikkiaan koulutukseen ilmoittautui runsaat 1400 oppilasta eri puolilta Suomea, joista muodostettiin yhdeksän kiväärikomppaniaa ja kaksi konekiväärikomppaniaa.

Koulun ensimmäisenä päällikkönä toimi jääkäriluutnantti Bertel Petrelius ja helmikuun 18 päivästä alkaen jääkärikapteeni Juho Heiskanen.

Sotakoulun oppilaat ottivat kunnialla osaa lukuisiin

Seppelpartiot saapuivat muistomerkeille Suomen lipun johdolla. Ensimmäisenä seppelpartiossa Maasotakoulun johtaja, eversti Asko Muhonen. Lippulinnassa ensimmäisenä Vöyrin koulun lippukopio Akseli Gallen-Kallelan suunnittelemasta lipusta.

taisteluihin, jotka alkoivat osallistumisella Ylistaron valtaukseen 28.1.1918 ja jatkuivat Tampereelle saakka.

Lopullisesti Vöyrin sotakoulu lakkautettiin huhtikuun 12. päivänä 1918.

Vöyrin Sotakoulun

100-vuotismuistoa kunnioitettiin seppeleenlaskuin eri muistomerkeille ja juhlatilaisuudella, RI.

Vöyrin kunnantalon edustalla olevat kolme arvostettua muistomerkkiä; vasemmalla Vöyrinseudun jääkärien ja aktivistien muistomerkki, keskellä Vöyrin Sotakoulun muistomerkki (v. 1934) ja oikealla Sotiemme 1939-1944 veteraanien muistomerkki.

Seppelpartioissa olivat edustettuina Vöyrin kunta. Rainer Bystedt ja Maasotakoulu, eversti Asko Muhonen sekä Vapaussodan Perinneliitto, kenraalimaiuri evp. Kalervo Sipi.

Esitelmäsarjassa "Vaasa 1918" syväluodattiin kevään 1918 tapahtumia

Österbottens Försvarsgille Pohjanmaan Maanpuolustuskilta rf:n ja Vaasa-opiston vhteistvössä järjestämässä luentosarjassa tammi-maaliskuussa 2018 paneuduttiin alan parhaiden asiantuntijoiden opastuksella kevään 1918 tapahtumiin Vaasassa. Kilta vastasi ohielman suunnittelusta ja esitelmöitsijöiden hankinnasta, tilaisuudet pidettiin Vaasa-opiston tiloissa ja tiedotus hoidettiin yhteisesti. Järjestely takasi hyvän yleisömenestyksen ja kuulijakunta laajeni merkittävästi perinteisen maanpuolustusyhteisön ulkopuolelle. Kokonaisuudessaan esitelmäsaria tavoitti lähes 700 kuulijaa.

Sarjan avajaistilaisuudessa 16.1.2018 professori Heikki Ylikangas paneutui Vaasan valtausta tammikuussa 1918 käsittelevään aiheeseen. Ylikangas taustoitti tapahtumia analysoimalla, miksi maassamme yleensä ajauduttiin sotatoimiin. Kuulimme, että Pohjanmaalla sota oli varsin puhtaasti Vapaussotaa, vapautumista maassa vielä olevista venäläissotilaista. Valtakunnallisesti sodalla oli vahvasti myös sisällissodan luonne, vastakkain olivat hallitusta edustavat suojeluskunta- ja jääkärijoukot sekä kapinalliset punakaartit osin venäläissotilaiden tukemana. Hallituksen joukot saivat sodan loppuvaiheessa tukea maihinnousun tehneistä saksalaissotilaista. Ylikankaan analyysi toi edelleen esiin, miksi juuri Pohjanmaa oli vahvaa hallituksen tukialuetta ja Vaasasta tuli muutaman kuukauden ajaksi maan pääkaupunki.

Professori Matti Kuusimäen aiheena 8.2.2018 olivat hänen isänsä, rehtori Tauno Kuusimäen 1960 – 1970 luvuilla tekemät laajat jääkärihaastattelut. Haastatteluaineisto sisältää 65 jääkärin kertomana yhteensä 80 tuntia kuvausta jääkärien Saksaan lähdöstä ja sen motiiveista, sotilaskoulutuksesta ja olosuhteista Saksassa sekä paluusta Suomeen. Tämänkertaisessa esityksessään Kuusimäki

Esitelmäsarjan avaus 16.1.2018, professori Heikki Ylikangas (oik.), ÖFG-PMK:n puheenjohtaja professori Ilkka Virtanen ja Vaasa-opiston rehtori Sannasirkku Autio.

Helmikuussa oli vuorossa professori Matti Kuusimäki, joka esityksessään johdatti kuulijat sadan vuoden takaisiin, autenttisiin tunnelmiin jääkärien itsensä kertomana.

Maaliskuun illassa professori Martti Häikiö syväluotasi Vaasan Senaatin toimintaa kevättalvella 1918. Hänen viime vuonna ilmestyneessä kirjassaan; SUOMEN LEIJONA Svinhufvud itsenäisyysmiehenä, kerrotaan myös noista ajoista ja tapahtumista Vaasassa.

keskittyi erityisesti jääkärien kotiinpaluuseen ja heidän tunnelmiinsa, kun kotimaata vihdoin lähestyttiin ja sen kamaralle Vaasassa päästiin astumaan. Myös kaupunkilaisten reaktioita jääkärien paluuseen saatiin äänitteeltä kuulla. Tauno Kuusimäen tekemät haastattelut ovat digitoituina Ylen hallussa ja kuultavissa Areenassa.

Sarjan päätti 16.3.2018 professori Martti Häikiö esityksellään Vaasan senaatista. Kun punakaartit aloittivat kapinatoimet Helsingissä samoihin aikoihin kun Vapaussota käynnistyi Pohjanmaalla, P.E. Svinhufvudin iohtama itsenäisvvsiulistuksen laatinut senaatti joutui vangitsemisuhan alle ja jopa hengenvaaraan. Aluksi neljä ja myöhemmin vielä kaksi muuta senaattoria (toinen näistä puheeniohtaja Svinhufvud) pakenivat Vaasaan ja ryhtyivät täältä johtamaan maata. Vaasaan tulleet 21 kansanedustajaa toimivat epävirallisena eduskuntana ia eräitä muitakin valtionhallinnon tehtäviä hoidettiin Vaasasta. Helsinkiin jääneet senaattorit piileskelivät eri paikoissa, mutta hoitivat vastuualueidensa tehtäviä mahdollisuuksiensa mukaan Näiden kahden laillisen hallituksen lisäksi maassa oli vielä Viipurista käsin toimiva Kullervo Mannerin johtama kapinallisten "hallitus". Professori Häikiön esitelmä valotti mielenkiintoisella tavalla tätä maamme ylimmän hallinnon erikoista ja ainutlaatuista ajanjaksoa.

Ilkka Virtanen (teksti) Raimo Latvala (kuvat)

Asioiden ja tapahtumien ajankohtaisuus saa myös vaasalaiset liikkeelle. Kuva tammikuun esitelmäillasta. Maanpuolustuskurssien johtaja, eversti Mika Kalliomaa

Ylihärmän päämajan 100-vuotismuistojuhlat Ylihärmässä 21.1.2018

Tammisunnuntain teema siirtää ajatuksemme sata vuotta taaksepäin runsaan kuukauden itsenäisenä olleen maamme alkuaskeliin. Kuten tiedämme, Ylihärmällä on aivan keskeinen rooli koko vuoden 1918 tapahtumien alkuhetkissä. Kauppias Vlitasalon talon seinässä olleella puhelimella johdettiin ensimmäisten taistelujen kulkua

Viime vuonna vietimme maamme 100 -vuotisjuhlaa teemalla "yhdessä". Vuoden 1918 tapahtumat liittyvät olennaisesti itsenäistymiseen. Itsenäisyyteemme liittyen teema "yhdessä" on enemmän lopputulosta ja prosessia kuvaava, kun alkusetelmaa. Sen verran eripurainen ja -näkökulmainen oli itsenäisyytemme alku.

Alkanut vuosi on merkittävä myös Puolustusvoimien kannalta. Puolustusvoimat täyttää sata vuotta. Vuoden juhlinta huipentuu lippujuhlanpäivän viettämiseen kesäkuun neliäntenä. Valtakunnallinen paraati pidetään täällä Pohjanmaalla, Seinäjoella. Juhlavuosi pitää sisällään yli sata eri tapahtumaa, ehkä tässä voisi mainita niistä vhden esimerkkinä: 24 2 Vaasassa juhlitaan JP27 pääjoukon kotiinpaluun satavuotisjuhlaa mm. seminaarein ja paraatilla.

Mitään tiettyä virallista syntymähetkeä ei Puolustusvoimille voida historiasta lukita. Yhtenä päivänä asevoimien perustamiselle voisimme ajatella ensi viikon torstaita, kun tulee täyteen sata vuotta siitä hetkestä kun 25.1.1918 Senaatti julisti Suojeluskunnat hallituksen

Itsenäisen maan synnyn kannata oli kovin luonnollista, että itsenäisellä maalla tuli olla oma sotaväki ja ettei vieraan vallan sotajoukkoja ollut sen alueella.

Suomessa elettiin herkkiä hetkiä. Mielipiteet jakaantuivat voimakkaasti. Suomen suunnasta ei kai ollut epäselvyyttä, itsenäinen maa oli kaikille tavoite, mutta suunnan askelista ei ollut yksimielisyyttä tuoreessa maassamme. Edelleen sadan vuoden ja kolmen sukupolven taakse tapahtumat herättävät tunteita. Vakaalle hyvinvointivaltiolle maksettiin kova hinta – sota.

Tapahtumia ja niiden kulkua ei voida arvioida tai mieltää ilman valtiollisen tilanteen tarkastelua. Irtautuminen sata vuotta kestäneestä suhteesta emämaahan ei sujunut mutkitta. Syynä oli Venäjän valtiollinen tila. Keisari oli kutistunut jo edellisen vuoden maaliskuun vallankumouksessa, jonka jälkeen väliaikainen hallitus ei saanut tilannetta vakautettua.

Syynä valtiolliseen tilaan tulee hakea erityisesti jo neljä vuotta kestäneestä maailmasodasta, joka ei ollut Venäjälle menestyksellinen. Kansalaisten tilanne oli heikennyt koko ajan sekä emämaassa Venäjällä että Suomessa. Kansakunta köyhtyi ja kansa näki nälkää. Tilanne oli otollinen vallankumoukselle.

Marraskuun uusi vallankumous teki Suomen irtautumisen Venäjästä mahdolliseksi. Bolševikit kaappasivat vallan väliaikaiselta hallitukselta. Tie itsenäisyyteen ei kuitenkaan ollut sileä, kuten tiedämme.

Poliittinen tilanne käriistvi

Marraskuuhun mennessä Suomen sisäinen tilanne oli ajautunut huonoksi. Kansalaisten elinolot erityisesti kaupungeissa oli surkeat. Viimeistään heinäkuun hallan viedessä sadon, elintarvike pula oli huutava. Venäjän epävakaat olot vaikeuttivat elinkeinoelämän olosuhteita ja venäläisen sotaväen linnoitustöiden loppuminen vei leivän monelta.

Poliittinen tilanne kärjistyi Suomessa huonon taloudellisen tilanteen myötä. Sosiaalidemokraattien ja porvariston välinen kuilu kasvoi. Eripura valui senaatin ja eduskunnan väliseksi valtataisteluksi. Valta valtion johdossa päätyi syksyn uusien vaalien kautta porvaristolle.

Syksyn aikana levottomuudet olivat lisääntyneet maassa. Bolševikkien johtaman vallankumouksen jälkeen marraskuussa päädyttiin myös Suomessa työväen vallan peräämiseen.

Yleislakko halvaannutti Suomen. Syksyn aikana työväestö perusti punakaarteja tavoitteiden ajamiseksi. Porvaristo perusti vapaapalokuntia olojen turvaamiseksi ja marraskuussa tämä toiminta muutettiin Suojeluskunniksi. Vastakkainasettelu Suomessa kasvoi. Sosiaalidemokraattien kokouksessa

Eversti Mika Kalliomaa.

marraskuussa äänestettiin jopa vallankumouksesta Suomessa, mutta siitä luovuttiin äänestyksen jälkeen, paikalla olleen Lenin kannustuksesta huolimatta.

Eri puolilla maata sekä punakaartit että suojeluskunnat pyrkivät hankkimaan aseita. Eniten niitä saatiin, ostettiin ja varastettiin venäläisiltä sotilailta. Venäjältä Viipurin kautta tulleet asejunat kiinnostivat molempia osapuolia. Aseita hankittiin myös Saksasta ja Ruotsista.

Itsenäisyysjulistus

Sekavista kansallisista oloista huolimatta syksyn lopulla Suomessa nähtiin tilaisuus pitkään odotettuun itsenäistymiseen. Saksan keisari lähetti Vaasan Vaskiluodossa olevan salaisen radioaseman kautta viestin Senaatin puheenjohtajalle Svinhufvudille tukevansa Suomen itsenäistymistä.

Senaatti päätti ryhtyä valmistelemaan itsenäisyysjulistusta. 4.12.1917 senaatti antoi itsenäisyysjulistuksen ja päätti viedä sen eduskunnan vahvistettavaksi. Kuten tiedämme, 6.12. Eduskunta hyväksyi itsenäisyysjulistuksen.

Seuraavaksi tarvittiin itsenäisyyden tunnustus ulkomailta. Svinhufvudin hallitus pyysi turhaan Pohjoismaita sekä Saksaa, Ranskaa ja Britanniaa tunnustamaan Suomen. Yksi toisensa jälkeen maat kuitenkin kehottivat Suomea kääntymään pyyntöineen Neuvosto-Venäjän bolševikkihallituksen puoleen. Muut maat odottivat Venäjän reaktiota.

Vuoden viimeisinä hetkinä Lenin antoi Svinhufvudin johtamalle valtuuskunnalle kirjelmän, jossa tunnustettiin Suomen itsenäisyys. Tämän jälkeen muita maita liittyi itsenäisyytemme tunnustaneiden joukkoon. Suomi oli itsenäinen maa, vaikkakin sisäisesti sekaisin.

Aivan alusta kansamme ei tarvinnut kuitenkaan omaa taivaltaan aloittaa. Ennen sortovuosia olimme suurruhtinaskuntana saaneet tai pikemminkin hankkineet jo paljon itsenäiselle valtiolle kuuluvia etuja, kuten parlamentaarisen päätöksenteon, koululaitoksen, postilaitoksen, jne.. Olennaisena osana oma kulttuurimme oli myös kasvanut vahvistamaan kansallista identiteettiämme. Kalevala Sibelius ja laaja kirjo kansallisesti merkittäviä maalareitamme oli tallentanut kansallismaisemamme ja kansallista identiteettiämme. Autonomian päättäneet sortovuodet olivat osoittaneet meille mitä voimme menettää, jos emme tartu tilanteeseen.

Itsenäisyysjulistuksen sanoin: "Tämän kautta on Suomen kansa ottanut kohtalonsa omiin käsiinsä, ja nykyiset olot sekä oikeuttavat että velvoittavat sen siihen. Suomen kansa tuntee syvästi, ettei se voi täyttää kansallista ja yleisinhimillistä tehtäväänsä muuten kuin täysin vapaana. Vuosisatainen vapaudenkaipuumme on nyt toteutettava;

Suomen kansan on astuttava muiden maailman kansojen rinnalle itsenäisenä kansakuntana."

Levottomuudet lisääntyvät

Heti tammikuun alussa tilanne Suomessa kärjistyi. Punakaartien ja Suojeluskuntien toiminta aktivoitu ja aiheutti levottomuutta. Molemmat osapuolet pyrkivät edelleen myös aseistautumaan. Venäläinen sotaväki oli kuriton ja riistäytyi esimiesten käsistä. Tilanne varsinkin varuskuntapaikkakunnilla kärjistyi.

Hallitus nimitti Mannerheimin 16 tammikuuta ylipäällikön tehtävään. Mannerheimin mukaan armeijan perustaminen ei Helsingissä onnistuisi. Punakaartit ovat iäriestävtvneet, ja niihin kuului pääkaupungissa jo tuhansia miehiä. Myös sotilaskomitean jäsenet olivat vaarassa, he voisivat milloin tahansa joutua punakaartin vangeiksi. Siksi Mannerheim ehdotti, että heidän on heti matkustettava Vaasaan ja perustettava esikunta sin-

Senaatin puheenjohtajan Svinhufvudin mukaan siirtyminen Vaasaan järkevää. Pohjanmaalla suojeluskuntia on enemmän, kun taas Etelä-Suomessa punakaartit ovat vahvoja. Sitä paitsi Vaasasta meriyhteys länteen oli auki, toisin kuin Helsingistä. Vaasaan voitaisiin kutsua myös Saksassa koulutettavana olevat jääkärit, ja sinne voisi saada aseita Ruotsin kautta.

Mannerheimin tehtävänä oli hankkia miehiä ja aseita armeijaksi, palauttaa järjestysvalta maahan ja vapauttaa Suomi venäläisistä sotilaista.

Mannerheim matkusti Vaasaan perjantaina 18. päivä salanimellä kauppias Gustaf Malmberg.

Päämaja Ylihärmään

Suojeluskunnat julistettiin senaatin valkoiseksi armeijaksi 25. tammikuuta. Punaiset nostivat lyhtynsä Helsingin työväentalon torniin 26. tammikuuta sen merkiksi, että punakaarti oli ottanut Helsingissä vallan. Sota näytti väistämätttömältä, vaikka Svinhufvudin yritti loppuun saakka löytää neuvotteluratkaisua.

Mannerheim siirsi päämajansa Vaasasta tänne Ylihärmään 27. tammikuuta illalla majoittuen kauppias E. Viitasalon taloon. Täältä johdettiin siis vapaussodan ensimmäiset taistelut

Sotilaallisesti kokonaistilanne vaihtelee hieman eri lähteiden mukaan, mutta ollen jotakuinkin seuraava:

Venäläistä asevoimaa maassa on noin 80 000 miestä. Koulutus- ja varustelutaso oli hyvä. Taistelumoraali erittäin huono. Upseerit eivät saaneet enää miehiä komentoonsa. Miehistö kapinoi, karkaili ja myi aseita. Venäjä oli lopettanut joukkojen ylläpidon ja huollon eli käytännössä jättänyt ne heitteille. Samoin venäläisen asevoiman tehtävä oli epäselvä. Se oli vannonut uskollisuusvalan keisarille, jota ei enää ollut. Vallan kaapannut bolševikkijohto vaati asevoimilta uskollisuutta miehistön kautta

Mannerheim johti senaatin määräämänä suomalaista sotaväkeä. Sen kokonaisvahvuus sisällissodan lopussa oli noin 55 000—60 000 miestä. Koulutustaso; Vimpelin, Vöyrin ja Lappajärven sotakouluista huolimatta; oli huono ja varustelutaso erittäin huono. Valtaosalta puuttui aseet ja ampumatarvikkeista oli huutava pula. Muita varusteita, ei suojeluskuntaa lukuun ottamatta, ollut käytännössä lainkaan.

Punaisen kaartin kenttäarmeijassa sodan loppuvaiheessa huhtikuun puolivälissä arveltiin olevan noin 75 000 miestä, joista 4000 venäläisiä sotilaita. Varuste – ja osaamistaso olivat samankaltainen kuin valkoisella puolella.

Venäläisten aseistariisunta alkoi

Tammisunnuntaina oltiin siis tilanteeseen, jossa Mannerheimin johtamat käytännössä Suojeluskunnista perustetut joukot aloittivat venäläisten varuskuntien aseistariisunnan, joka sotilaallisena operaationa eri puolilla Pohjanmaata ja laajemminkin sujui nopeasti ja pienin taisteluin. Toki merkitys ja vaikutus oli merkittävä itsenäiselle maalle.

Mannerheim johti Pohjanmaan venäläisten varuskuntien aseistariisunnan aloituksen siis täältä Ylihärmästä. Epävarmuus oli ilmeinen loppuun saakka. Riittääkö voima ja saadaanko joukot liikkeelle? Aseita oli vähän ja joukkojen koulutustaso epäilytti.

Liikkeelle lähdettiin maanantaita vasten yöllä muun muassa Ylistarossa käskyllä: "Vallatkaa varuskunnat, jos uskotte voimanne riittävän." Usko oli kova, jopa niin kova, että aseiden puuttuessa osa valtaajista kantoi heinäseivästä kättäpitempänä.

Sisällissota – vapaussota

Pohjanmaan ja pohjoisimman Suomen venäläisistä sotajoukoista vapauttamisen jälkeen päädyttiin tilanteeseen, jota pelättiin odottaa, sota kääntyi vääjäämättä sisällissodaksi. Aseet kääntyivät omia kansalaisia vastaan puolin ja toisin. Venäläisten varuskuntien valtauksen jälkeen rintamalinja oli käytännössä Kuru–Ruovesi–Vilppula – Mänttä –tasa. Suomi oli jakaantunut kahtia.

Helsingissä kansanvaltuuskunta oli ottanut vallan ja ilmoittautui maan lailliseksi hallitukseksi. Maassa oli kaksi hallitukseksi. Eduskunnan määräämä senaatti, joka oli siirtynyt Vaasaan ja nyt etelässä muodostettu juuri itsenäistyneen maan asioita toiseen suuntaan haluava halline

Molemmilla puolilla oli innokkaimmat asian kannattavat ja iso joukko mukaan lähteneitä asian puolesta tarmokkaasti taistelevia. Voimme pohtia olisiko sisällissota ollut vältettävissä ia millä keinoin. Voimme myös pyrkiä näkemään sadan vuoden taakse erotellaksemme enemmän ja vähemmän syyllisiä. Samoin tammikuun ja toukokuun välistä kiistatta tyypilliseksi sisällissodaksi muodostuneita sotatoimia voimme kutsua vapaussodaksi, veljessodaksi, kansalaissodaksi, luokkasodaksi tai muilla väriä tuovilla ilmauksilla. Ylen viikko sitten julkistaman tutkimuksen mukaan pääosa suomalaisista haluaa käyttää sodasta nimitystä sisällissota. Näin toimii myös maamme johto. Sisällissota on vakiintunut ilmaisu tämän tyyppiselle konfliktille eri puolilla maailmaa.

Onneksemme Suomessa on riittävästi historian tutkimusta, jonka perusteella jokainen voi luoda oman käsityksen tapahtumien kulusta.

Oman paappani, isäni isän, vapaussota alkoi Tammisunnuntaiyönä Hulmin hangilla, josta matka jatkui Pohjanmaan venäläisestä sotaväestä vapautuksen jälkeen Ruoveden, Kalevankankaan ja Tampereen jälkeen aina Viipuriin saakka. Paapalle se oli vapaussota. Hyvä näin.

Sodan raskas hinta

On ymmärrettävää, että nämä itsenäisen isänmaan alkutaipaleet herättävät edelleen tunteita, erityisesti niissä perheissä joissa sodan julmuus koettiin ankarimmin. Tutkimusten mukaan tämä satanäiväinen sota vaati uhrina prosentin sen hetkisestä väestöstämme. Erityisen surullista oli se, että vain pieni osa uhreista tuli taisteluissa kaatuneina. Erään arvion mukaan itse sodan lisäksi molemmin puolisen terrorin uhrit nousevat yli 10 000 hengen. Synkin luku tragediassa olivat vankileirit. Vankileireillä kuoli tauteihin ja aliravitsemukseen peräti 13500 suomalaista.

Kova ja surullinen hinta itsenäiselle Suomellemme. Monessa perheessä muis-

Monessa perneessa muistetaan edelleen näitä uhreja, jotka antoivat kalleimpansa yhteisen asian puolesta. Suru ja haikeus ovat ymmärrettäviä, mutta kauna ja katkeruus ei vie yhteistä asiaamme eteenpäin.

Olisiko kuitenkin sata vuotta ja kolme sukupolvea riittävän pitkä aika hyväksyä tapahtunut osaksi itsenäisen Suomen ja sen hyvinvoinnin kehitystä, kunnioittaen annettuja uhreja ja koettuja suruja. Vihan ja katkeruuden kierre on hyvä antaa jäädä sovinnon ja ymmärryksen huomaan

Tasavallan presidentti Sauli Niinistön uudenvuoden puheen sanoin: "Oppi näistä vaiheista meille on selkeä: on erilaisuutta, ihmisillä on toisistaan poikkeavia taustoja, vakaumuksia ja tavoitteita, on oikeus olla eri mieltä. Ja sitä on osattava kunnioittaa, vaikka kuinka itse toisin ajattelisi."

Maanpuolustus kuuluu kaikille

Tänä vuonna Puolustusvoimat viettää satavuotisjuhlavuotta teemalla "Maanpuolustus kuuluu kaikille". Vuoden 1918 kesällä aloitettiin siis myös itsenäisen Suomen asevoimien rakentaminen. Verisen sodan repimän maan asevoimien alun muodosti luonnollisesti Suojeluskuntien pohjille rakennettu valkoinen armeija. Alusta saakka kuitenkin lähdettiin rakentamaan asevoimia Suomelle, ei vain Valkoiselle Suomelle.

Suomelle.
Silloin ei vielä tiedetty, että maallamme oli vain kaksikymmentä vuotta aikaa
rakentaa ja varustaa, käytännössä tyhjästä, armeija
suojaamaan itsenäisyyttä.
Armeija, jonka tehtävänä
olisi pysäyttää yksi maailman suurimmista armeijoista. Sen se teki: "Yhdessä".

Talvisodan ihmettä ei rakennettu niinkään hyvin varustellulla armeijalla, vaan henkisesti vahvalla puolustuksella. Koko talvi- ja jatkosodan sitkeä puolustusta tarkasteltaessa, voidaan sanoa, että maata puolustettiin yhdessä. Sitkeä puolustus ulottui rintaman etuvartiosta jokaisen tehtaan, pirtin ja kaupunkilaiskodin kautta poliittiseen yksituumaisuuteen saakka. Ei ollut kahtia

jaettua kansaa, eikä mieltä. Heti sisällissodan päätyttyä viidentenä toukokuuta Maalaisliiton silloinen keskeinen johtaja, tuleva presidenttiimme, Kyösti Kallio puhui Nivalan kirkossa. Kallion linia oli sovinto. "Meidän on luotava sellainen Suomi, jossa ei ole punaisia eikä valkoisia, vaan ainoastaan isänmaataan rakastavia suomalaisia, Suomen tasavallan kansalaisia, jotka tuntevat olevansa yhteiskunnan jäseniä ja viihtyvät täällä". Vastaavia valtiomiehen ääniä kuultiin useita. Ääniä, jotka näkivät surun, koston ja riidan yli.

Samoin kuin Suomen itsenäisyys ja kansallinen hyvinvointi ovat yhdessä tehtyjä, niin samaa voidaan sanoa Suomen puolustuksesta. Suomen puolustus ei ole sama kuin Puolustusvoimat organisaationa, vaan se on kenttäarmeijan kaikkien asevelvollisten osaamiset ja maanpuolustustahto mukaan luettuna.

Itse asiassa ja se on vielä laajempi, sillä Tasavallan presidentti on useaan kertaan puheissaan sanonut, että me kaikki olemme maanpuolustajia. Tällä hän muistuttaa meitä siitä, että jokainen suomen kansalainen on perustuslain mukaan maanpuolustusvelvollinen. Kuten tiedämme miehille laissa säädetään asevelvollisuus, mutta perustuslain mukaan me kaikki rakennamme Suomen ja suomalaisten turvallisuuden yhdessä. Yhteiskunnan turvallisuus ja maanpuolustus on siis laajempi kuin vain sotilaallinen maanpuolustus.

Yhdessä tekemisen perinne jatkuu

Yhdessä tekemisen perinnettä on jatkettu koko itsenäisyytemme ajan. Maaliskuussa 1960 puolustusneuvosto, nykyisen UTVA:n edeltäjä, pysähtyi miettimään mikä oli sotien opetus suomalaiselle yhteiskunnalle. Huomattiin, että eri organisaatiot, jotka toiminnoista lopulta sodan aikana vastasivat, eivät olleet varautuneet tehtäviinsä. Tästä seurasi, että valtiovallalle kertyi hoidettavaksi lukuisia sellaisia tehtäviä, joita se ei normaalioloissa hoitamaan.

Tästä saatiin kaksi opetusta: rauhan ajan toimijat tulee jatkaa myös kriisiaikana ja varautuminen kriisiin tulee tehdä hyvän sään aikaan.

Aloitettiin valmiussuunnitelmien teko ja -harjoittelut. Suomalainen kansainvälisesti uniikki kokonaisturvallisuuden malli sai alkunsa. Päätettiin, että kriisiin varautuminen ei voi olla vain hallinnon tehtävä, vaan kriisistä selvivtymiseen tarvitaan kaikki yhteiskunnan sektorit. Kansalaisjärjestöt, elinkeinoelämä, kirkko, poliittiset toimijat, kulttuurin edustajat ja luonnollisesti hallinto. Tällä varmistetaan yhteiskunnan kriisinsietokyky kaikissa tilanteissa. Jokainen toimija osaa oman roolinsa ja ymmärtää muiden toiminnan.

Suomessa elinkeinoelämä on osa maanpuolustusta. Meillä on tunnistettu ja tunnustettu yli 1500 huoltovarmuuskriittistä yritystä. Ne varautuvat yli oman liiketoiminnan jatkuvuudenhallinnan yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi, osin vapaaehtoisesti.

Edellä kuvaamani johtaa pohtimaan, että yhtälailla, kun Puolustusvoimat organisaationa täyttää sata vuotta, täyttää sata vuotta kesällä 1918 syntynsä saanut puolustuksemme, jossa me kaikki olemme mukana.

Suomi maailman kärkikastia

Näinä juhlavuosina on aina mahdollisuus palata isompaan kuvaan ja pohtia mitä historia meille opettaa. Itse kerta toisensa jälkeen herään oivallukseen kuinka paljon huonommin olisi voinut käydä. Kaksi edeltävääni sukupolvea on tehnyt viisasta ja uutteraa työtä itsenäisyytemme ja hyvinvointimme eteen.

Suomi on yksi maailman onnellisemmista maista. Melkein kaikissa tutkimuksissa sijoitumme maailma kärkikastiin. Tilastokeskuksen yerkkosiyuilta lövdämme listan tutkimuksista, joissa Suomi on paras tai parhaimmistoa maailmassa. Sivuilla on 57 kansainvälistä tutkimusta, jotka nostavat meidät kärkeen: koululaitos, vakain valtio, paras hallinto, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, onnellisuus, jne...

Osaammehan arvostaa näitä saavutuksia näin somehuutelun ja kuplaantumisen aikoina. Näemmehän metsän puilta.

Suomalaista yhteiskuntaa on rakennettu määrätietoisesti turvalliseksi ja sisäisesti eheäksi. Sivistys, kansallinen itsetunto, vahva elinkeinoelämä ja käytännössä toimiva ja uskottava hallinto ovat peruspilareita toimivalle yhteiskunnalle.

Pienessä maassa sekä maanpuolustus että yhteiskunnan turvallisuus ovat kaikkien yhteinen asia. Yksituumaisuus näissä asioissa ulottuu myös poliittiseen päätöksentekoon, kun kyseessä on Suomen turvallisuus.

Historiamme osoittaa, että ahkeralla työllä, opiskelulla ja vastuun kantamisella kansamme pärjää osana Euroopan ja maailman kehitystä. Tärkeää on huomata, että yhtenäinen kansa kestää kaikki koettelemukset. Yhtenäisyys lähtee pienistä asioista arjessa, huomioimisesta ja välittämisestä, kaikille turvaa tuoden. Mannerheim on sanonut, että yhtenäistä kansaa ei voi koskaan kukistaa.

Itse ja minun ikäluokkani voimme olla nöyrän kiitollisia siitä, että edeltävät sukupolvet ovat rakentaneet meille vapaan hyvinvointi Suomen, joka lukemattomilla mittareilla on maailman paras maa asua. Meidän tehtävä on vartioida soihtua vuorollamme. Maa on lainassa lapsiltamme, joten meidän tehtävämme on vaalia tehtyä työtä huolella.

Näillä ajatuksilla haluan kuljettaa ajatteluamme sata vuotta kestänyttä polkua kauppias E. Viitasalon talosta nykyaikaan.

Päämaja siirtyi Vaasasta Ylihärmään 27. tammikuuta 1918 illalla majoittuen kauppias E. Viitasalon taloon. Kuvat sivulta www.epmuisto.fi.

Reilut 800 Suomen lippua kunnioittaa Suomen itsenäisyyttä.

Pari päivää ennen Suomen 100-vuotisitsenäisyyspäivää nähtiin Kokkolan torilla ennen kokematon tapahtuma: yli 800 opiskelijan heiluttavan siniristilippuja ja huutavan eläköön kolme kertaa.

Suomen liput liehuen marssiin torille osallistuivat Kokkolan neljän koulun kaikki oppilaat. Mukana olivat Länsipuiston yläkoulun ja Kokkolan suomalaisen lukion yhteislyseon ja Kiviniityn toimipaikkojen, ruotsinkielisen lukion sekä ammatti-ja aikuislukion oppilaat ja opettajat.

Kukin koulu suoritti juhlavuoden kunniaksi marssin omalta koulultaan halki Kokkolan torille. Kokkolan Reserviupseerien iskuryhmä vastasi opiskelijoiden tulosta torille ja tiiviin ryhmittymisen esiintymislavan eteen.

Ohjelma oli juhlava ja mieleenpainuva useine yli 800 Suomen lippun heilutuksineen. Tämän lippumeren olivat tehneet mahdolliseksi Halpa-Halli ja Kokkolan Osuuspankki siniristilippulahjoituksellaan.

Kiviniityn yläkoulun musiikkiluokkien oppilaat, kaikkiaan noin 80 tyttöä ja poikaa, esittivät Finlandian, minkä jälkeen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Bjarne Kallis piti tilaisuuteen hyvin sopivan, yhteishenkeä kohottavan puheen.

Nuorten puheenvuorot esittivät ruotsin kielisen lukion Cecilia Brandt ja yhteislyseon Oliver Pietilä, jotka myös juonsivat tilaisuuden ansiokkaasti kahdella kielellä.

Tilaisuus päättyi suomeksi ja ruotsiksi laulettuun maamme lauluun ja vaikuttavaan siniristilippumereen, eläköön huutojen kera. Mahtavaa, Hyvä Suomi!!!

Teksti: **Terho Tattari** Kuvat: **Eero Muhonen**

Nuorten puheenvuorot esittivät ja tilaisuuden juonsivat Cecilia Brandt ja Oliver Pietilä.

Tervetuloa

Kokkolan lukiokoulutuksen opiskelijat ja opettajat tänne kaupungintalon edustalle, kauppatorille, juhlistamaan 100-vuotiasta isänmaatam-

Me lukiolaiset haluam-

me kiittää kaikkia niitä sukupolvia, jotka ovat olleet rakentamasta maatamme historiallisista ajoista nykypäivään asti. Erityisesti haluamme muistaa niitä, jotka antaneet kaikkein arvoikkaipansa- henkensä- tämän maan puolesta. Kiitos kuuluu talvisodan ja jatskosodan veteraaneille ja lotille, joita tänän päivänäkin joukossamme on. Ilman heidän panostamaan, emme olisi tässä heitä muistelemassa eikä meillä olisi itsenäistä 100- vuotiasta isänmaata.

Tänän päivän saamme elää hyvinvoivassa Suomessa.Meillä on erinomainen perustuslaki ja oikeusjärjestelmä, lähes kaiken kattava sosiaaliturva, maailman parhaaksi luokiteltu koulutusjärjestelmä ja Suomi koetaan yleisesti maailmalla maailman turvallisimmaksi. Meidän rikkautenamme on lisäksi puhdas luonto ja saasteeton ilma.

Meillä on vastuu huomisen Suomesta! Meidän on vaalittava menneiden sukupolvien perintöä ja edistettävä yhteiskuntaamme suurten maailmalaajuisten haasteiden edessä. Tällaisia haasteita ovat ilmastonmuutos, luonnonvarojen ehtyminen ja eriarvoisuuden lisääntyminen maailmassa. Me haluamme, että Suomi on ensimmäisten joukossa ratkaisemassa näitä onselmia.

Haastamme teidät kaikki rakentamaan Suomea niin, että olemme täällä juhlimassa vielä 200-vuotiasta itsenäistä Suomea!

Varmt välkomna

Alla studerande och lärare i Karlebys gymnasier här på salutorget! Vi får idag fira vårt fosterlands 100-årsjubileum

Vi gymnasiestuderande vill tacka alla de generationer som har byggt upp vårt land, genom historien fram till idag. Speciellt vill vi ihågkomma de som gett det mest värdefulla de hade – sina liv – för sitt land. Vi får visa vår tacksamhet åt veteranerna och lottorna som deltog i vinterkriget och fortsättningskriget, en del av dem är fortfarande med oss. Utan deras insats, skulle vi

inte idag kunna stå här och minnas dem samt inte heller fira ett 100-årigt självständigt land.

Idag får vi leva i ett välmående Finland. Vi har en utomordentlig grundlag och ett fungerande rättsväsende, ett nästan helt heltäckande socialskydd, världens bäst klassade utbildning och Finland upplevs ute i världen i allmänhet som det säkraste landet i världen. Dessutom är vår rikedom en ren natur och frisk luft.

Vårt ansvar är morgondagens Finland! Vi bör värna om de tidigare generationernas arv och vara med och förbereda vårt samhälle inför de stora globala utmaningar vi har framför oss. Dessa utmaningar är globaluppvärmning, utarmning av naturresurser och ökad ojämlikhet i världen. Vi vill att Finland som första land i världen löser dessa problem.

Vi utmanar er alla att vara med om att utveckla Finland, så att vi ännu är här och kan fira Finlands 200-årsjubileum.

Kära åhörare, vifta med Finlands flagga för ert fosterland!!! Och samma på svenska

Nu uppträder Stenängens skolkör med Finlandiahymnen. Festtalet hålls av stadsfullmäktigeordförande Bjarne Kallis, välkommen!

Stort tack Bjarne Kallis. Nu får vi alla tillsammans sjunga Vårt Land, först på svenska och efter det på finska

Tack till alla er som lyssnat och vi vill önska er alla en trevlig självständighetsvecka och en fin självständighetsdag, samt en god fortsättning på jubileumsåret.

Maamme laulussa mukana reserviläiset maj Jari Myllymäki, ylil Jaakko Kemppainen, sotmest Juha Möttönen, maj Terho Tattari ja maj Jussi Rytkönen.

Vuosi ja tekijät vaihtuivat perinnerintamallakin

Perinneyhdistystä viime vuodet luotsannut puheenjohtaja Seppo Yli-Norppa totesi päätöspuheessaan:

– Kulunut toimintavuosi oli kohdallani 14. yhdistyksemme puheenjohtajana. Tulevassa vuosikokouksessa on jäsenkunnan tehtävä valita yhdistykselle uusi puheenjohtaja. Kuluneet vuodet ovat olleet mielenkiintoista aikaa. Näistä vuosista kiitän yhdis-

Vapaussotien Keski-Pohjanmaan perinneyhdistys ry:n vuosikokous pidettiin 16.2.2018 klo 17.00 alkaen Haapajärven kaupungintalolla. Kokouksen aluksi Haapajärven kaupunginjohtaja Juha Uusivirta esitteli lyhyesti kaupungin nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä.

Kotiseutuneuvos Juha Eronen kertoi tilaisuuden aluksi omalla asiantuntevalla tavallaan paikallishistoriasta ja sen merkkihenkilöistä.

Kokousesitelmän piti everstiluutnantti evp. Esko Hirviniemi, aiheena suomalainen YK-palvelus useammalla eri vuosikymmenellä.

Valta vaihtuu yhdistyksessä

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin haapajärvinen kaupunkineuvos Maija-Liisa Veteläinen, ja sihteerinä toimi yhdistyksen pitkäaikainen sihteeri Heikki Kajomeri

Huomionosoituksen kohteet Jari Myllymäki, Kalevi Lindfors ja Heikki Kajomeri.

tyksemme hallitusta, jäsenkuntaa ja yhteistyökumppaneita, jotka olette vuodesta toiseen tukeneet työtämme. Kanssanne yhteistyö on sujunut kitkattomasti hyvässä yhteisymmärryksessä. Kiittäen kuluneista vuosista toivotan Vapaussotien Keski-Pohjanmaan perinneyhdistykselle, sen tulevalle uudelle puheenjohtajalle ja hallitukselle sekä jäsenkunnalle onnea ja menestystä.

Vanha ja uusi, Seppo Yli-Norppa ja Jari Myllymäki, vaihtoivat vallan merkkinä olevan puheenjohtajan nuijan.

normaalit sääntömääräiset asiat, toimintakertomus ja tilinpäätös. Vuosikokous päätti myös uudesta toimintasuunnitelmasta ja vahvisti tulo- ja menoarvion alkaneelle toimintakaudelle.

Hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Heino Pikkukankaan esityksestä Jari Myllymäki Kokkolasta. Hallituksen erovuoroiset jäsenet valittiin uudelleen.

Huomionosoitukset ansioista yhdistyksen hyväksi

Seppo Yli-Norppa ja Heino Pikkukangas huomioivat kokouksen lopuksi yhdistyksen pitkäaikaisen sihteerin Heikki Kajomeren Vapaussodan Perinneliiton Sinisellä ristillä, Kalevi Lindforsin Vapaussodan Perinneliiton plakaatilla ja Jari Myllymäen yhdistyksen omalla viirillä.

Kokouksen päätteeksi osanottajat tutustuivat kaupungintalon valtuustosaliin sijoitettuun mestarihiihtäjä Mika Myllylän mittavaan palkintokokoelmaan ja alaaulassa sijaitsevaan Teekuppi-näyttelyyn.

Teksti ja kuvat: Jouko Liikanen

Vapaussotien Keski-Pohjanmaan perinneyhdistys ry:n hallitus, hallituksen varajäseniä ja vuosikokouksen osallistujia Haapajärven kaupungintalon valtuustosalissa 16.2.2018.

Virkeitä veteraaneja tapaamassa

Satavuotiaan Suomen itsenäisyyspäivän juhlaan osallistui Kalajoella kaksi virkeää ja partaveitsenterävää veteraania, Pentti Keskikuru Himangalta ja Niilo Silvasti Kalajoelta. Kalajoen reserviläisjärjestöt tekivät tervehdyskäynnit molempien kunniakansalaistemme luo tammikuussa ja lahjoittivat juhlassa otetut valokuvat veteraaneille muistoksi.

Himangalla kotonaan asuvan, 10.12.1924 syntyneen Pentti Keskikurun palvelus alkoi maaliskuussa 1943 alokaskoulutuksella Rissalassa ja tie vei seuraavaksi Savosta Itä-Karjalaan. Keskikurun komppanian tehtävänä oli mm. haravoida keväällä 1944 Petroskoin ympäristön korpia desanteista. Itä-Karjalasta vetäytymisen aikana kesällä 1944 rautatiekuljetuksessa junaan tuli vika ja se pysähtyi ennen Matkaselkää. Viivästys ja joukkojen komentaminen ilmasuojaan oli lopulta junan onni, sillä Matkaselkää ja Elisenvaaraa pommitettiin pian. Juna purettiin Luumäellä, jonka jälkeen Keskikuru liittyi täydennyksenä osaksi Sinistä Prikaatia (3. Prikaati) ja sen taisteluihin. Keskikuru toimi suurhyökkäyksen laannuttua

vapaaehtoisena tiedusteluosastossa, pitämässä yllä tiedustelukosketusta viholliseen. Välirauhan tullessa Keskikurun komppania ryhmitettiin linnoitustöihin Miehikkälään. Sotapolun pää oli viimein Helsingissä Arabian tehtailla, jossa käteen annettiin sotilaspassi.

Kalajoen Mehtäkylässä maatilallansa asuvan Niilo Silvastin (s.31.5.1920) sotatie alkoi talvisodan vapaaehtoisena partiotehtävissä Osasto Vähäkuopuksessa. Jatkosodassa Silvasti liittyi osaksi Luton miehiä, runkonsa rajajoukoista muodostaneen Erillinen Osasto Pennasen viestimieheksi. Luton suunnalla pohjoisimmassa Lapissa jatkosodan taistelut olivat partiointia ja kahakointia tiettömässä erämaassa Jatkosodan päätyttyä välirauhaan, vedettiin Osasto Pennanen Kemin tärkeiden teollisuuslaitosten suojaksi, josta se osallistui 7.10. alkaen Kemin valtaukseen saksalaisilta. Saksalaisten epäsuora tuli aiheutti Luton miehille suuret tappiot, 59 kaatunutta, 8 kadonnutta ja 110 haavoittunutta. Er. Os. P., mukanaan Silvasti, jatkoi vielä Kemistä Rovaniemelle, Sodankylään ja Poikelaan, jossa osasto sai kotiut-

Rouva Hellin Silvasti ja sotaveteraani Niilo Silvasti sekä kalajokislähtöinen eversti Harri Suni itsenäisyyspäivän juhlassa.

Himankalainen sotaveteraani Pentti Keskikuru kodissaan.

tamiskäskyn. Taistelukosketusta saksalaisten kanssa ei enää ollut, mutta tappioita tuli edelleen miinoista. Kotiuttamiskäskyn myötä alkoi jalkamarssi takaisin Kemiin, meriteitse Ykspihlajaan ja edelleen Kälviälle, jossa joukko kotiutettiin marraskuun lopulla 1944.

Molempien tervehdys-

käyntien henki oli hyvin isänmaallinen ja juttua olisi riittänyt molemmilla tapaamisilla vaikka kuinka pitkään. Käynneistä jäi hyvä mieli, kun saatoimme antaa jälleen tunnustusta Suomen puolustamisen ja jälleenrakennuksen hyväksi tehdystä työstä ja toisaalta oli kannustavaa kuulla, että myös ve-

teraanit arvostavat nuorempien polvien tekemää maanpuolustustyötä. Sotiemme
veteraanien keski-ikä on 93
vuotta. Kehottaisinkin vierailemaan paikallisten veteraanien luona, kun siihen on
vielä mahdollisuus.

Sami Salmu

Talvisodan päättyminen on yhä muistoissamme

Ylivieskassa, niin kuin monella muullakin paikkakunnalla vietettiin Talvisodan päättymisen muistojuhlaa 13.3.2018, jolloin tuli kuluneeksi 78 vuotta kansakuntamme pelastaneen sodan päättymisestä.

Seurakuntasali Mariaan oli saapunut veteraanien ystäviä myös naapurikunta Sievistä, ja juhlan juontajalla, Ylivieskan Sotaveteraanit ry:n sihteeri Pertti Korhosella, oli ilo toivottaa salintäysi yleisö tervetulleeksi arvokkaaseen juhlaan.

Ylivieskan seudun musiikkiopiston Helmiina Ervasti, viulu, ja Ella-Maria Jutila, piano, virittivät juhlaan sopivan tunnelman jota täydensivät Ylivieskan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja Markus Paavilaisen tervehdyssanat.

Ylivieskan Mieskuoron, johtajanaan Olena Mikhailova, esityksen jälkeen Pertti Korhonen lausui Yrjö Jylhän koskettavan runon Hyvästi Kirvesmäki.

Puolustusvoimien 100vuotisjuhlallisuuksiin liit-

Majuri Mika Niemi Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimistolta toi Puolustusvoimien terveiset juhlayleisölle.

tyen yleisö sai kuulla juhlapuheen, jonka oli saapunut pitämään majuri Mika Niemi Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimistolta. Sanoma oli selkeä, maanpuolustustahto on korkea, ja Suomea tullaan puolustamaan jatkossakin samoilla, isien ja äitien esimerkkien velvoittamilla aatteilla.

Yleisö lauloi yhdessä virren 581 Arto Vähäkankaan säestäessä uruilla., jonka

Lippulinna asettuu paikoilleen seppeleenlaskijoiden saattamana.

jälkeen kirkkoherra Timo Määttä esitti seurakunnan tervehdyksen ja lähetti Narvan marssin tahdittamana seppelpartion liikkeelle. Seppeleenlaskijoina toimivat Markus Paavilainen ja Arja-Leena Nisula. Lippulinnan olivat järjestäneet Kalajokilaakson Reserviupseerikerhon ja Ylivieskan Reserviläisten edustajat.

Myös sankaripatsaalla oli reserviläisten parivartio.

Seurakuntasali Mariassa tunnelmallinen juhla päättyi yhteisesti laulettuun Maamme-lauluun ilman säestystä.

> Teksti ja kuvat: Jouko Liikanen

Ylivieskan seudun musiikkiopistosta Helmiina Ervasti, säestäjänään Ella-Maria Jutila.

Pohjanmaan Sotaorvot 15-vuotias

Vietimme lokakuussa 28.10.2017 Pohjanmaan Sotaorpojen 15-vuotisjuhlaa Kokkolassa Kaarlelan seurakuntakodilla. Saimme juhlapuhujaksi Liiton puheenjohtaja kenttäpiispa emeritus Hannu Niskasen.

Päivän aloitimme syksyisissä merkeissä rovasti Mikko Himangan (1940-2016) hautamuistomerkin paljastuksella Elisabethin hautausmaalla. Himanka oli toivonut hautakivekseen Kalaioen graniittia ja kiveen tuli lisäksi sotaorpotunnus hautakivilaatta, joka on alueellamme ensimmäisiä. Miesten sotaorpojen lauluryhmä lauloivat Himangan sanoittaman "Mereen vaipuu aurinko". Himangan aloitteesta sotaorpotunnuksesta tuli myös hautakivilaatta. Rovasti Himanka toimi vhdistyksemme hallituksessa perustamisesta kuolemaansa saakka, joista lähes 10 vuotta toimi yhdistyksen varapuheenjohtaja-

Kaarlelan sankarihaudoilla kävimme kunniakävnnillä, jossa yhdistyksemme puheenjohtaja Aulis Karvonen ja varapuheenjohtaja Sirkka Keskitalo laskivat havusenpeleen. Kaarlelan sankarihautausmaan muistomerkki on yhteinen vapaussodan 1918 sekä viime sotien 1939-1945 kanssa, jonka on suunnitellut kuvanveistäjä John Munsterhjelm ja se on paljastettu 3.10.1920. Sankarihautausmaan ovat suunnitelleet hautausmaa-

arkkitehti Ilmari Wirkkala ia taidemaalari Annie Krokfors Sankarihautausmaalle on haudattu 71 Kaarlelan ja Öjan sankarivainajaa.

Miesten sotaorpojen lauluryhmä lauloivat sankarihautausmaalla kannuslaisen sotaorpo Jorma Salmelan sanoittaman ja säveltämän "Havuseppelen".

Maittavan ruokailun jälkeen oli pääjuhla seurakuntakodin Anders salissa ia ohjelma pyrittiin laatimaan juhlavaksi lauluineen ja näytelmineen.

Miesten sotaorpojen lauluryhmän esittämän alkumusiikin iälkeen avaussanat toi yhdistyksen puheenjohtaja veteliläinen Aulis Karvonen, joka tervehdyksessään mainitsi sotaorpojen yhdessäolon tärkeyden ja sotaorpouden puhumisesta. Karvonen muisti niitä vaiettua aikoja kun sotaorpoudesta ei puhuttu vuosikymmeniin.

Musiikkia esittivät puheitten välissä viulu Raila Järvelä ja piano Rolf Lindqvist sekä lauluryhmä Ajomiehet Lohtajalta.

Liiton puheenjohtaja Hannu Niskasen juhlapuheen jälkeen tervehdyksensä toivat myös Kokkolan suomalaisen seurakunnan kirkkoherra Jouni Sirviö, Kokkolan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Bjarne Kallis, Osuuskauppa KPO:n toimitusjohtaja Kim Biskop ja vaasalaisten sotaorpojen puolesta lohtajalaissyntyinen Seija Annola.

Laura Nikkanen lottana ja

Sotaorpojen hautakivilaatta Mikko Himangan kivessä.

Jani Kumpulainen sotilaana esittivät "Sodan jälkeen" -tarinallisen nävtelmän. mukana oli taustalla useita soololaulajia.

Yhdistyksen sihteeri Tommi Sinko kävi lävitse yhdistyksen 15 vuotista taivalta. Edesmenneen rovasti Mikko Himangan merkitys yhdistyksellemme oli suuri, hän kirjoitti kirjat Pohjanmaan sotalesket muistelevat ia Sankar' isäin lapset me. Retkistä isiensä kaatumispaikoilla viidellä Venäjän matkalla oli monille sotaorvoille todella tärkeätä. So-

Kaarlelan sankaripatsas.

taornoien rekisteröitymisen aikana (2009-2016) tuli lähes 800 lomaketta yhdistyksemme kautta. Rekisteröinti on avautunut uudelleen ja iatkuu 31.8.2018 saakka.

Yhdistyksemme standardit jakoivat Hannu Niskanen ja Aulis Karvonen ja ne luovutettiin seuraaville hallituksen jäsenille: Sirkka Keskitalo Tellervo Uusiaho Ritva Laajala, Jaska Kojola, Liisa Järvelä, Erkki Simukka, Kalle Rautakoski ja Lauri Siirtola. Juhlamme päätössanat esitti vhdistyksen varapuheenjohtaja kannuslainen Sirkka Keskitalo.

Lopuksi lauluryhmät ja yleisö lauloivat komeasti sotaorpojen virren, jonka jälkeen siirryimme täytekakkukahveille. Kahden tunnin juhla kokosi Kaarlelan seurakuntakodille noin 160 henkilöä.

> Tommi Sinko Pohjanmaan Sotaorvot ry:n sihteeri, Kalajoki

Yleisöä Kaarlelan seurakuntakodin Anders salissa

Vaasan Sotaveteraanipiiri juhli 50 toimintavuottansa

Valtakunnallinen 52. Sotaveteraaniviikko avattiin kaksoisjuhlalla Vaasassa 10.3.2018. Vaasan Sotaveteraanipiiri juhli samalla 50 vuotista toimintaansa

Vastuun vaihto; Rovasti Tor-Erik Stor lähetti sotaveteraanien Yrjö Savolan ja Tuulikki Spoofin sekä Valter Nymannin muodostaman seppelpartion, joka luovutti vastuun sen perille toimittamisesta nuorten varusmiesten, upseerikokelas Christian Riutta (kesk.) ja alik. Urho Lempiö sekä alik. Johannes Gressmannin muodostamalle partiolle.

Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja, lehdistöneuvos Erkki Heikkinen avasi 52. Sotaveteraaniviikon. Samalla hän onnitteli Vaasan Sotaveteraanipiiriä 50 vuoden aktiivisesta ja tuloksekkaasta työstä sotiemme veteraanien ja lottien parhaaksi.

Iltajuhlan yhteydessä liiton puheenjohtaja Erkki Heikkinen luovutti kaksi arvostettua huomionosoitusta. Piirin varapuheenjohtaja Hans Ingvesgård sai vastaanottaa Sotaveteraaniliiton ansioristin ja Gunwor Pått Suomen Sotaveteraniliiton ansioristin ja

Juhlapuheen piti kansanedustaja Anna-Maja Henriksson.

Sotiemme veteraanit ja kutsuvieraat Vaasan kaupungintalolla pidetyssä arvokkaassa juhlassa.

Vaasan veteraaniyhdistyksen joulujuhla 2017

Vaasan veteraaniyhdistyksen joulujuhlaa vietettiin Suomi 100-juhlavuoden hengessä Vaasan suomalaisen seurakunnan isossa salissa 8 12 2017

Naisjaoston puheenjohtaja Aino Siltanen kertoi avauspuheenvuorossaan juhlavuoden aikana yhdistyksessä järjestetyistä juhlista, retkistä ja muista tapahtumista, joita on ollut runsaasti. Kaikissa tilaisuuksissa ovat kunniavieraina olleet veteraanit. puolisot ja lesket! Oman osansa on vienyt syksyn aikana mies- ja naispuolisille tammenlehväveteraaneille kaupungin omiin ja ostopalvelulaitoksiin sekä yksityisiin koteihin viedyt kunniakirjat, jotka olivat allekirjoittaneet Tasavallan presidentti ja Puolustusvoimain vlipäällikkö Sauli Niinistö ja rouva Jenni Haukio. Veteraanit ovat pitäneet tätä arvokkaana huomionosoituksena ja ovat kiitollisia siitä. Muutamat veteraanit sanoivat, että se on ainoa huomionosoitus, minkä he ovat saaneet!

Siltasen mukaan Suomen itsenäisyyden juhlavuosi yhdistyksessä huipentui arvokkaaseen joulujuhlaan, jossa kiitokset sai myös Vaasan kaupunki siitä, että on hoitanut veteraaneille kohdentavat palvelut esimerkillisen hyvin.

Naisjaosto kukitti juhlassa kunniapuheenjohtajansa sekö kahdeksan kunniajäsentään

Veteraaniasiat ovat kaupungille tärkeitä

Vaasan kaupungin tervehdyksen toi Sosiaali-ja terveysjohtaja Jukka Kentala kiitäen siitä, että on saanut kutsuttuna osallistua yhdistyksen erilaisiin tilaisuuksiin monien vuosien ajan. Hän kertoi, että veteraaniasiat ovat kaupungille edelleen tärkeitä ja se linja ei tule muuttumaan jatkossakaan.

Naisjaoston puheenjohtaja Aino Siltanen avaa joulujuhlan. Korsukuorolaisia etualalla, vasemmalla kuoronjohtaja Reino Peltoharju.

Naisjaoston kunniapuheenjohtaja Anna-Liisa Tuomi ja kunniajäsenet Elisabeth Nordenswan, Anna Puska, Tuulikki Spoof ja Varpu Pöyry saavat kukkaset.

Kentala muisteli koskettavasti omia itsenäisyyspäivän ajan tapahtumia, kun hän kävi Kaustisella sukulaisiaan tapaamassa ja sankarihaudoilla järjestetyssä tilaisuudessa. Siellä lepää hänen isänsä kolme veljeä.

Seurakunnan tervehdyksessä empaattisen puheenvuoron piti kappalainen Jukka Niemi, joka korosti kirkon roolia suomalaisille. Hänen mukaansa pappien tehtävä on olla siellä, missä heitä minäkin aikakautena on tarvittu: rintamalla, kotirintamalla jne. Niemi kertoi, että vieläkin tänä aikana sankarivainajia löydetään ja

Onkilahden 5. ja 6. musiikkiluokkalaisten Tiernapojat-esitys.

Seurakunnan tervehdyksen veteraanien joulujuhlaan toi kappalainen Jukka Niemi

haetaan itärajan takaa kotikuntiensa kirkkomaihin. Hän antoi tunnustuksensa veteraaneille siitä arvokkaasta työstä rintamalla, jonka veteraanit ovat Suomen itsenäisyyden puolesta tehneet. Se on hänen mukaansa edelleen muistelemisen arvoinen asia meille kaikille!

Tervehdysten jälkeen saatiin kokea harrasta entisajan tunnelmaa, kun Onkilahden musiikkiluokkien 5. ja 6. luokkien pojat esittivät aidon perinteisen Tiernapojat-esityksen. Upea Volume-kuoro viulisteineen ja kitariristeineen herkisti juhlavieraat koskettavilla tutuilla joululauluilla avaamaan sydämet joululle! Maukkaan joulupuuron ja torttukahvit järjesti seurakunta ja tarjosivat Naisiaoston emännät. Vaasan maineikas Korsukuoro esitti joulujuhlassa ihania ja mieleenpainuvia kappaleita säestäjänään Reino Peltoharju. Oman osuutensa jälkeen kuoro laulatti yleisöä.

Päätössanat lausui yhdistyksen puheenjohtaja Alpo Aronen, joka kiitti yhdistyksen Naisjaostoa ja virkistystoimikuntaa juhlan järjestämisestä. Hän totesi, että juhlia on syytä järjestää niin kauan kun veteraanit, puolisot ja lesket jaksavat niihin osallistua. Paikalla oli yli 90 henkilöä.

Hyvää alkanutta vuotta 2018 kaikille Pohjanmaan Maanpuolustaja -lehden lukijoille!

Aino Siltanen Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanit ry Naisjaoston puheenjohtaja Kuvat **Jouko Keto**

Informaatiosodankäynti kohteena me kaikki

Oikea tieto on informaatiosodan paras puolustus - se että tiedetään, milloin ja miten meihin vaikutetaan, ja kuinka oikealla tiedolla vältetään vaikuttajan tavoitteet.

Kymmenen hengen ryhmä perehtyi kertauksenomaisesti taistelustressiin ja uutena asiana informaatiosodankäyntiin MPK:n Kokkolan koulutuspaikan tiloissa lauantaina 17.3.2018. Paikalle oli saapunut motivoitunut ja tiivis ryhmä sodanajan joukkoihin sijoitettuja reserviläisiä ja sotilasjohtajia ympäri maata, mm. Helsingistä, Jyväskylästä, Vaasasta, Laihialta ja Ylivieskasta. Pääkouluttajana toimi psykoterapeutti Jussi Rytkönen ja kurssinjohtajana Rauno Hauta-aho.

Psykologia on olennainen osa informaatiosodankäyntiä

Informaatiosodankäynti on siitä erikoista, että siinä informaatio,

Psykoterapeutti, reservin majuri Jussi Rytkönen on kokenut taistelustressin hallinnan kouluttaja.

tieto, on sekä kohde että ase, ja sitä nassa ja levittämisessä. voidaan käydä joko puolustuksellisesti tai hyökkäyksellisesti. Oleellista on vaikutus, ei tuhoaminen tai tappaminen. Hyvä informaatiojärjestelmien hallinta antaa etulyöntiaseman käytettävän tiedon hankin-

Psykologinen sodankäynti on vihamielistä psykologista vaikuttamista niin rauhan kuin sodankin aikana ja kohdistuu yksilöiden ja joukkojen mieliin. Vihollinen pyrkii vaikuttamaan ihmisten

tunteisiin, arvoihin ja asenteisiin. Harhaanjohtava, hämmentävä ja vahingollinen tieto kohdistuu vallitsevaan normistoon ja instituutioihin ja kyseenalaistaa kansallista yhtenäisyyttä ylläpitäviä arvoja, esim. maanpuolustusta.

Psykologinen sodankäynti pyrkii vaikuttamaan jopa kansalliseen historiakäsitykseen ja korostaa kansainvälistymistä, uskontoja ja aatesuuntia kansallisen identiteetin murtamiseksi.

Monipuoliset vaikuttamisen välineet

Normaalielämässäkin törmää silloin tällöin huhuihin, mutta ne ovat tarkkaan harkittuja aseita myös psykologisessa sodankäynnissä. Vaikuttajayksilöihin kohdistuva suostuttelu ja taivuttelu ovat keinovalikoiman pehmeimmästä päästä, mutta myös yksilön tai perheen pelottelu ovat järeämpiä tapoja. Valtioitten välillä oman voiman suurentelu ja vastustajan voiman vähättely ovat tänä päivänäkin lähes päivittäisiä aiheita kansainvälisessä uutisoinnissa.

Propaganda, disinformaatio ja refleksiivinen kontrolli

Niin valtiot, järjestöt, yhteisöt kuin yksittäiset ihmisetkin joutuvat näiden menetelmien kohteek-

Case: ryhmän toiminta ja sen dynamiikka taistelustressin alaisessa tilanteessa (Kubrick: Full Metal Jacket). Kurssilaiset analysoivat Animal Motherin, Cowbovn ia Jokerin toimintaa tarkka-ampujan tuli-

si, yleensä tarkkaan ajoitettuina ja sisällöltään kohdennettuina. Niillä luodaan mielikuvia ja pyritään hallitsemaan ihmisten mieliä. Mutta silloin, kun yksilö on mielestään tehnyt perustellun ratkaisun tai toiminut tarkoituksenmukaisesti ja harkitusti, on hän saattanut joutua ns. refleksiivisen kontrollin uhriksi. Tämä on psykologinen teoria, jossa kontrolloimalla kohteen saamaa tietoa, saadaan kohde tekemään vaikuttajan haluamia päätöksiä näennäisesti itsenäisesti. Pelottava tilanne, jos esim. kokonaisen maan väestö saadaan tietoa kontrolloimalla (pimittämällä, rajaamalla, suodattamalla, muuntamalla tms.) toimimaan vallanpitäjien hyväksi.

Kohteeksi joutumisen tunnistaminen

Kun tunnistaa esim. mediassa tunteisiin vetoavia tai aggressiivisia informaatiosisältöjä, on hyvä miettiä, mikä intressitaho lopulta hyötvv ihmisten reaktioista. Tällaista tietoa on hyvä seurata ja analysoida informaation levittäjän (ei aina ole selvästi tunnistettavissa) motivaatiota ja oletettua vaikutusta.

Nykvisessä maailmantilanteessa valtiot käyttävät omiin tarkoitusperiinsä menetelmiä, jotka viime kädessä koskettavat myös tavallisia ihmisiä, suurta yleisöä. Meihin vaikutetaan, halusimmena tai ei. Oleellista kuitenkin on että on tietoinen informaatiovaikuttamisesta. tunnistaa ja torjuu haitallisen tiedon eikä levitä sitä eteenpäin. Avoimuus ja läpinäkyvyys on demokratioissa aina salailua ja pimittämistä suuremni voima

Kuvat ja teksti pääkouluttaja Jussi Rytköstä referoiden ja lyhentäen: Jouko Liikanen

Pikku-Väinö ja myrkynkeittäjä

Kevät teki vaivalloista tuloaan koleaan ja lumiseen Väinölään. No. se ei lijemmin haitannut tavanomaista tapahtumista Väinölän tanhuvilla. Väinölän alustalaiset olivat päättäneet vaikuttaa maan tapahtumiin historian saatossa aina silloin tällöin. Sata vuotta sitten oltiinkin oikein kunnolla nokkapokkasilla. Murhailtiin puolin, jos toisin ja meno oli raakaa. Tuosta sopasta oli hädin tuskin selvitty, kun Mäntsälässä kokoontui reipas pyssyporukka ja vaati edellisen kahinan hävinneen osapuolen uutta kuriin laittamista. Siinä taisi sitten käydä niin, että kun iloliemi porukalta loppui, niin tuli äiteetä ikävä ja kotosaunankin löylyt salskeiden emäntien siivittäminä, alkoivat houkuttaa siinä määrin että näätettiin lähteä hissun kissun kotopuoleen. No olihan siinä silloisella kyläpäällikölläkin sen verran tekoa, että se uhkasi pistää sotaväen ajamaan kapinalliset kotiinsa. Noista ajoista toki opittiin sen verran, että myöhemmin saatiin yksissä tuumin laitettua Isolle-Igorille hanttiin useammankin kerran. Igorin kanssakin tehtiin sopua julistamalla molemminpuolista ystävvvttä ja rakkautta monen vuosikymmenen ajan. Nykyisin on tuon pohjattoman ystävyyden ja rakkauden väliin tullut yhtä sun toista pikku erimielisyyttä. Igor nimittäin oli alkanut ostelemaan Itämeren rannikon saaria ja maaplänttejä sellaisilta alueilta, jotka olivat keskeisillä alueilla puolustuksellisesti katsoen. Mutta ei hätää mitään. Muutamat alustalaiset toki huolestuivat, mutta Väinölän senaatin päättäjät vaikenivat ja vähättelivät mokomaa menoa. Kannatti näet olla hissun kissun, ettei vaan oma hyvinvointi millään tapaa vaarantuisi.

Pikku-Väinö sai hämmentyneenä seurata Igorin mellastelua siellä sun täällä. Igorin poppoo järjesteli setä-Samulin vaaliasiatkin kuntoon. Puuttui vaalihommiin ranskanpulla maassakin ja vähän siellä sun täällä. Pommitteli siinä sivussa islamin uskoisten sairaaloita ja ammuskeli alas matkustakoneen ja miehitti toisten maitten alueita. Oli siinä Pikku-Väinöllä ihmettelemistä, mihin suuntaan vanha sydänystävä oli matkalla. Väinö oli kuitenkin varovainen, eikä ottanut moiseen menoon kantaa. Väinö parka perusteli nihkeästi varovaisuuttaa ja saikin siihen Igorilta tukea, Igorin kieltäessä julkisesti, ettei se ollut tehnyt mitään vääryyksiä, vaan kaikki syyttely oli ilkeämielistä parjausta. Sitten Isolle Igorille tuli taas tekemisen puutetta ja se mietti, mitähän kivaa keksittäisiin. Kvllähän sitä tekemistä sitten löytyikin. Päätettiin ruveta aikansa kuluksi myrkyttelemään omia epämieluisia alustalaisia siellä sun täällä. Tästä touhusta Väinö päätti olla aivan hiiren hiljaa, mutta päätti kuitenkin ilmoitella, että voisi lähettää konstaapeli Reinikaisen tutkimaan mystisiä myrkytyksiä.

Claudius

Ylennys

Seppo Ruotoistenmäki ylennettiin kapteeniksi 6.12.2017

Lehti onnittelee!

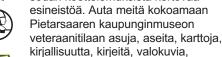

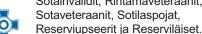
Sinunkin apuasi tarvitaan

Veteraanien henkisen perinnön siirtäminen tuleville sukupolville on meidän kaikkien yhteinen asiamme. Tätä työtä tukemaan tarvitaan myös sodan koettelemuksista kertovaa esineistöä. Auta meitä kokoamaan

kunniamerkkejä, lippuja, standaareja, viirejä, puhdetöitä, sotilaspasseja jne. jotta veteraanitilalle asetetut toiveet toteutuvat. Mukana hankkeessa ovat Sotainvalidit, Rintamaveteraanit,

Sotaveteraanit, Sotilaspoiat,

Kun haluat lahjoittaa esineistöä tai tutustua Veteraanitilaan soita museon kansliaan 06-786 3371 niin asia hoituu.

Ta kontakt med Jakobstads museums kansli tel 06-7863371, ifall du vill göra en donation eller bekanta dig med Veteransamlingen på Storgatan 2.

Jääkäriteemapäivä

"Jääkärit ja kulttuuri"

sunnuntaina 22.4.2018 klo 13-16

Suomen jääkärimuseolla ja Kortesjärven palvelupisteen yläkerrassa.

Esitelmöitsijöinä kenraalimajuri evp Sami Sihvo aiheesta "Sihvon jääkäriveljekset ja kulttuuri", taidehistorijoitsija Anne-Maj Salin aiheenaan "Jääkäri ja kuvataiteilija Lauri Leppänen" sekä kommentoidut esittelyt

"Jääkärin morsian" -elokuvaversioista.

Pääsymaksu 5 € sis. kahvituksen. Järi. Kauhavan kaupungin museotoimi

Tule tutustumaan uusittuun Jääkärimuseoon!

Suomen Jääkärimuseo Finlands Jägarmuseum KORTESJÁRVI

Museossa kerrotaan jääkäriliikkeen syntyvaiheista, toiminnasta ja sen merkityksestä maamme itsenäisyydelle.

Jääkärien tarina kertoo lähes 2000 nuorukaisesta, jotka lähtivät Saksaan oppimaan sotataitoja tavoitteenaan itsenäinen isänmaa.

Perusnäyttelyn lisäksi museossa on viimeisen jääkärin, kenraali

Väinö Valveen huone sekä vaihtuvia erikoisnäyttelyitä,
• Museossa on huomattava kokoelma jääkärien sukulaisten lahioittamaa materiaalia.

Museokaupassa kiinnostavaa ostettavaa.

VASA KRIGSVETERANMUSEUM

O

Öppet – Avoisma: Tis/Ti - Fre / Pe 10 - 12, 13 - 16 Lő / La 10 - 14

Guidnine under öggethällninest Opastus aukinkaiknina

Fri entré – Vanca sistancias t/p. (06) 312 9894

> en 22, Källarvåningen irkkopuistikko 22, Kellarikerros

Österbottens Försvarsei annsaan Maanpuotususkiho r.f.

Avoinna

tiistaisin ja perjantaisin klo 11-17 sekä joka kuukauden viimeisenä viikonloppuna la-su klo 11-17 **Huom.** suljettuna 22.12.2017–5.1.2018, avoinna jälleen ti 9.1.2018

Pääsymaksu

Lapset (alle 18 v.) vapaa pääsy. Eläkeläiset, työttömät, opiskelijat ja varusmiehet 3 €. Aikuiset 5 €. Opastusmaksu 25 € Ryhmäalennus: yli 10-hengen ryhmälle: 2 €/ hlö

Niittokone-

asiamiehistä

seminaareista

jääkäreiksi.

1998-2007.

Kirjan hinta 15 euroa.

. Esitelmiä

iääkäri-

Osoite Puhelin

Jääkärintie 80 62420 KORTESJÄRVI Puh. (06) 2412 9841, 040 148 4420, 040 764 7755 suomen.jaakarimuseo@kauhava.fi

Jääkärihaudat

Ftelä-Pohjanmaalla

Viro 100 vuotta

Viro kuten muutkin Baltian maat olivat vuosisatojen ajan olleet käytännössä Baltiansaksalaisen maa-aateliston hallinnassa, olipa itse maa kuulunut sitten ristiritareille, Ruotsille tai Venäjälle. Itse virolaiset olivat hyvin alistetussa käytännöllisesti katsoen maaorjien asemassa ja feodaalijärjestelmä piti heitä ankarassa kurissa ja herran nuhteessa.

Molemmissa maissa tapahtui kansallinen herääminen suurin piirtein samoihin aikoihin. Virossa yksi tämän heräämisen ilmentymä jo tuolloin oli Viron lauluiuhlat, ioita on vietetty vuodesta 1869 lähtien. Aluksi Tartossa, mutta sittemmin aina Tallinnassa. Laulujuhlien isänä on pidettävä alun perin lukkarin koulutuksen saanutta opettajaa ja lehtimiestä ja suurta kulttuurivaikuttajaa Johan Voldemar Jansenia. Hän on myös se henkilö, jonka osaltaan on "syyllisenä" siihen, että Virolla ja Suomella on sama kansallislaulu. Juuri hän kirioitti tähän aikanaan Yriö Sakari Yrjökoskiselta saamaansa lauluun sen vironkieliset sanat. Mainittakoon, että Jansenin tytär Lydia Jansen, myöhemmin runoilijanimeltään Lydia Koidula on Viron kansallisrunoilija. Alusta lähtien on laulujuhlilla ollut suuri merkitys kansallisen itsetunnon kohottaiana ia virolaisen kansankulttuurin säilyttäiänä.

Kun sitten ensimmäinen maailmansota johti silloisen venäjän suurvallan luhistumiseen ja sosialistiseen vallankumoukseen siellä antoi se niin Virolle kuin Suomellekin historiallisen mahdollisuuden, osasivat molemmat maat käyttää sen onnistuneesti hvödykseen. Tosin Viron itsenäistyminen ei ollut ollenkaan niin suoraviivainen kuin se oli Suomen osalta. Viron itsenäisyyttä vastassa oli paitsi Venäjä, niin myös Saksa, joka ei olisi mitenkään halunnut Balttiaan itsenäisiä valtioita. päinvastoin. Saksalainen maaaatelihenki oli vielä elossa ja niissä piireissä haaveiltiin baltiansaksalaisen valtion luomista alueelle. Niin, että Viron vapaussodan viimeiset vaiheet olivatkin taistelua baltiansaksalaista Landeswehriä vastaan. Kuriositeettina mainittakoon, että Landeswehriä johti samainen kenraalimajuri Rüdiger von der Golz, joka johti Suomen vapaussodan loppuvaiheessa Hangon kautta maihin noussutta valkoisen armeijan avuksi tullutta saksalaisjoukkoa.

Itsenäistynyt Viro kuten Suomikin pääsi varsin nopeasti jaloilleen niin henkisesti kuin taloudellisesti. Maareformi oli tuonut maaomistuksen vihdoin virolaisille talonpojille. Talouselämä elpvi ja kehittyi nopeasti ja Viroon luotiin tehokas Vironkielinen opetusjärjestelmä ja kaikki näytti hyvältä., mutta sitten alkoi taas nousta mustia pilviä taivaalle. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen Saksassa ja Venäjällä valtaan nousseet diktaattorit olivat kumpikin omassa aivoissaan luoneet kuvan miten rajat Euroopassa tulisi vetää. Stalinin Baltian maille ja Suomelle esittämät uhkavaatimukset johtivat tunnetulla tavalla Suomessa talvisotaan. Viron tuolloinen presidentti Konstantin Päts oli kuitenkin sitä mieltä, että neuvottelujen ia myöntyväisyyden tie on parempi. Niin myönnyttiin Virossa Kuten myös Liettuassa ja Latviassa Stalinin vaatimuksiin. Luovutettuihin tukikohtiin marssi neuvostosotilaita lopulta huomattavasti suuremmat määrät kuin mistä oli alun perin sovittu ja äkkiä huomattiin, että maa olikin itse asiassa miehitetty. Samaa kyytiä järjestettiin sopivasti vaali, iolla Viro "omasta tahdostaan" liittyi neuvostoliittoon 1940. Toisen maailmansodan alet-

tua miehitti Saksa vuosiksi 1941-1944 puolestaan Viro ja koko Balttian, Sota Neuvostoliiton ja Saksan välillä oli Virolle kuten sen etelänaapureillekin raskas. Neuvostoliitto oli heti 1940 määrännyt kaikki asevelvollisuusiän täyttäneet puna-armeijaan. Saksalaiset puolestaan tekivät sen saman tullessaan 1941. Näin oli monien virolaisperheiden poikia ase kädessä toinen toistaan vastaan. Koskaan ei tiennyt oliko ampumassa mahdollisesti omaa veljeään.

Saksalaisten sotaonnen käännyttyä lähti virolaisia sankoin joukoin edessä olevaa neuvostojärjestelmään paluuta pakoon ulkomaille. Edessä olivat Stalinin raskaalla kädellä toimeenpanemat puhdistukset. Saksan joukoissa taistelleet sotilaat, Suomipoiat, iotka olivat olleet vapaaehtoisena Suomen Jatkosaodassa, opettajat papit ym. sivistyneistö, vähänkin vauraammat talonpojat saivat ilmaisen menolipun Siperiaan. Eikä kyydityksissä aina katsottu kuka olit. Kun kyydittävien luettelo oli toimeenpanevien kädessä, ottivat he sen määrän ihmisiä mukaan kun paperissa luki. Jos ei nimeltä mainittua löytynyt, otettiin tilalle joku joka sattui kohdalla olemaan. Lopulta saman kohtalon kyyditettyjen kanssa sai kokea myös presidentti Viro itsenäistyi vain vajaat kolme kuukautta myöhemmin kuin Suomi eli 24.2.1918. Vaikka maillamme on elettynä jonkin verran yhteistä historiaa ja kohtalomme on joiltakin osin kulkenut samoja uria, on kansojemme kohtalot kuitenkin varsin selvästi toisistaan poikkeavat.

Konstantin Päts, joka kuoli 18.1.1956 Burasevossa mielisairaalassa, jonne hänet oli suljettu loppuiäkseen.

Tästä viidenkymmenen vuoden ajasta, jota virolaiset kutsuvat miehitysajaksi on jokaisella mahdollisuus saada mielin määrin autenttista tietoa.

Viro oli nyt kiinteä osa Neuvostoliittoa, Viron sosialistinen neuvostotasavalta, jonka lyhyt itsenäisyyden historia haluttiin lakaista unohduksiin.

Muistan pikkupoikana ihmetelleeni Pekka Tiilikaisen sanoja kun hän kansainvälisiä suuria urheilutapahtumia selostaessaan virolaisurheilijan kohdalla totesi mm 5000 metrin juoksun aikana, "nyt kärkeen menee virolainen Hubert Pärnakivi", nykyisin hän tosin edustaa neuvostoliittoa." Pian kuitenkin Pekka-pojankin annettiin ymmärtää, että moinen puhe on sopimatonta ja on olemassa vain Neuvostoliitton urheilijoita.

Mikään ei ole ikuista. Niin kävi myös Neuvostojärjestelmälle. Rapistumisen merkkejä alkoi näkyä tultaessa 1980 luvulle. Tähän tarttuivat virolaiset heti. Nyt valjastettiin Tallinnan laulujuhlat laulavan vallankumouksen vetojuhdaksi. Laulujuhlien avullahan oli kansallinen identiteetti kyetty säilyttämään koko neuvostomiehityksen ajan ja nyt siitä tuli todellinen työkalu vapauden saavuttamiseksi.

Itse olin ensi kerran Viros-

sa keväällä 1987 mukanani kuutisenkymmentä peruskoululaista. Vielä tuolloin ulkonaisesti olimme konkreettisesti Neuvostoliitossa. Opastus oli täyttä liturgiaa ja kouluvierailu venäläiseen yläasteen kouluun herätti monenlaisia ajatuksia, joissakin oppilaissa pelkoakin. Käytävillä meitä tervehti oikeaa kättä "lipassa" pitävien nuorten pioneerien kuja. Ensimmäinen luokka, joka esiteltiin, oli toisen maailmansodan neuvostosankarien huone. Seuraavana sotilasopetuksen luokka, jossa muun muassa oli kuvatauluin selvitettynä miten Kalasnikov rynnäkkökivääri puretaan ja kootaan. Sitten laserasein varustettu ampumarata. Käytiin toki matematiikan ja kemian tunnillakin. Kahdeksannen luokan matematiikan tunnilla opetettiin silloin toisen asteen yhtälön ratkaisuja ja kemian tunnilla oli taulu täynnä vaikeita termodynamiikan kaavoja. Myöhemmin Viron koululaitoksen opetussuunnitelmiin paremmin perehdyttyäni tulin siihen tulokseen, että oli vähän filmattu. Oppilaskunnan edustaja esitteli meille tulkin suomentamana oppilaiden kansainvälisiä suhteita. Aina kun ajatus meinasi katketa, rehtori ystävällisesti opasti taas runon oikealle säkeelle.

Tuliaisia ei oikein ollut ostettavissa, tavaraa kun ei ollut, mitä nyt jotain ns. turistikauppojen hyllyiltä löytyi. Katukuva oli melko ankean harmaa. Oppilaani kuitenkin olivat erinomaisen tyytyväisiä matkaansa. Totesivat vain, että olisit tuonut meidät tänne kolme vuotta sitten, ei olisi maristu kotona niin paljon.

Kun marraskuussa 1989 menimme kouluni delegaation kanssa solmimaan ystävyyskoulusuhteita Vändraan, oli tilanne aivan toinen. Opas kysyi ensimmäisenä tulevan vstävvvskoulumme rehtorilta Avo Jussilta Pitääkö minun puhua se mitä on käsketty, vai voinko puhua totta? Kaikesta näki, että nyt oli tuulen suunta kääntynyt. Toki tavarasta oli huutava pula, mutta ilmaniiri. eritvisesti nuoremman polven piirissä oli selvästi odottava ja innostunut. Vanhempi väki, joka oli "kaiken" nähnyt, oli varovaisempaa. Kun kysvin koulun matematiikan opettaialta uskooko hän, että viro voisi vielä saavuttaa vapautensa, hän vastasi. "Voi olla, mutta minun silmäni ei sitä tule näkemään". Kuitenkin se toteutui vain vaiaan kahden vuoden kuluttua.

Sain vaimoni tilaisuuden osallistua 1990 suurille laulujuhlille Tallinnassa. Saimme olla mukana juhlakulkueessa läpi Tallinnan. Sellaista yhteenkuuluvaisuuden ja kansallisen ylpeyden tunnetta en ole kokenut koskaan ennen enkä iälkeen. Sitä hetkestä lähtien olin täysin vakuuttunut, että on vain ajan kysymys, kun Viro on jälleen itsenäinen Viron tasavalta. Vaikka ulkoisesti lähes kaikesta oli pulaa, ei sillä hetkellä kukaan ollut kövhä eikä kipeä. Juhlimassa oli vain yksi yhtenäinen Viron kansa. Ei merkkiäkään neuvostopropagandasta tai kommunistisen puolueen läsnäolosta, huolimatta siitä, että vielä oltiin Neuvostoliitossa. Juhlan päätöslaulu Mu isamaa kaikui tuolloin varmaan sunemman isämmaallisen hengen elähdyttämänä kuin koskaan ennen.

Kaikki näytti etenevän suotuisasti kohti tavoitetta itsenäisyyttä, kunnes varhain aamulla 19.elokuuta 1991 avatessani television tuli kylmää vettä niskaan.

Tankit vyöryvät kohti Tallinnaa. Neuvostojoukot aikovat tukahduttaa Virolaisten itsenäisyyshaaveet kerta heitolla. Sieppasin saman tien puhelimen käteeni.. Evijärveläisten delegaatio

kunnasta, seurakunnasta ja koululta oli juuri menossa Viroon, Menijöillä oli mukanaan onneksi autopuhelin. johon sain yhteyden. Veli Perttula, yläasteen rehtori, vastasi puhelimeen. Olimme hänen kanssaan rahan heitolla ratkaisseet kumpi lähtee matkalla, kun molempien pissaolo vhtaikaa koulusta ei ollut silloin mahdollista. Kysyin, "tiedättekö mihin olette menossa". "Kyllä tiedämme", vastasi Veli. "Tällaista tilaisuutta ei toista kertaa elämässä tule". "Jos vain yli päästään, niin sinne mennään", sivummalta kuului matkakumppaneiden samaa vakuuttelua. Ja meniväthän he vaikka vaimoväki vielä kouluun mentväni tuli vaatimaan minua määräämään miehet kotiin. Milläpäs minä aikamiehiä määräilin, kun ei emännätkään siihen pystynyt.

Seuraavana aamuna 20.8.1991 Viro julistautui jälleen itsenäiseksi valtioksi.

Siitä alkoi Viron tasavallan uudelleen rakentaminen. Ei se ollut helppoa. Alussa se näytti kovinkin arveluttavalta. Rahaa ei ollut ja nuorista täysin kokemattomista, mielestäni kovinkin uusliberalistisia aatteita ihannoivista miehistä koottu hallitus näytti törmäilevän välillä pahastikin. Neuvostojoukkoja oli maassa vielä melkoinen määrä ja entinen emovaltio näytti vain odottavan milloin Viron nuoret poliitikot lopullisesti kompastuvat ja nöyränä palaavat takaisin häntä koipien välissä.

No kuten kaikki tiedämme, niin ei käynyt. Monista vaikeuksista ja joistakin ehkä yltiöpääsemättömiltä tuntuneista toimista huolimatta on Viron valtionjohto onnistunut saamaan talouselämän rattaat pyörimään uskomattomalla nopeudella. Kehitys on ollut huikeaa. Kun ystävyyskoulutoimintaa aloitellessamme naureskelimme virolaisten "Jukku" tietokoneille, saam-

me tänä päivänä vain kateellisena katsella sitä informaatioteknologiaa, joka siellä nyt on koulujen käytettävissä. Kun länsiauto tuolloin oli todella harvinainen näky, ja jos näkyikin, oli siinä vieraat rekkarit. niin tänä päivänä Viron autokanta on uudempi kuin Suomessa. Ehkä pian käy todeksi se mitä Hannu Sulkakosken kanssa virolaisille ystävillemme 90-luvun alkuvuosina veistelimme nähdessämme kehityksen nopean muutoksen. Epäilimme, että parin kolmenkymmenen vuoden kuluttua Suomi valittaa YK:n talous- ja sosiaalineuvostolle, että Viro on vähentänyt taloudellista apuaan Suomen valtiolle.

Ei kaikki kuitenkaan ole

kultaa mikä kiiltää Ulospäin asiat näyttävät olevat todella hyvin Virossa. Monelta osin niin onkin, mutta on myös monia ongelmia. Eriarvoisuus on Virossa ehkä räikeämmin nähtävissä, kuin suomessa, Eläkeläiset, vanhukset ja maaseudun syrjäkolkkien asukkaat eivät ole saaneet kokea samaa elintason nousua, kuin hyvinyoiva ylempi keskiluokka puhumattakaan äkkirikastuneista bisnesmiehistä. Palkkataso laahaa vielä paljon jäljessä esim. Suomen vastaavasta, mutta hintataso alkaa olla sama kuin meillä Eritvisesti ovat hinnat nousseet suuremmissa kaupungeissa. Paljon väkeä on muuttanut ulkomaille töihin paremman palkan houkuttelemana. Svntyvyys on pudonnut aivan liian alas, vielä paljon alemmaksi kuin Suomessa. Ja sitten on vielä maan turvallisuuskysymvs. Tähän Virolaiset etsivät ratkaisun turvautumalla Natoon ja heidän kohdallaan se varmasti onkin oikea ratkaisu. Ei kuitenkaan sellaisenaan Suomelle soveltuva esimerkki. Oman ongelmansa tuo vielä maassa pysyvästi asuvien venäläisten osuus. Heidän "kotouttamiseensa" ei ole olemassa helppoa ratkaisua. Neuvostoaikana he olivat virolaisia paremmassa asemassa, mutta nyt se aika on ohitse. Taustalla peikkona väijyy Putinin teesi, jonka mukaan Venäjällä on oikeus valvoa venäläisväestön etuia asuivatna he sitten missä maassa tahansa.

Kaikesta huolimatta Viro on nyt 100-vuotias itsenäinen valtio muiden valtioiden joukossa. Luotamme siihen, että näin on oleva myös tulevaisuudessa

Mauri Jokela

Viro-Suomi 100 vuotta!

Juhlan avauspuheenvuorossani siteerasin erästä kansallisrunoilijamme Lydia Koidulan isänmaallista runoa. Ehkä tässä yhteydessä on myös perusteltua lainata hänen sanojaan. Koidula kirjoitti vuoden1780 keväällä suomessa asuvalle aateveljelleen Antti Almberg-Jalavalle näin: "Teillä on paljon enemmän mahdollisuuksia Suomen kansan itsenäisyyden saavuttamiselle kuin on meillä omaa itsenäisyyttämme ajatellen, mutta emme mekään ripusta toivoamme naulaan. Myös me luotamme siihen, että meidänkin kansamme kukkaan puhkeamisen aika vielä koittaa ja teemme koko ajan työtä sen hyväksi".

Tänään tiedämme, että nuo olivat profetiallisia sanoja. Nämä hän kirjoitti vastauksena Almberg-Jalavan kirjeeseen, jossa tämä oli kirjoittanut, että nyt on aika alkaa uskoa kummankin kansakunnan itsenäisyyden ja vapauden auringonnousuun. Neljäkymmentäkahdeksan vuotta myöhemmin se aurinko nousikin ja nyt, vain parin kuukauden välein, saimme viettää kansojemme satavuotissyntymäpäivää.

Syntyperäisenä Vändralaisena voisin ylpeänä väittää, että Viron valtion itsenäistymisen unelma lähti lentämään juuri Vändrassa syntyneen Lydia Jansen-Koidulan siivittämänä. Niin tai näin, ainakin se sai unelman omasta valtiosta hehkumaan samanaikaisesti monien ihmisten mielissä Suomenlahden molemmin puolin.

Kuten tiedämme, Viron valtio syntyi ensimmäisen maailmansodan sekavissa loppuvaiheissa. Virolaiset joutuivat lunastamaan vapautensa taistelemalla sekä venäläisiä saksalaisia vastaan. Näissä taisteluissa olivat merkittävänä apuna suomalaisten vapaaehtoisten joukot I Suomalainet Vapaajoukko ja Pohjan Pojat johtajinaan majuri Martin Ekström ja everstiluutnantti Hans Kalm.

Mutta kuten tiedämme, Viro menetti itsemääräämisoikeutensa toisessa maailmansodassa ja oli sen jälkeen miehitettynä viidenkymmenen vuoden ajan. Meidän yhteinen velvollisuutemme on, että teemme kaikkemme, että tämä historia ei toistuisi.

Muistutan tästä historiallisesta hetkestä siksi, että meidän kansojemme tulevaisuus on varmalla alustalla vain silloin, kun muistamme ketä olemme, mistä tulemme ja millaisen historian kautta olemme tähän päivään tulleet.

Saamme perustellusti olla kiitollisia kaikille niille sukupolville, jotka ovat vuosisatojen ajan kyenneet säilvttämään elämänedellytykset täällä Euroopan koillisnurkalla, jonka tänä päivänä omaksemme tunnemme. Kiitollisuudesta nousevaa ylpeyttä tunnen 19.vuosisadalla vändralaislähtöisiä kansallisia herättäjiä Carl Robert Jacobsonia, Johan Voldemar Jansenia, Lydia Koidulaa, Lilli Suburgia, koulujen opettajia, vhdistysten vaikuttaija, kirjallisuuden henkilöitä, kansallismielisiä seurakuntien pappeja ja lukkareita kohtaan, joikaa aatteellisuuden elähdyttäminä ihmisinä kivi kiveltä rakensivat meidän kansallisen perustamme. Koskaan ei myös saa unohtaa niitä Viron Tasavallan luojia, samoin kuin niitä suomalaisia vapaaehtoisia. jotka antoivat Viron vapaussodassa kalleimman uhrinsa, oman henkensä, vapaan Viron valtion puolesta.

Muistamme kiitollisina myös niitä kolmeatuhattaviittäsataa suomenpojiksi kutsuttua vapaaehtoista, Tätä kirjoitusta kootessani selailin vanhempia itsenäisyyspäiväjuhlallisuuksien yhteydessä pitämiäni puheita. Huomasin, että kaksikymmentäviisi vuotta sitten, vietimme Vändran lukiossa Viron tasavallan itsenäisyyspäivän kunniaksi järjestettyä juhlatilaisuutta, jossa oli läsnä myös yhteistyökumppaneitamme Evijärveltä.

jotka salateitse pakenivat Neuvostoliiton miehittämästä Virosta Suomeen osallistuakseen suomalaisten rinnalla heimoveljiensä taisteluun päälletunkevaa puna-armeijaa vastaan. Heidän mottonsa oli "Suomen vapauden puolesta Viron kunnian tähden".

Ei myöskään saa unohtaa niitä maanmiehiämme, jotka miehitysvuosien aikana venepakolaisina ulkomailla säilyttivät ja kehittivät Viron kulttuuria ja ylläpitivät kansakuntamme oikeudellisen olemassaolon aatetta.

Tässä yhteydessä haluan kiittää myös evijärveläisiä Mauri Jokela, Seija Paanasta, Tapani Eevaa, Veli Perttulaa ia Hannu Sulkakoskea, jotka vuonna 1989 Pärnu-Vaasa ystävyysseuran avustamana solmivat ystävyyskoulusopimuksen Vändran lukion kanssa. Heiltä lahjana saamiemme silloista tekniikan huippua edustavilla IBM tietokonelaitteistolla loimme koulujemme välille internetvhtevden ja kävnnistimme monipuolisen kulttuuri- ja sivistystoimien yhteistyön, joka laajeni myös Evijärven ja Vändran kuntien väliseksi yhteistyöksi. Sattumoisin tämä sopimus sai sinettinsä Vändrassa Viron uudelleenitsenäistymispäivää seuraavana päivänä.

Äskettäin luin että meidän pohjoisen naapurimme, suomalaisten, puolustustahdon keskeiseksi tunnuslauseeksi on muodostunut 99-vuotiaaksi eläneen Suomen jalkaväenkenraalin ja Viron valtiolta Mariamaa Ristin ritarikunnan ansiomerkillä palkitun Adolf Ehrnroothin lausahdus. "Suomi on hyvä maa ja se on paras maa meille suomalaisille". "Suomi on puolustamisen arvoinen maa ja sen kaikkein paras puolustaja on Suomen oma kansa". Tämän saman asian voin myös lausua oman kotimaani ja kansani osalta, jossa maanpuolustustahto on vuosi vuodelta lisään-

Helmikuun 24. päivänä seurasin television välityksellä Tallinnassa pidettyä puolustusvoimiemme paraatia. Siinä Viron puolustus-

rinta rinnan suomalaisten, ruotsalaisten, amerikkalaisten, britannialaisten, ranskalaisten, italialaisten, puolalaisten, latvialaisten ja liettualaisten sotilaiden kanssa. Tämän näkeminen toi selkeästi ymmärrettäväksi sen, että Viron kuulumisessa Natoon ei ole vksistään kysymys siitä. että olisi olemassa jokin, joka pitää yllämme suojaavaa sateenvarjoa, vaan siitä, että me olemme osana vhteistä länsimaista turvallisuusverkostoa. Juuri sitä. mukaan lukien kaikki sen mukanaan tuomat vastuut ja velvoitteet. Vuotuinen puolustusvoimillemme osoitettu kahden prosentin osuus kansantulostamme palvelee rauhan ylläpitämistä. Ja se on kaikkein tärkein asia. Ilman sitä voi kaikki muukin käydä arvottomaksi.

voimien sotilaat esiintyivät

Viron tasavallan sadannen syntymäpäivän jälkeen on ilo huomata, että olemme saaneet vapaasti edistämomaa kansakuntaamme pidempään kuin edeltäjämme 1920. – 1930 luvuilla. Isiemme ja isoisiemme sukupolvet eivät saaneet nähdä niin pitkää rauhanaikaa. Vapaa isänmaamme on kaikkein suurin aarteemme, jonka säilyttäminen ja jälkipolvillemme perinnöksi jättä-

minen on meidän yhteinen pyhä velvollisuus.

Niin virolaiset kuin suomalaisetkin ovat sivistyskansaa. Perusedellytyksenämme maailmanlaajuisessa kilpailussa pärjäämiseksi on se, että pidämme yllä mahdollisimman korkeaa ja edelleen kehittyvää osaamisen ja tietämisen tasoa. Korkea koulutus- ja sivistystaso olivat kummankin valtakunnan perustajien tavoitteena ja tällaisten älykkäiden ja yritteliäiden ihmisten kanssa vietämme aikanaan valtiollisen itsenäisyytemme 200-vuotisjuhlaa.

Su üle Jumal valvaku
vartioikoon sinua jumala
ja võtku rohkest õnnista,
ja runsaasti sinua
siunatkoon,
mis iial ette võtad sa,
mihin tahansa joudutkin ryhtymään,
mu kallis isamaa!
rakas isäimaani!

Avo Juss

Lappajärven yhteiskoulun opettaja Aikaisemmin Virossa Vändran lukion rehtori ja sittemmin Pärnun läänin sivistys- ja koulutusosaston johtaja

> Käännös Mauri Jokela

Avo Juss.

Erään huoltokoelennon vaiheet

Tervetuloa mukaan puolen vuosisadan takaiselle lennolle. Opastan matkakumppaniani ennen varsinaisen lennon alkua korkealennon perusasioilla, lentovarusteilla ja koneen yliääniominaisuuksilla.

MiG 21F-13 oli ollut määräaikaisessa huollossa ja olin lentänyt sillä jo 40 minuutin pituisen ykköskoelennon, jonka aikana kokeillaan monien laitteiden ja järjestelmien toiminta aliäänisellä alueella lennettäessä. Seuraavaksi tulisi kakkoskoelento. jolla nopeus kiihdytetään Mach 2,05 (n. 2 200 km/h) ja noustaan n. 20 km korkeuteen. Yhdellä koelennolla ei ehdi tekemään kaikkia tarvittavia tarkastuksia, sillä korkealle ja kovaa mentäessä polttoainesäiliö tyhjenee kovaa vauhtia.

Koelentoja varten on laadittu tietty kaavake, jonka mukaan käydään tarkasti läpi kaikki tarvittavat vaiheet koneen lentokelpoisuuden toteamiseksi. Maassa oli koelentoarvojen kirjaaja, joka seurasi lennon eri vaiheita ja kirjasi omaan kaavakkeeseensa radiolla antamani tiedot.

Kahden Machin lentoja (kaksi kertaa ääntä nopeammin) ei voida suorittaa ihan missä tahansa, sillä ilmatilaa tarvitaan. Yhden minuutin aikana matkaa tulee n. 35 km, joten lentosuuntien kanssa on oltava tarkkana, jotta pysytään oman valtakunnan alueella. Radio- ja tutkayhteyksillä varmistetaan lennon kulku.

Yliäänilentojen harjoitusalueet ovat yleensä teräväkulmaisen kolmion muotoiset. Lentokentältä lähdetään lyhyttä sivua pitkin korkealle, pitkällä sivulla kiihdytetään ja toista lyhyttä sivua tullaan pois.

Koelennot pyritään tekemään aina hyvissä sääolosuhteissa, sillä on varauduttava häiriötilanteisiin, joissa ei ole mahdollista tehdä pilvessä mittarien avulla lähestymistä vaan on päästävä lyhintä tietä nopeasti ja turvallisesti laskuun, jottei joudu turvautumaan heittoistuinhyppyyn.

Jouduin tällä lennolla kokemaan häiriön, joka johtaisi melkoisella varmuudella heittoistuinhyppyyn, jos pilven alaraja olisi ollut vain parisataa metriä. Suihkusuutin jäi auki, eikä meillä ollut kokemusta vastaavasta aikaisemmin.

Onneksi oli hyvä sää, että kenttä olisi lähestyttäessä hyvin näkyvissä. Olimme lentäneet MiGeillä jo yli kuusi vuotta, eikä vastaavaa vikaa ollut aikaisemmin tapahtunut. Tämä osoittaa koneen

Ilmanottoaukko ja vihreä eteenpäin säätyvä kartio. Valokuva Johannes Wiehn.

tekniikan hyvää suunnittelua ja teknistä kestävyyttä.

Länsi-Saksan ilmavoimien entinen komentaja kenraali Gynther Rall kirjassaan: "Lentopäiväkirjani", kertoo ilmavoimiensa menettäneen 1960-luvulla useita ameritkalaisvalmisteisia F-104 Starfightereita suihkusuuttimen jäätyä auki. Eräskin tuhoutui startissa ja nuori ohjaaja menehtyi, kun työntövoima ei riittänyt nostamaan konetta ilmaan.

Hän oli itse saamassa USA:ssa taktisen ydinhyökkäyksen koulutusta. Lähestyminen kohteelle pinnoissa salaa tutkakatveessa, tarkoin lasketussa paikassa ennen kohdetta laskusiivekkeet lentoonlähtöasentoon, jälkipoltto päälle, veto 3,5 g kiihtyvyydellä, jatkaen puolisilmukkaan ja laella Immelmannin puolivaakakierre. Laskin ilmoittaa

irrotushetken pommille, joka sinkoutuu keskipakoisvoiman ansiosta kaaressa kohteeseensa.

Puolivaakakierteen jälkeen kone on korkealla oikein päin ja nokka kohti lähtökenttää. Laskusiivekkeet sisään ja jälkipoltto pois päältä meni suunnitelmien mukaan, mutta sitten suihkusuutin jäi auki ja alkoi vilkas radioliikenne. "Hei, jos öljynpaine putoaa, hyppää istuimella", kuului komento. Edwardsin Suolajärvi oli yksi pakkolaskupaikan ehdotus, jos voimalaite kestäisi sinne saakka. Eteen sattui kuitenkin yllättäen liukukulman sisälle neliän kilometrin pituinen kiitotie, jonka ympärillä oli pelastuskalustoa helikoptereista alkaen. Lasku onnistui hyvin ja hätätilanne ohi.

Suihkusuutin on MiG-koneen rungossa viimeisenä suihkuputken jatkeena ja toimii muun muassa jälkipolton tehon säätimenä. Suihkuputki on läpimitaltaan n. 90 cm ja suihkusuuttimen säätöalue n. 50-70 cm. Suihkuputkessa on turbiinin jälkeen kehällä polttoainesuuttimia, joista tulee jälkipoltolla ajettaessa kovalla suihkupaineella polttoainetta, joka palaa kirkkaana tulena koneen perässä ja ääni on voimakas. Työntövoima lisääntyy n. 25 %. Täyden jälkipolton työntövoima vastaa 30 000 hevosvoimaa. Ilman jälkipolttoa ei saavuteta maksiminopeutta eikä maksimikorkeutta.

Suihkusuutin on täysin auki maksimijälkipoltolla ja menee kiinni katkaistaessa jälkipoltto. Jos suihkusuutin jää auki, niin sitten alkavat ongelmat. Työntövoima putoaa niin paljon, ettei kone säilytä vaakalentoa laskuassussa.

Työntövoiman putoamista voidaan verrata käytännössä tilanteeseen, jossa yritetään työntää autoa selkä autoa vasten liukkaalla kelillä, voimaa on mutta jalat lipsuvat eikä työntövoima riitä. Voimalle pitää saada vastavoima.

Yliäänilennoille korkealle varustaudutaan aina pukemalla päälle painepuku ja painekypärä. Nämä varusteet on sovitettu jokaiselle henkilökohtaisesti lääkintähenkilökohtaisesti lääkintä kokeiltu päästämällä paineet pukuun. Paineistus kokeillaan myös aina ohjaamossa ennen lennolle lähtöä. Painekypärä tuntuu ensikerta-

laiselle epämiellyttävältä, ja se rajoittaa melkoisesti pään kääntymistä ja näkyvyyttä. Siihen tottuu kuitenkin melko pian. Lennolla ei saa tuntea suljetunpaikan kammoa, vaikka kiristävä puku lisää vielä epämukavuuden tunnetta. Puku mukautuu vähitellen sopivaksi.

Heittoistuimen minimi hyppykorkeus oli 110 m. (uudemmilla raketti-istuimilla 0 m) Maksiminopeus ja -lakikorkeus eivät rajoita heittoistuinhyppyä. Hypyn aikana istuimen noustessa ylöspäin, ohjaamon kuomu kiinnittyy istuimen eteen suojaten lentäjää tappavalta ilmavirralta. Kuomu irtoaa istuimesta automaattisesti samoin lentäjä. Automaatti hoitaa laskuvarjon aukaisun tietyn korkeuden alapuolella.

Onnistunut hyppy ja maahan tulo loukkaantumattomanakaan ei vielä ole lentäjän pelastus. Talvisiin pakkasolosuhteisiin joutuminen tiettömien taipaleiden taakse harvaan asutulle seudulle johtaa hyvin äkkiä selviytymistaisteluun luontoa vastaan. Lentovarusteet eivät anna hyvää suojaa. Painepuvun alla on silkkinen alusvaatekerta. Liukas silkkikangas helpottaa tiukan puvun pukemista. Painepuvun päällä on lentohaalarit, käsissä nahkaiset painekäsineet, jaloissa nauhoitetut varsikengät ja päässä painekypärä, josta ei pakkasella muuta suojaa kuin tuulta vastaan. Laskuvarion silkkikangasta voi käyttää suojana monella tavalla. Puukko ja tulitikut kuuluivat varustukseen, joten kovalla pakkasella on tärkeintä saada nuotio aikaiseksi mahdollisimman nopeasti. Tuolloin ei ollut kännyköitä, joten lentäjän lövtäminen ja avun saaminen tuntemattomaan paikkaan veisi paljon aikaa, ehkä jopa liian kauan. Minkäänlaista muonapakkaustakaan ei kuulunut varustukseen. Pelastushelikoptereitakaan ei tuolloin ollut vielä kuin muutamalla kentällä Pelastautumisharjoitukset olivat kuuluneet jo vuosia lentäjien koulutukseen aina Lappia myöten. Selviytymistaistelussa vaikeissa olosuhteissa hyvät erämiestaidot ja mielen maltti ovat arvokkaita tekiiöitä.

Heittoistuinhypyssä 20 km korkeudella (esim. tulipalo) ilman painepukua lentäjä olisi tuhoon tuomittu, ja laskuvarjon istuintyynyssä on happisäiliö, josta happi tulee painekypärään ja painepuvun sivuilla oleviin letkuihin. Letkut paisuvat ja punokset niiden ympärillä kiristävät kangasta ihoa vasten antaen keinotekoisen paineen, eivätkä ihmisen kudokset pääse laajenemaan liikaa

Veden kiehumispiste maanpinnan tasalla on 100 astetta ja ylöspäin mentäessä kiehumispiste alenee Mount Everestin huipulla n. 8 900m se on 69 astetta, 17 km korkeudella 37 astetta. Joutuminen ohjaamon ulkopuolelle ilman painepukua olisi tuhoisaa Ohiaamossa on kuitenkin ylipainetta niin, että 20 km korkeudessa ohjaamon paine vastaa 10 km painetta. Painepuku täyttyy myös, jos ohjaamon paineistus lennon aikana laskee liiaksi. Painepuku auttaa myös kestämään suuria g-voimia (keskipakoiskiihtyvyys jyrkissä kaarroissa ja silmukassa) ettei veri pakene aivoista, jolloin näkö hämärtyy ensin ja seuraa mahdollisesti tajuttomuus ellei hellitä ohjaussauvasta vetoa.

Happijärjestelmän tarkkailu korkeuslennolla on tärkeää. Hapen puute ilmenee varkain, tulee välinpitämätön olo – hyvänolontunne ja silloin viimeistään on herättävä huomaamaan ettei kaikki ole kohdallaan, hapen säätö happipullosta heti puhtaalle hapelle, 100%.

Koneen edessä on ilmanottoaukko ja siinä vihreä kartio, joka säätää moottorille tulevaa ilmaa oikeassa suhteessa nopeuteen nähden ääntä nopeammin lennettä-

Käsittelen tässä vihreätä nokkakartiota ja yliääninopeuden synnyttävää tiivistysaaltokartiota, joka syntyy tiivistyneestä ilmasta. Sitä voidaan verrata sateenvarjoon, joka vasten tuulta menisi sitä enempi suppuun, mitä kovempi olisi ilmavirta.

Kun äänennopeus ylitetään ja nopeus lisääntyy, niin vihreän kartion kärjestä pystysuora tiivistysaalto alkaa taipua yhä suipommaksi tiivistysaaltokartioksi. Nopeudella Mach 1,5 tulee kartio automaattisesti ulospäin ensimmäiseen ulkoasentoon. Pyöreän ilmanottoaukon on oltava aina tiivistysaaltokartion vaipan sisäpuolella, muuten ilmavirtaus moottorille häiriintyy. Nopeuden noustessa Mach 1,9-ään

Painepuku ja -kypärä. Valokuva Pentti Teulahti.

tulee nokkakartio toiseen ulkoasentoon. Ellei vihreä kartio tulisi ajoissa ulos, niin tiivistysaaltokartion vaippa supistuessaan taipuisi ilmanottoaukkoon ja saisi aikaan sakkauksen moottorille menevässä ilmanottokanavassa, joka saattaisi johtaa moottorin pysähtymiseen. Tiivistysaaltokartion terävyyskulma on Mach 2 (kaksinkertaisella äänen) nopeudella 60 astetta, ja pienemmällä nopeudella tylpempi.

(suorakulmaisessa kolmiossa lyhyt kateetti äänennopeus a, pitempi kateetti 2a, kulma 30x2=60)

Aivan samoin kuin nokkakartion päästä alkoi muodostua tiivistysaaltokartio, niin se laajenee koko koneen rungosta sateenvarjomaisesti ulospäin. Suihkukoneen perässä kulkevan kartiomaisen vanan reuna kulkee maan pinnalla kuulijan ohi ja hän kuulee pamahduksen, yliäänipamaus.

Yliääninopeuden aiheuttamaa tiivistysaallon etenemistä ilmassa voidaan verrata vedessä liikkuvan veneen rungosta lähteviin aaltoihin, jotka loittonevat loiskahtaen rannalle. Aalto on sitä vahvempi, mitä massiivisempi on aallon aiheuttaja.

Minulle sattui lennolla hydraulihäiriö, jonka seurauksena suihkuaukko iäi auki. Kone ei säilyttäisi vaakalentoa laskuasussa. Tehoja pudottaisi vielä se, että nokkakartio jäi ulkoasentoon, iolloin moottoria ei voisi käyttää kuin alle 85% teholla, sillä moottori ei saisi riittävästi ilmaa kaasuvivun asentoon nähden. Kaasuvivun vieminen täysteholle saattaisi pysäyttää moottorin Laskusiivekkeitä ei voisi ottaa ulos, ja laskutelineet olisi otettava ulos varajärjestelmällä kun ei ollut hydraulipaineita. Korkeus oli yli 19 km ja nopeus Mach 1.9 (noin 2 000 km/h). Tässä olisi aineksia heittoistuinhyppyä varten, mutta kuitenkin ...

LENTO 27.2.1969 MG-47 KONEELLA

Moniin ennakkovalmisteluihin kuului muun muassa vallitsevien säätietojen selvitys ennustuksineen. Nyt kun lennolla mitataan koneen max suoritusarvoja, niin lämpötila-arvot yläkorkeuksissa ovat tärkeitä. 11,5 km yläpuolella ulkoilman lämpötila on vakio -55 astetta. Vaihtelua kuitenkin on, mitä kylmempää sitä paremmin kone kulkee. Olen kokenut lennoilla vaihteluvälin olevan -42 - -70

Kerran oli -42 astetta ja kone ei saavuttanut Mach 2,05 nopeutta. Piti lopettaa kiihdytys, kun polttoaine alkoi vähentyä uhkaavasti. Olin lennättämässä uutta lennoston komentajaa eversti Reino Nykästä, ja sillä kertaa jäi everstiltä pääsy 2 Machin- kerhoon.

Tällä koelennolla otin

lentoonlähdön jälkeen

Kuopiosta suunnan 150

astetta kohti Savonlinnan

radiomajakkaa ja jatkoin

nousua nousutehoilla nopeudella 930 km/h. 8 km korkeudella jatkoin vasemmalla nousukaarrolla suuntaan 340 astetta ja oikaisin vaakalentoon 13 km korkeudella. Seurasin tarkkaan moottorinvalvontamittareita ia kytkin päälle iälkipolton. Tunsin voimakkaan sysäyksen merkkinä jälkipolton päälle kytkeytymisestä, ja nopeus alkoi kiihtyä. Ilmoitin valvojalle tiettyjen nopeuksien ylitykset, jotta nopeuden kiihtyvyysarvot olisivat kohdallaan. Yliääninopeudella lennettäessä tulee määrääväksi nopeusmittariksi Mach-mittari, tosi- ia mittarinopeuksia seurataan vain sivusilmällä. Mach 1.5 nopeudella syttyi nokkakartio merkkivalo osoituksena siitä, että kartio tuli ulos kuten pitikin ja jälleen nopeus vain kiihtvi. Mach 1.9 nopeudella kartio tuli uloimpaan asentoon ja kaikkien mittareiden arvot olivat kohdallaan. Mach 2,05 nopeutta ei saanut vlittää, vaikka kone olisi kulkenut kovempaakin. Vedin sauvasta koneen loivaan nousuun säilyttäen nousunopeuden Mach 1,9. Tässä vaiheessa oli tärkeätä seurata suihkuputken ja kierroslukujen arvoja. Tarkoitus oli nousta yli 19 km korkeuteen. Tässä nousun vaiheessa tulee aina seurattua maapalloa, sen kaarevuutta ja maantieteellisiä kohteita Jostain syvstä katse hakeutuu aina salaperäiseen itään. Kuolan niemimaa ja Vienanmeri talvisessa vaipassaan näkyi selvästi sekä Jäämeri etäällä.. Taivaan sini on tuolla korkeudella sellainen syvänsininen. Ilman ohenemisen takia moottorin äänikin on hvvin vaimea.

Näissä unelmissani huomaan äkisti päähydraulijärjestelmän merkkivalon syttyvän ja paineiden putoavan. Määräkorkeus on jo saavutettu, otan jälkipolton pois päältä ja kaarran vasemman kautta kohti Kuopiota. Katseeni seuraa tarkasti mittareiden arvoja ja tulipalon punaista valotaulua. Moottorin arvot ovat kohdallaan eikä merkkiä moottoripalosta ole.

Kahdella lennolla on aikaisemmin kone syttynyt palamaan ja heittoistuin pelastanut miehet.

Tällä korkeudella ei tekisi mieli jättää konetta heittoistuinta käyttäen, olisi paljon vaaratekijöitä. Tiedän olevani jossain Iisalmi-Kajaani linjan länsipuolella. Otan suunnan kohti Kuopion radiomajakkaa ja tarkastan vielä sen tunnuksen. Majakka lähettää Morseaakkosin tunnuksen KUO (taa ti taa, ti ti taa, taa taa taa)

Loivassa liukulennossa jatkan matkaa ja huomaan nokkakartion olevan ulkona, vaikka nopeus on jo alle Mach 1,5 Vähitellen säädän kierrosluvun 85%:iin, eikä enää olisi syytä koskea kaasuvipuun, ettei tulisi moottorihäiriötä. En haluaisi joutua moottorin uudelleenkäynnistämiseen, kun tiesin edessä olevan muitakin ongelmia ratkaistavana.

Nyt on päästävä lähelle kenttää mahdollisimman paljon korkeutta säilyttäen. Matkaan kuluisi vielä kymmenkunta minuuttia ennen kuin kenttä tulisi näkyviin. Tiesin jo nyt, että en voisi tehdä normaalia lähestymistä, jossa tullaan 500 m korkeuteen, otetaan telineet ia siivekkeet ulos Suihkuaukko oli jäänyt auki ja kartio ulkoasentoon. Kone ei pysyisi ilmassa tehojen puuttuessa. Jos laskeutuisin 500 m korkeuteen, niin vain heittoistuinhyppy voisi pelastaa minut, ja mitä tuhoa kone saattaisi aiheuttaa maahan syöksyessään.

Kenttä tuli näkyviin ja ohjasin koneen sellaiseen kulmaan, että näin kiitoradan pään 40-50 asteen kulmassa alapuolellani. Hakeuduin sellaiseen asemaan, että vaikka moottori sammuisi, niin kone liitäisi kentälle saakka.

Nyt oli vain jännitettävä, että tulevatko laskutelineet ulos varajärjestelmällä ja kauanko se vie aikaa. Aloitin telineiden ulosoton 3-4 km korkeuden välillä, jotta olisi mahdollista ohjata kone sopivaan paikkaan jos joutuisin hyppäämään. Ellei telineiden ulostulo onnistuisi täydellisesti, niin hyppy olisi ohjeen mukaan välttämätön.

Käytin varajärjestelmää ohjeen mukaan ja telineet tulivat ulos, mutta samalla hetkellä merkkivalo sammui ilmaisten hydraulipaineen nousseen. Paine putosi kuitenkin heti uudelleen, mutta nokkakartio oli tullut sisään. Tämä johtui siitä, kun paineilmaa meni laskutelineiden toimintasylintereihin, niin mäntien toisella puolella ollut hydraulineste palasi pumpulle ja hydraulilukko aukesi kartion palatessa siten taka-asentoon. Myöhemmin todettiin, että putkistossa oli hiushalkeama, josta paine hiliakseen katosi.

Minulle näytettiin myöhemmin puolimetrinen Lkirjaimen muotoinen putki, jossa oli hiushalkeama taitekohdassa. Putken vaihtoväliä nopeutettiin huolloissa

MIG 21F-13. Valokuva Sami Niemeläinen.

tämän jälkeen, jotta vältyttäisiin tällaisilta väsymismurtumilta vastaisuudessa.

Suihkusuuttimen toimintaa en enää ryhtynyt testaamaan, sillä lentokorkeus oli nyt puolellani loppulähestymistä varten, enkä halunnut koskea kaasuvipuun moottorin pysähtymisvaaran takia.

Laskusiivekkeillä saadaan laskunopeutta pienennettyä, mutta nyt en voinut niitä käyttää, eikä harjoituksiin ole kuulunut laskun tekeminen ilman laskusiivekkeitä, joten nyt olisi ensimmäinen kokemus Korkeusvakaaian toiminta oli jo siirtynyt automaattisesti varahydraulijärjestelmälle. Lennolla ei harjoituksissa saanut päästää nopeutta alle 350 km/h sileällä koneella. joten sitä pienemmäksi en saisi nopeutta päästää missään vaiheessa laskulähestymisessä. Normaalisti kun kaikki toimii, niin loppulähestymisessä telineet ja siivekkeet ulkona nopeus 340 km/h ja radan päässä ennen koneen istumista kiitotielle 320 km/h.

Ajattelin pitää lähestymisessä reilua ylinopeutta ettei lasku jäisi vajaaksi. Ellei ensimmäinen lähestyminen onnistuisi niin toista en voisi tehdä. Yliveto (uudelleen nousu) ja uudelleen lähestyminen ei enää onnistuisi, sillä moottorista ei saisi riittäviä tehoja suihkuaukon ollessa auki. Liian suuri ylinopeus taas johtaisi koneen istumiseen kaukana kiitotien päästä, eikä jäisi riittävästi jarrutusmatkaa. Onneksi kiitotien loppupäässä olisi venyvä pysäytysverkko, johon kone pysähtyisi, jos lasku menisi pitkäksi. Jarrutusmatka kiitotiellä on n. 1 400 m ja jarruvarjon kanssa n. 900 m. Koneessa oli jo tuolloin lukkiutumattomat jarrut, joten tarvittaessa sai pakkotilanteessa lyödä täydet jarrut päälle. Kiitotie oli jäinen, joten jarrutustehot eivät olisi parhaat mahdolliset.

Telineiden ulosoton jälkeen sain vakautettua koneen nopeuteen 440 km/h, jolla lähestyin ja aika jyrkällä kulmalla. Annoin painua melko alas ennen liukulennon loivennusta ja saada ylinopeutta pois loivennuksen jälkeen. Mitä loivemmalla kulmalla pääsisin ylittämään kiitotien pään, sitä nopeammin voisin istuttaa koneen kiitotielle ja päästä jarruttamaan. Laskusiivekkeiden puuttuminen teki koneesta liukkaamman ja epävakaamman Laskusiivekkeet kun ovat ulkona, niin kone ikään kuin nojaa tukevammin ilmamassaa vasten ja laskunopeuden säilyttäminen on helpompaa. Liukuloivennus sattui sopivalla etäisyydellä ja nopeus pieneni kiitotien pään kohdalle 350 km:iin.

Kiitotien pään ylityksen jälkeen vedin kaasuvivun tyhiäkäynnille ja kone istui sopivan matkan päässä kiitotien päästä, löysäsin vetoa sauvasta, nokkapyörä kosketti maata, jarrutin keveästi ia odotin nopeuden laskevan alle 280 km/h iolloin laukaisin jarruvarjon. Tunsin jarruvarjon nykäisyn ja kone pysähtyi normaalimatkalle. Irrotin painonappia painamalla jarruvarion vaijerin ja rullasin hallille Jarruvario on irrotettava rullaukseen siirryttäessä, muuten se aukeaisi moottorin suihkuvirrasta ja jarruttaisi rullausta. Näin kiitotien varressa paljon pelastuspalvelun punaisia paloautoja ja muuta pelastuskalustoa ambulanssista alkaen . Lennonjohto oli hälyttänyt pelastuspalvelun nahimman varalle

Kolmenkymmenen minuutin lento oli onnellisesti ohi

Noin vuosi aikaisemmin sattui vastaavanlaisella lakikorkeuslennollani häiriö. iossa alkoi kuulua voimakasta pauketta siinä vaiheessa kun olin kiihdyttämässä nopeuteen Mach 2.05. Oli kuin olisi lyöty lekalla kylkeen. ia kone vavahteli. Lennon jälkeen huollossa hiottiin kartion epätasaisuuksia ja uusintamaalaus, joilla toimenpiteillä toivottiin häiriön poistuvan. Koriauksesta huolimatta uudella lennolla sama pauke jatkui. Korjaamohallilla luovutti koneet koelennolle aina kokenut

mekaanikko sotilasmestari Olli Pusa, jonka kanssa olimme olleet yhdessä komennuskunnan mukana vuonna 1962 Neuvostoliitossa saamassa koulutusta neliän kuukauden ajan Kirgisian aroilla olleessa lentotukikohdassa. Esitin hänelle, että voisin tehdä lähipäivinä vielä kolmannen lennon ja käyttäisin kartion ulostulossa käsiohjausta 1,5 ja 1,9 nopeuksilla automatiikan ohittaen, elleivät he keksisi mitään muuta ratkaisua. Kolmas lento tuli ia käsiohiauksella ilmanottokanavassa ei sakkausnauketta Pääteltiin että Mach 19 nopeudella kartio tuli ulos automatiikalla liian myöhään. Tiivistysaaltokartio oli lijan kapea ilmanottoaukon kohdalla, ja sivulta pääsi virtaamaan häiriöilmaa aiheuttaen sakkauksen. Kartioon vaihdettiin uusi sähköinen Mach-rele, joka aikaistaisi kartion ulostuloa, ja siten tiivistysaaltokartio olisi laajempi ja peittäisi koko ilmanottoaukon. Vielä samana päivänä lensin koneella toisenkin lakikorkeuslennon ja nyt kaikki toimi moitteettomasti. Neljä lakikorkeuslentoa piti suorittaa ennen kuin kone voitiin hyväksyä jokapäiväiseen käyttöön.

Häiriötapauksia varten kuuluu lentäjien koulutukseen hätätoimenpiteiden opettelu. Häiriö tulee aina yllättäen, eikä kaikkiin ole suoraan vain yhtä oikeata ratkaisua. Lennonjohdossa oli aina tyyppikohtainen valvoja, joka osasi antaa häiriötapauksissa ohjeita pulaan joutuneelle, etenkin nuorten ohjaajien koulutuksessa apu oli joskus tarpeen.

Lentäminen vaatii varovaisuutta, rämäpäisyys ja turhien riskien ottaminen näytösmielessä eivät kuulu toimintaan. On syytä muistaa ja opettaa lentämisessä ja kaikissa muissakin elämänvaiheissa, että varovaisuus ei ole arkuutta, joka pätenee myös ihmissuhteissa.

Halikko 17.01.2018 Muistelija **Pentti Teulahti** (82v)

CASE KEMPELE

Esimerkki vapaaehtoistoimijoiden mahdollisuuksista kunnan varautumisessa

Kempeleen kunnassa on toteutettu 20 vuoden ajan yhteistyössä MPK:n ja puolustusvoimien kanssa varautumisen kursseja yhteiskunnan häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalle. Kurssit on suunniteltu ja moduloitu aina kunnan omista lähtökohdista ottaen huomioon alueellinen toimintaympäristö.

telu tehostui, kun Suomen Reserviupseeriliitto nimesi varautumistoimikunnan vuonna 2014, jossa yhdeksi hankkeeksi otettiin Pilottiprojekti Kempele 2016. Maanpuolustuskoulutusyhdistys päätti laatia vuoden 2017 aikana nousujohtoisen varautumiskoulutusohjelman, jossa vhtenä projektina oli Kempeleen pilottimalli. Kummankin yhteisön varautumisen kehittämistyössä käytetään pohjana Kempeleen kunnassa luotua mallia. Työstetylle mallille on annettu nimi Case Kempele - esimerkki vapaaehtoistoimijoiden mahdollisuuksista kunnan varautumisessa

Tiivistelmä

Kempeleen varautumisen pilottiprojektin yhtenä lähtökohtana on rekrytoida ja kouluttaa kempeleläisiä vapaaehtoisia reservin johtajia sekä vapaaehtoisia henkilöitä täydentämään poikkeusoloissa johtaja- ja käytännön osaajien vaje kunnan evakuointimuodostelmassa. Toisaalta jatkossa voidaan selvittää vapaaehtoisten henkilöiden käyttöä vakavissa normaaliajan häiriötilanteissa. Koko raportti Case Kempeleestä on saatavissa MPK:n sivuilta sovellettavaksi eri kuntiin.

Kempeleen kunnanhallitus hyväksyi vuonna 2014 pilotin ja sitoutui sen valmisteluun ja toteutukseen. Kempeleen kunnanjohtaja nimesi suunnittelua varten varautumisen yhteistyöryhmän. Hanketta koordinoi aluetasolla maanpuolustus-

Valtakunnallinen suunnit- järjestöjen sekä viranomaisten yhteistyövaliokunta. Reserviupseeriliiton varautumistoimikunnassa pilotin valmistelu aloitettiin samana vuonna. MPK:n nimeämässä varautumisen työryhmässä pilottia valmisteltiin vuoden 2017 aikana Case Kempeleenä. Yhtenä tavoitteena on, että MPK:n ja RUL:n lisäksi myös muut maanpuolustusiäriestöt katsovat Case Kempeleen perusteltuna esimerkkinä kehiteltäessä paikallistason yhteistyötä varautumisessa.

Kempeleessä on useiden vuosien aian tehty väestön evakuoinnin vaatimaa suunnittelutyötä. Kunnassa on pidetty MPK:n kursseja, joilla on kehitetty evakuoinnin toimipisteiden toimintasuunnitelmia ja harjoiteltu evakkoon lähtemistä ja evakoiden vastaanottamista. Suunnitelmien käytännön hyödyntäminen ei ole edennyt valtakunnan tasolla. Case Kempeleen tavoitteita ja toimenpiteitä havainnollistetaan seuraavaksi esitellyllä tavalla.

MPK järjestää yhdessä kunnan kanssa rekrytointitilaisuuden ja pyytää puolustusvoimien aluetoimistoa lähettämään kutsun Kempeleen kunnassa asuville sopiviksi katsomilleen reservin päällystöön kuuluville henkilöille. Tilaisuuteen voidaan kutsua lisäksi myös muilla toimenpiteillä kokonaisturvallisuudesta kiinnostuneita henkilöitä Heille kerrotaan voimassa olevat evakuointia koskevat määräykset ja oman väestön evakuoinnin ja muualta tulevien evakuoitujen vastaan-

Pohjan Jääkärikillan puheenjohtaja Kari Ahokas veteraanipäivänä Operaatio Pohjanloimussa. © Kuva: Seppo Suhonen.

oton järjestelyt.

Rekrytointitilaisuudessa kootaan evakuointiorganisaatioon ilmoittautuneet ia tiedustellaan heidän halukkuuttaan sitoutua jatkokoulutukseen ja suunniteltavaan tulevaan tehtävään. Myönteisessä tapauksessa heille haetaan VAP-määräys. Jatkokoulutukseen osallistuneille reserviläisille esitetään korvaavia kertausharjoitusvuorokausia, mikäli koulutustilaisuus täyttää vaadittavat edellytykset. Koulutusta jatketaan siten, että MPK:n kurssilla annetaan syventävää väestönsuojelukoulu-

Jatkokoulutus eriyte-

tään siten, että esimerkiksi kokoontumispaikkojen johtajiksi/varajohtajiksi sijoitetuille pidetään kurssi kokoontumispaikan toimintasuunnitelman laatimisesta käyttäen mallina laadittua kokoontumispaikan esimerkkisuunnitelmaa. Päämääränä on saada eri toimipisteille esimerkkisuunnitelman hallitsevat johtajat/ varajohtajat, jotka pystyvät lyhyessä ajassa tilannekoulutuksen avulla saamaan toiministeensä olosuhteiden vaatimaan valmiuteen.

Evakuoinnin koulutusta jatketaan tulevina vuosina käytännön harjoitteluna joko oman kunnan elimien välil-

lä tai yhdessä naapurikunnan kanssa, 'Maaliosastona' voidaan käyttää evakuointiorganisaatioon sijoitettua henkilöstöä. Koulutus toteutetaan MPK:n kursseina ja koulutettavina ovat vapaaehtoiset reserviläiset sekä kolmannen ia neliännen sektorin aktiivit. Koulutetut sijoittuvat kunnan poikkeusolojen organisaation erilaisiin johto- ja vastuutehtäviin. Suunnitelmat ja nijden edellyttämät toimenpiteet henkilöineen päivitetään määräajoin. Kunnan virka- ja työsuhteiset muodostavat evakuointiorganisaation virallisen rungon. Kouluttajina toimivat osaajat eri yhteisöistä. Vapaaehtoisten sitoutumisella tuodaan evakuointityöhön

Kehityspolku

merkittävä osaamislisä.

Case Kempeleen tuomien haasteiden ja mahdollisuuksien sisäistäminen edellyttää varautumisen kehityspolun avaamista. Kempeleen kunnan johtoryhmä osallistui vuonna 2002 puolustusvoimien järjestämään Salama 2002 -sotaharjoitukseen. Harioituksessa sotilaat joutuivat operoimaan lähes viikon ajan Kempeleen kunnan taajaman alueella. Raportissa Oulun sotilasläänin komentajalle kerrottiin ne toimenniteet mihin kunnan on valmistauduttava, mikäli uhka-arvio on edellisen kaltainen - on valmistauduttava evakuoimaan koko kunnan väestö. Sotaharioituksesta saamani kokemuksen nerusteella laadin RUL:n koulutustoimikunnassa vuonna 2003 raportin vapaaehtoisten mahdollisuuksista kunnan poikkeusolojen organisaatiossa evakuointia tehtäessä. Seuraavat toimenpiteet tehtiin koulutustoimikunnan varautumisjohtamisen työrvhmässä ja suunnitelmaa

täydennettiin vuosina 2005-2007 Varautumisjohtajan perus- ja jatkokurssilla.

MPK nimesi 2008 yarautumissuunnittelua varten Vartu-jaoston. Jaostossa valmisteltiin kahden vuoden aikana Vartu-koulutusohjelma. Koulutusohjelmassa saatiin valmiiksi varautumisen perustaso: Turvallisuustietoinen kansalaine, jatkotaso: Toimintataitoinen kansalainen arien häiriötilanteissa ja erikoistaso: Poikkeusolojen tuntemus kansalaisena.

RUL:n nimeämässä va-

rautumisen työryhmässä valmisteltiin v. 2013 uusi moduloitu Varautumisiohtajan jatkokurssin sekä diaesityksen Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta kunnassa. Se painottui kuntien varautumiseen vhteiskunnan erilaisiin häiriötilanteisiin sekä valotti vapaaehtoisten toimijoiden mahdollisuuksia. Kun RULn perusti vuonna 2014 varautumistoimikunnan, esiteltiin toimikunnalle powerpoint-diasarja kunnan varautumiskoulutuksen järjestämisestä. Kehityspolun seuraavassa vaiheessa ryhdyttiin valmistelemaan Pilottiprojekti Kempelettä. MPK nimesi vuodelle 2017 työryhmän, jossa pilottia on jatkovalmisteltu työnimellä Case Kempele. Se on esimerkki reservin päällystön ia muiden vapaaehtoistoimijoiden mahdollisuuksista poikkeusoloissa kunnan evakuointiorganisaation tehtävissä. Esimerkkiä voidaan soveltaa myös vakavissa häiriötilanteissa. MPK asiakirja 178/1.02.03/19.12.2017.

Kari Ahokas Pohjan Jääkärikillan puheenjohtaja MPK n tvörvhmän iäsen RUL:n varautumistoimikunnan vpj.

Sinivalkoinen Kiitos Sinulle Sirkka.

Olet tukenut lehteämme joka numerossa vuodesta 2005 alkaen.

päätoimittaja

Muista myös www. kpmaanpuolustajat

Väestönsuojan pikakäyttöopas

Väestönsuojelun kansainvälinen symboli, sininen kolmi oranssilla taustalla. Antaa saman suojan kuin Punaisen Ristin symboli. Befolkningsskyddets internationella symbol som ger skydd åt de som använder den, jämförbar med Röda Korsets symbol.

Yleisohjeet ovat, että poista suojasta tarpeettomat tavarat ja rakenteet sekä mahdollista seinä- & kattoeristettä. Varmista ovien ja luukkujen toiminta ja tiiveys. Tarkista ettei jää mitään aukkoa, tiivistä tarvittaessa kaapeliläpiviennit tms. Tarkista varauloskäynnin kelpoisuus, jos nämä ovat maan alla niin poista multa/asfalttikerros jotta olisi helppoa kaivautua ulos. Asenna ilmanottoputki mikäli se on varastoitu irrallisena. Tarkista laitteiston kunto. Tarkista ylipaineventtiilien toiminta

S1 luokan laitteiston pikakäyttöopas:

Sulkukäyttö (ei oteta eikä poisteta ilmaa suojasta): Suljetaan paineventtiilit ja ylipaineventtiilit sekä viemärin sulkuventtiili.

Suodatuskäyttö (suojaan otetaan ilmaa vain erityissuodattimen kautta):

- 1. Vapautetaan ylipaineventtiilien lukitus
- Irrotetaan ohitusilmaputken liittimet ja avataan erityissuodattimen suojakannet, laitetaan suodattimen ohitusilmaputken tilalle, käännä ilmavirtamittari SUO-DATUS-asentoon.
- 3. Sähkökäytössä avaa paineventtili hitaasti jotta ilmavirta on 150 m3/h (jos käyttää käsikammenet niin avaa paineventtiili täysin ja pyöritä sellaisella vauhdilla että ilmamäärä on 150 m3/h (järjestä tarpeellinen vuorottelu).

Ohituskäyttö (ilmaa otetaan suoraan suojaan ilman suodatusta)

Suojapuhallin on valmiiksi säädetty näin. Mikäli pitää siirtää suodatuskäytöstä ohituskäyttöön toimi näin:

- Pysäytä puhallin, käytä puhallinta käsikampien
  avulla hitaasti
- 2. Avaa erityissuodattimen liittimet ja laita paikoilleen suojakanneilla. Irrota suodatin ja käännä sen pois. Kiinnitä ohitusilmaputki.
- 3. Vapauta kaikki suojan ylipaineventtiilien lukitusvivut, avaa paineventtiili täysin. Käännä ilmavirtamittari OHITUS-asentoon. Ilmamäärän tulisi olla noin 600 m3/h (käsikäytöllä pyri siihen että ilmamäärä on noin 500 m3/h).

B & C-luokan laitteiden pikakäyttöopas (esimerkkinä vuoden 1963 standardin mukaan)

Suojautuminen voidaan toteuttaa sulkutilanteen, suodatustilanteen tai ohitustilanteen edellyttämällä tavalla. Näin joko viranomaiskehotuksella tai suojan tiedusteluryhmän havaittua tilanteen joka vaatii siirtoa toiseen toimintamalliin.

Sulkutilanne (suojautumisen aloittaminen)

- 1. Sulje kaikki suojaovet ja luukut sekä ylipaineventtiilit. Sulje myös rauhan ajan poistoilmaventtiilit.
- Sulje ilmanvaihtolaitteiston ohitusventtiili ja säätöventtiili. Sulje hiekkasuodattaminen vedenpoistohana ja viemärin sulkuventtiili.

Suodatustilanne (siirtyminen sulkutilasta)

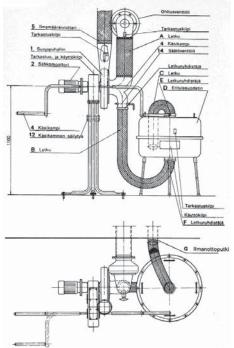
Erityissuodattimen voi kiinnitää letkuilla, huomatkaa toki sen ikä, hiekkasuodattimen hiukkaussuodatintoiminta on paljon varmempi.

- Käynnistä puhallin (joko moottorikäyttö tai käsikäyttö), vapauta ylipaineventtiilit
- 2. Säädä säätöventtiilillä niin että ilmamäärämittarin suodatuskäyttöalueelle paksulla viivalla merkitty tilavusvirta saavutetaan

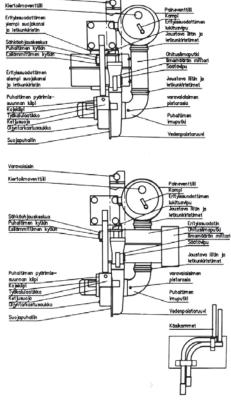
Ohitustilanne (suojaan otetaan ilmaa suodattimen ohi, saavutetaan näin painesuojaus)

1. Avaa ohitusventtiili, käynnistä puhallin

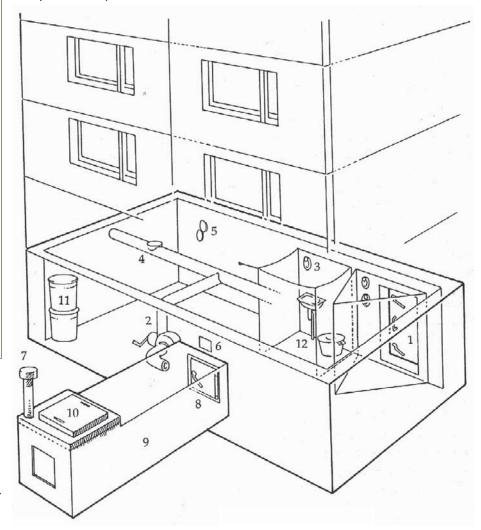
Schemaattinen kuva S1 luokan väestönsuojasta / schematisk bild över ett skyddsrum av klass S1: 1 suojaovi / skyddsrumsdörr, 2 suojapuhallin / skyddsrumsfläkt, 3 ylipaineventtiili (poistoilmaventiili) / övertrycksventil (frånluftsventil), 4 ilmajakokanavisto / friskluftskanaler, 5 normaaliolojen ilmanvaihdon sulkulaita / fredstida ventilationens stängningsventil, 6 ylipainemittari / övertrycksmätare, 7 ilmanottoputki / luftintagsrör, 8 luukku varauloskäyntiin / lucka till reservutgång, 9 hätäpoistumiskäytävä / nödutgångstunnel, 10 hätäpoistumiskäytävän kansiluukku / nödutgångslucka marknivå, 11 varavesisäiliöt / reservattenkärl. 12 kuivakäymäläkomero / torrklosettbås

1963-standardin mukainen laitteisto I-II (laitteisto III on isompi ja vaatii kolme henkeä käsikäytöllä, ei löydy tavanomaisesta kerrostalosuojasta). Hiekkasuodattimen hiekkakerros on ohitusventtiilin alla ja alemman ilmanottoputken välillä. 1959-luokan suojapuhaltimet toimivat samalla tavalla paitsi että ne toimii vain käsivoimalla eikä niissä ole erikoissuodatinta (kaasusuodatin joka ei välttämättä enää ole täydessä iskussa kun niiden ikä voi olla jopa lähempänä 60 vuotta).

S1 luokan laitteisto, ylempi kuva ohituskäytössä ja alempi kuva suodatuskäytössä (suodatin on paikoillaan)

Operaatio Rosso

Lohtajalaisen etulinjan sotaveteraanin lempipaikka Kokkolassa oli ravintola Rosso, missä hän kävi vuosia säännöllisesti nauttimassa hyvästä ruuasta, mukavasta ilmapiiristä sekä aina iloisesta ia seurallisesta henkilökunnasta. Tarjoilija Hannele Hansson kuului Elias Abraham Anttilan suosikkeihin, ihastus oli molemminpuolista. Kun aika jätti Eliaksen, Hannele pysähtyi miettimään veteraanien tilaa, tekoja ja perinnettä sekä miten sitä voisi parhaiten ihan tavallinen suomalainen vaalia. Syntyi ajatus Operaatio Rossosta! (nimi kirjoittajan keksimä) Lähtökohdaksi syttyi ajatus Suomen 100 vuotisjuhlista, vaikka siinä vaiheessa juhliin oli vielä yli puolitoista vuotta. Veteraanit keskimäärin 93 v ja ekaluokkalaiset koululaiset 7 v yhteensä 100!

Operaatio oli aloittamista vaille valmis. Rosson henkilökunta kääri hihat ylös ja pyysi aluksi yhteistyökumppaneikseen Katariinan Käsityöliikkeen, mistä hankittiin sinivalkoiset villalangat ja puikot. Antti Välikankaan Kirjapaino valmisti hienot Suomen lipulla varustetut pahviset rasiat, painoi kutomisohjeet sekä lomakkeen mihin täytettiin kutojan nimi. Koko puolitoistavuotisen tapahtuman ikuisti valokuvaaja Anne Yrjänä.

Henkilökunnan oma verkosto keräsi ympärilleen ison takooryhmän mihin tuli henkilöitä seurakunnasta, asiakkaista, ystävistä, esimiehet ml. Laatikoita , mihin materiaalit talkooväki pakkasi, kertyi 600 kpl. Rasiat myytiin 10 euron hintaan neulottavaksi ja

palutettavaksi tiettyn päivämäärään mennessä Rossoon. Vanhin neuloja oli 97 vuotias lotta. Hanke onnistui mainiosti. Rossossa vierailleet ulkolaiset asiakkaat ostivat rasioita, joissa ei ollut vielä kaulahuivia ainoastaan materiaali, kotiin viemiseksi lahjaksi ja muistoksi Suomen satavuotisjuhlavuodesta. Toivottavasti neuloivat huivin valmiiksi!

Lopulta, vähän ennen itsenäisyyspäivää, koitti juhlan aika. Rosson ravintolapäällikkö Tiina Huopana yhdessä KPO:n johdon ja Rosson henkilökunnan kanssa järiestivät ensimmäisten kaulaliinapakkausten juhlallisen jakotilaisuuden. Juhlaan kutsuttiin veteraaneja, lottia ja mukana oli myös sotaorpojen edustaja. Nuorten kokkolalaisten ekaluokkalaisten sukupolvea tilaisuudessa edustivat upeasti Ykspihlajan koulun nuoret opettajiensa Tarja Saarela-Savolaisen ja Minna Heikkilän opastuksella.

Juhla Rosson kabinetissa alkoi juhlavasti KPO:n toimitusjohtaja Kim Biskopin ja ravaintolapäällikkö Tiina Huopanan kätellessä kaikki vieraansa. Kanttori Markku Hekkalan Oksalla Ylimmällä laululla saatiin juhlat vauhdikkaasti käyntiin. Kokkolan Sotaveteraanien

Hannele Hansson tarjoilemassa ekaluokkalaisten jälkiruokaa vaniljajäätelöä mansikoilla, Suomen lippu koristeena.

puheenjohtaja Johannes Cederberg kohdisti puheensa eritysesti nuoriin koululaisiin toivoen heidän muistavan tämä tilaisuuden sekä sen, että ovat saaneet vhdellä kertaa näin paljon veteraaneja ja lottia. Tottahan toki puheessa KPO ja Rosson henkilökunta kiitettiin työstään veteraanien ja nuorten hyväksi. Kim Biskopin puheen jälkeen Ykspihlajan koulun oppilaat heläyttivät raikkaasti " Minun Suomi" laulun, mikä sopi tilaisuuteen erinomaisesti. Muutama veteraani pyyhki vaivihkaa silmäkulmaansakin. Hyvään juhlaan kuuluu tietysti maittava ruokailu, niin tälläkin kertaa. Koululaisille alkupalan jälkeen nakkeja, lihapullia ja ranskalaisia, jälkiruuaksi vaniljajäätelöä ja mansikoita. Upeesti onnistui juhla-aterian syöminen haarukalla ja veitsellä. Harjoitus tekee mestariksi! Aikiusiten menu vähän raskaampaa, herkullisen juhlavaa.

Ruokailun aikana juhlayleisöä viihdytti Kokkolan konservatorion kolmihenkinen musiikkiopiskelijaryhmä.

Ennen Maamme- laulua koululaisille ja paikalla olleille veteraaneille jaettiin omat sinivalkoiset kaulahuivit sisältävät Suomen lipulla varustetut rasiat. Noin 400 muuta rasiaa jaettiin koulutoimiston kautta kaikille kantaKokkolan ekaluokkalaisille. Kokkolalaiset rintamatunnuksen omaavat kunniakansalaiset saivat omien organisaatioittensa kautta vastaavat paketit Pandasuklaarasian kera.

Myös tasavallan presidentti ja rouva Haukio sekä tuleva uusi kansalainen saivat omat huivinsa. Etukäteen Ykspihlajan koulun ekaluokkalaiset olivat piirtäneet presidenttiparille tervehdyksen, minkä teemana oli" Mitä on Suomi". Upeita kuvia mm presidentin linnasta, Suomen lipusta, Lennukoirasta ja taisipa mukana olla muutama lastenvaunukin. Sekä huivit että kuvat lähetettiin presidenttiparille. Eikä aikaakaan, kun presi-

dentiltä ja rouva Haukiolta tuli tervehdyskortit kiitoksena. Teksti **Terho Tattari**

Teksti Terho Tattari Kuvat Anne Yrjänä

KPO:n toimitusjohtaja Kim Biskop ja Rosson ravintolapäällikkö Tiina Huopana toivottavat vieraat tervetulleiksi. Kimin vieressä KPO:n entinen tj Martti Eurola, veteraanit Veli Kalliomaa, Olli Hongell ja Ahti Salo. Selin Sotaveteraanien pj Johannes Cederberg, veteraani Helge Sandström saattajana hänen poikansa Kaj.

Juhlan vieraat yhteiskuvassa . Eturivissä Ykspihlajan koulun pirteät ekaluokkalaiset. Veteraanit istumassa vasemalta Alisa Viiperi, Helge Sandström, Veli Kalliomaa, Olli Hongell, Ahti Salo ja Carl Kurten. Takarivi Helmi Väinölä, Maire Kirkkopelto ja Anja Viklund.

Keski-Pohjanmaan Reserviläispiiri ry:n, Reserviupseeripiiri ry:n ja Maanpuolustajien Piiri ry:n sääntömääräinen

KEVÄTKOKOUS

ke 18.4. 2018 klo 18.00-Auditorio, Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soite Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola

Ohjelma:

17.30 piirihallitus, 18.00 vanhat piirit, 19.00 K-P:n Maanpuolustajien piiri ry.

Tervetuloa!

Hallitukset

Kokkolan Reserviupseerit ry:n ja Kokkolan Reserviläiset ry:n

SÄÄNTÖMÄÄRÄISET KEVÄTKOKOUKSET

Kokkolan Vartiolinnan perinnehuoneella (teatteritalo) osoitteessa Torikatu 48, Kokkola

tiistaina 17.4.2018 alkaen klo 18.00.

Tervetuloa!

Hallitukset

KOKOUSKUTSU

Vaasan Reserviupseeripiiri – Vasa Reservofficersdistrikt ry:n

sääntömääräinen KEVÄTKOKOUS pidetään Vaasan Sotilaskodissa keskiviikkona 11.4.2018 klo 18:30 >

Käsitellään sääntöjen 10 §:n kevätkokoukselle määräämät asiat. Hallituksen kokous klo 17:30.

Klo 19:00 > Kokousesitelmä; Raimo Havusela esitelmöi aiheesta: VAASAN JA POHJANMAAN VAPAUTTAMINEN TALVELLA 1918

Kahvitarjoilu. TERVETULOA Piirihallitus

Nivalan Reserviupseerikerho ry:n

SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN KEVÄTKOKOUS

pidetään torstaina 19.4.2018 klo 19.00 alkaen Nivalan Osuuspankilla, Kalliontie 20, 85500 Nivala.

Käsitellään sääntömääräiset asiat.

Lisäksi pistooliammuntaa Noptel-laitteella.

Pietarsaaren reserviupseerikerhon

KEVÄTKOKOUS pidetään ti 17.04.2018 klo 18.30 Pietarsaaren lukion tiloissa.

Jakobstads reservofficersklubbs

VÅRMÖTE hålls den 17.04.2018 kl 18.30
i Jakobstads gymnasiet.

KILPAILUKUTSU

Karinpanos 2018

Paikka Haapajärven varikonrata Aika sunnuntaina 15.4.2018 alkaen klo 10.00 Johtaja Rainer Artismaa 040-7605310

Lajit Reserviläiskivääri 7,62*39

Vain tämä kaliberi käy, ei esim. 223 tai 308 Ase vakiovarusteinen avotähtäimillä. Ammutaan 300 m 3+2 koelaukausta ja10 kilpalaukausta. Aseen oman hihnan käyttö sallittu.

Sotilaskivääri "Pystykorva"

Ammutaan 300 m 3+2 koelaukaukset ja10 kilpalaukausta. Ase vakiovarusteinen sotilaskivääri kal.7,62*53R. Ei muita aseita/kaliberia Aseen oman hihnan käyttö sallittu.

Koelaukaukset näytetään ja tarvittaessa ilmoitetaan puhelimella.

Kielletvt varusteet

Kaukoputket, vaimentimet ja kiikarit. Ammuntaa tukevat mm. ampujan takit/housut, kengät ja hansikkaat.

Sarjat Yleinen ja y 50 Aseet Omilla aseilla.

Palkinnot Yhteistuloksen 3 parasta palkitaan ja lajien 3 parasta.

Osanottomaksu10€ laji.

Huom!

Ampujilta vaaditaan ampumaharrastevakuutus tai vastaava.

Huom! metsästykortin vakuutus ei käy.

Lisätietoja Rainer Artismaa 040-7605310

Tulokset löytyy sivulta www.haapajarvi-reisjarvi-reservilaiset.fi

POHJANMAAN MAANPUOLUSTAJA

Pohianmaan Maanpuolustaja on seuraavien yhdistysten tiedotus- ja jäsenlehti: Keski-Pohjanmaan Maanpuolustaijen piiri rv. Vaasan Reserviupseeri-piiri - Vasa Reservofficersdistrik ry, Autojoukkojen Keski-Pohjanmaan Kilta ry, Österbottens Försvarsgille-Pohianmaan Maanpuolustuskilta rf, Vaasan Maanpuolustus naiset ry ja Keski-Pohjanmaan Meripelastajat ry.

Päätoimittaja: Heikki Pääjärvi, Lähdetie 4, 68600 Pietarsaari, puh. 040 519 9955, e-mail: paajarvi@multi.fi Lehden talous:
Rauno Hauta-aho
Ajurintie 28
67100 Kokkola
puh. 040–581 7412
e-mail: rauno.
hauta-aho@sok.fi
Pankki
Nordea Kokkola
F167 1065 3000 2041 50

Osoitteenmuutokset: RES ja RUL: Jäsensihteeri Virpi Kukkonen (MPY Oy) Puh (09) 4056 2011, Sähköposti: jasenasiat@rul.fi

Autojoukkojen Kilta Ari Olli 050 375 4257 ari.am.olli@gmail.com Kokkolan meriosasto Jari Kivioja 050-5311463

Paino: Botnia Print Oy Kokkola. Painos: 6 000 kpl Sivunvalmistus Päivi Kultalahti Kuvanvalmistus Ari Alalantela

KOKKOLAN KAUPUNKI KARLEBY STAD

IN MEMORIAM Oiva Hännikäinen

Kokkolan Reserviupseerit ry:n pitkäaikainen jäsen, urheilu- ja sotaveteraani **Oiva Matti Hännikäinen** menehtyi Kitinkannuksessa 5.2.2018. Oiva Hännikäinen oli syntynyt Kivennavan kunnassa Karjalassa 25.8.1922 maanviljelijän poikana.

Viholliset tulittivat Oivan kotitaloakin Liipolan mutkasta ja niinpä hänen perheensä joutui lähtemään evakkoon. Hännikäiset muuttivat Tuulokseen Hämenlinnan lähelle.

Heti sodan sytyttyä Oiva ilmoittautui vapaaehtoisena armeijaan ja ensin hänet siirrettiin nuorena sotilaana Hämeenlinnan laskuvarjotehtaalle korjaamaan venäläisiä laskuvarjoja. Täältä hänet siirrettiin 17-vuotiaana koulutuskeskus 23:een Ylämaalle. Hänet sijoitettiin sitten 4.D:n 5 Js.n jääkärijoukkueeseen konepistooliampujaksi. Aluksi hän osallistui

Viipurin ja Äänislinnan valtauksiin ryhmänjohtajana. Lopuksi joukkue saapui Maanselän kylään ja Muumanskin radalle.

Vuonna 1943 hänet komennettiin 4.D:n kaukopartio-osastoon, jossa hän yleni kersantiksi. Oiva haavoittui sodan aikana neljä kertaa. Hänet komennettiin 1944 Reserviupseerikoulun 60. kurssille. Sotilasarvoltaa hän oli yliluutnantti. Hänet oli palkittu sodanajan ansioista mm. VM II, VM I, VR IV, VR III ja VR IV tammilehvien kera -mitaleilla.

Oiva Hännikäinen aloitteli siviiliuraansa opiskelemalla Mustialan maanmiesopistossa 1950-52. Hän valmistui sieltä agrologiksi. Ensimmäinen työpaikka löytyi Itä-Hämeen Maanvilielysseuran palveluksesta. Tämän jälkeen hänet palkattiin 1954 Teiskon Kauppa Oy maatalousosaston johtajaksi. Hän siirtyi tämän jälkeen Rikkihappo- ja Superfosfaattitehtaan palvelukseen aluepäälliköksi Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Suomen alueelle.

Viimeisenä toimenaan hän oli Kemiran toimituspäällikkönä vuodesta 1966 vuoteen 1982 eli eläkeikäänsä saakka.

Sotien jälkeen Oiva liittyi Padasjoen ja myöhemmin Seinäjoen Reserviupseereikerhoon ja alkoi harrastaa reserviläisurheilua: maastomestaruuskilpailuja, suunnistusta ja ammuntaa. Oivalla oli muutto työn mukana Kokkolaan 1966. Urheiluharrastus jatkui ja 1967 hän voitti 45-vuotiaiden sarjan liiton maastomestaruus-kilpailut. Kaiken kaikkiaan Oiva Hännikäinen on voittanut

kolme maastomestaruutta, kolme hiihto-ammuntamestaruutta ja kaksi talvikilpailumestaruutta liittotasolla. Lisäksi on hänellä liiton kilpailuista kaksi hopea ja kolme pronssisijaa.

Keski-Pohjanmaan Reserviupseeripiiri ry:n ja Kokkolan Reserviupseerit ry:n urheilu-upseerina hän toimi vuodet 1967–71. Työstään tässä toiminnassa hän sai Reserviupseeriliiton kultaisen ansio-mitalin vuonna 1973.

Keijo Knuuttila

VAPAAEHTOINEN MAANPUOLUSTUSKOULUTUS

KOKKOLAN JA VAASAN KOULUTUSPAIKKOJEN KURSSIT 1.4.-30.6.

SOTILAALLISIA VALMIUKSIA PALVELEVA KOULU	TUS	
PERK kohdennettu sotillaallista valmiutta lisäävä harjo		Vaasa
Tarkka-ammunta 2 pienoiskiväärillä	78.4.	Vaasa
SRA ampujan kurssi	8.4.	Ylivieska
Esikunnan reservi / PAUHA18	2022.4.	Lohtaja
Sotilaskuljetuskurssi / PAUHA18	2022.4.	Lohtaja
Joukkomuonitus / PAUHA18	2022.4.	Lohtaja
Perustamiskurssi / PAUHA18	20-22.4.	Lohtaja
Eloonjäämiskurssi 1 (SERE A) / PAUHA18	20-22.4.	Lohtaja
Tarkka-ammunta 2 / PAUHA18	2022.4	Lohtaja
Taktinen kivääri 2	2829.4.	Vaasa
Ase- ja ampumakoulutus / KARIN PANOS	29.4.	Haapajärvi
Perusammunnat ja aseen käsittely / Lestijärv	huhti-toukokuu	Lestijärvi
Taistelu rakennetulla alueella / Tulen käyttö ja viestinta	ä 28.4.	Lohtaja
SRA tuomarikurssi	6.5.	Ylivieska
Cooper-testi / Pietarsaaren seutu	8.5.	Pedersöre
IDPA-tuomarikurssi	10.5.	Vaasa
Sotilaskuljettajien kuljetuksen suojauksen perusteet /	RESSU18 1113.5.	Lohtaja
Taistelijan tulenjohtokurssi 1 / RESSU18	1213.5.	Vaasa
Jalkaväkitaistelun perusteet / RESSU 18	1213.5.	Lohtaja
Taisteluviestintä / RESSU18	1213.5.	Lohtaja
Taistelu rakennetulla alueella / Perusteet ja taktiikka	12.5.	
SRA-ampujakurssi	19.5-1.6.	Vaasa
Maakuntakomppanian perinnemarssi	19.5.	Kokkola
Perusammunnat ja aseenkäsittely / Pyhäjärvi	20.5.	Pyhäjärvi
Cooper-testi / Perhojokilaakso	22.5	Veteli
Pistoolen som soldatens reservvapen / Pietarsaaren s		Pietarsaari
Maakuntakomppanian coopertesti	24.5	Vaasa
Kenttämuonituksen perusteet / TEMPUS18 -partioleiri		Lohtaja
Sovellettu taistelijan TRA-ammuntakurssi	2627.5.	Kannus
Uusien harrastajien perehdyttäminen SPOL-kiltatoimii		Vaasa
Toiminnallinen pistooliammunta	23.6.	Vaasa
MilFight -kesäkausi	4.6-30.8	Vaasa
Ase- ja ampumakoulutus / Kannus	9.626.8.	Kannus
Skytte under kontinuerlig rörelse	16.6. 1617.6.	Pietarsaari
Rakennetun alueen taistelu / VARIKKO18	1617.6.	Kokkola
Iskuosastotoiminta / VARIKKO18 Kenttähuolto/ VARIKKO18	1617.6. 1617.6.	Kokkola Kokkola
Ase- ja ampumakoulutus naisille / SUVI18	16.6.	Maalahti
Reserviläispäivä	16.6.	Maalahti
Jalkaväkikomppanian taistelu 2015, karttaharjoitus / S		Maalahti
Taisteijan taistelukentän ensiapu 1 (TTEA)	1617.6	Maalahti
Taistelijan tiedustelukurssi 1 / SUVI18	1617.6	Maalahti
Överlevnad 1 / SUVI18	1617.6	Maalahti
O 1011011100 1 / OO 1 1 1 0	10. 17.0	madialiti

VADALITUMIS. IA TUDVALI ISUUSKOUI LITUS

VARAUTUMIS- JA TURVALLISUUSKUULUTUS			
Kokonaisturvallisuuden kouluttajakoulutus	9.4.	Kokkola	
Pelastuskoiraohjaajien koulutus	1315.4.	Lohtaja	
Nuorten maastokurssi / PAUHA18	2022.4	Lohtaja	
Sotilaskodin varautuminen uhkatilanteisiin/PAUHA18	2022.4	Lohtaja	
Tiedottajakurssi / PAUHA18	2022.4	Lohtaja	
Ensiapukortin päivityskoulutus / PAUHA18	21.4.	Lohtaja	
Nuorten maastokurssi / PAUHA18	21.4	Lohtaja	
Raatteen marssi	26.5. Kälviä ja Su	Kälviä ja Suomussalmi	
EA-ryhmien Virve- ja viestintäkoulutus	29.6-1.7.	Kalajoki	
		-	

KUVAT KULUNEIDEN KUUKAUSIEN TOIMINNASTA KERTOVAT JOKAINEN ENEMMÄN KUIN TUHAT SANAA

Kuvat Pasi Lindroos ja Jouko Liikanen. Lisää toiminnallisia kuvia Instragramissa osoitteessa https://www.instagram.com/mpkpohjanmaa

Kokkolan koulutuspaikka:

Koulpääll Juha Möttönen juha.mottonen@mpk.fi puh. 040 543 3754

Koulpääl Kari Rönnqvist kari.ronnqvist@mpk.fi puh. 040 036 9627

Vaasan koulutuspaikka

Koulpääll Toni Puutio toni.puutio@mpk.fi puh. 040 177 3414

Koulpääll Raimo Mäenpää raimo.maenpaa@mpk.fi puh. 040 583 6772

Koulpääll Toni Alho toni.alho@mpk.fi

Koulpääll Pauli Salo pauli.salo@mpk.fi puh. 040 167 7333

Koulpääll Hannu Maunula hannu.maunula@mpk.fi puh. 0500 719 283

POHJANMAAN MAANPUOLUSTUSPIIRI

Piiripäällikkö Jani Pikkarainen jani.pikkarainen@mpk.fi puh. 050 553 6828

www.mpk.fi www.facebook.com/pohmpp https://www.instagram.com/mpknohianmaa/ Koulutussihteeri Rhea Nykvist rhea.nykvist@mpk.fi puh. 0400 395 909

www.instagram.com/mpkpohjanmaa/

Rakkaudesta Isänmaahan me tätä lehteä teimme – 15 vuotta. SINIVALKOINEN KIITOS kaikille, jotka ovat meitä näiden vuosien aikana tukeneet ja työssämme auttaneet

Heikki Pääjärvi

Päivi Kultalahti

Ari Alalantela